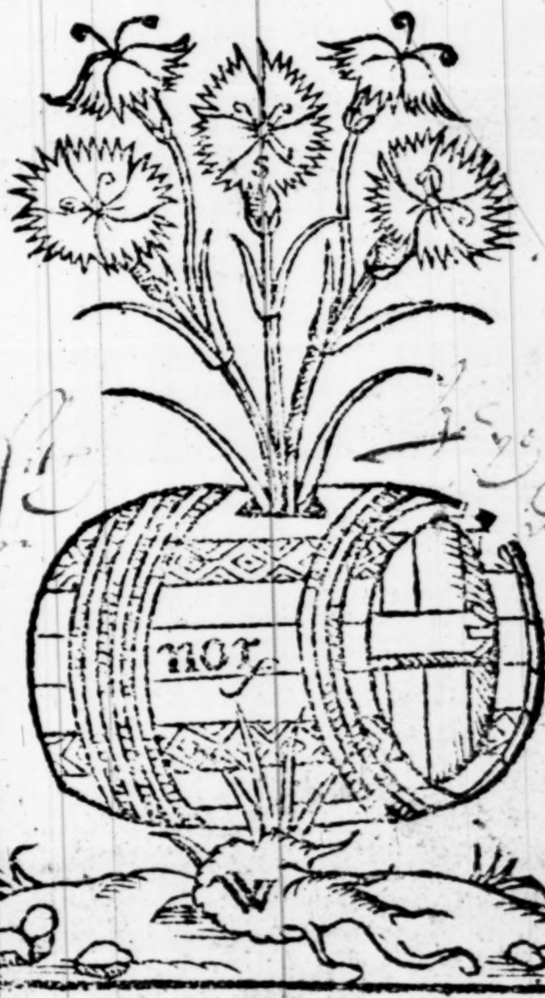
PARABOLÆ SIVE SIMILIA DES. ERAS. ROT. EX DILIGENTI AVCTORVM COLLATIONE NOVISSIMVM

recognita, cum vocabulorum aliquot non ita vulgarium explicatione.

ACCESSERVNT ANNOTATIONES longè vtilissimæ, vna cum indice, quæ adolescentiæ vsum manifestè commonstrabunt, auctore Ioanne Artopæo ſpirenſe.

Similitudines aliȩ etiam collectaneȩ ex Cicerone, aliiſque ſcriptoribus additæ.

LONDINI IMPENSIS
Guilielmi Nortoni.

ERASMUS RO-TERODAMUS, CUM PRIMIS ERUDITO PE-tro Ægidio celebratissimæ ciuitatis Antuerpiensis a libellis, S.D.

Vlgare quidem & crassum istud amicorum genus, (Petre amicorum candidissime) quorum vt omnis vitæ, ita necessitudinis quoque ratio in corporibus sita est, si quando procul seiunctos agere contigerit, annulos, pugiunculos, pileolos atque alia id genus symbola crebrò solent inuicem missitare: videlicet ne vel consuetudinis intermissione langueseat beneuolentia, vel longa temporum ac locorum intercapedine prorsus emoriatur Nos verò quibus animorum coniunctione, societatéque studiorum, omnis amicitiæ ratio constat, cur non potius animi xeniolis & literatis symbolis identidem alter alterum salutemus? Non quòd vllum sit periculum, ne propter interruptam vitæ consuetudinem frigus aliquod obrepat, neue tantis regionum interuallis semota corpora, copulam ac nexum soluant animorum: qui vel hoc arctius sibi conglutinari solent, quò vastioribus spacijs illa fuerint dirempta: verùm vt si quid ex amicitiæ fructu detrahere videatur absentia, id huiusmodi pignoribus literarijs non sine fœnore sarciamus. Proinde nihil quidem vulgarium xeniorum ad amicum adeò non vulgarem, sed plurimas in vno libello, gemmas mitto. Cur enim nõ sic appellem has ὁμοιώσεις, ex opulentissimo summorum auctorum mũdò selectas? Nuper enim dum Aristotelem, Plinium ac Plutarchum locupletandis Adagiorum Chiliadibus relego, dum Anneum Senecam à mendis quibus ille non contaminatus erat, sed prorsus

extinctus, repurgo, has obiter annotaui tibi munusculum haudquaquam ingratum futuras: sic enim augurabar, quòd & te perspicerem ad orationis elegãtiam naturâ compositum esse: & intelligerem non nitorem modò, sed vniuersam propè sermonis dignitatem à metaphoris proficisci. Nihil autem aliud est παραβολὴ, quam Cicero collationem vocat, quàm explicata metaphora. Cæterorum ornamentorum singula, suam quandã ac peculiarem adferũt gratiam & commoditatem dictioni: metaphora sola cumulatius præstat vniuersa, quàm exornationes reliquæ singulæ. Delectare vis? nulla plus habet festiuitatis. Docere studes? non alia probat vel efficatiùs, vel apertiùs. Flectere paras: nulla plus addit acrimoniæ. Studes copię? nusquam supellex locupletior. Placet Laconismus? nulla plus cogitationi relinquit. Sublimitatem affectas? hæc quiduis quantumuis attollit. Est quod velis extenuare? nulla magis deijcit. ἐνάργειαμ captas ac lucẽ? nulla melius rem ob oculos ponit. Hac ferè condiuntur adagia, huic gratiam suam debent apologi, hæc commẽdat apophthegmata, huius accessione conduplicatur sententiæ dos: adeò vt Salomon ille vir diuinus, oracula sua non alio magis quàm parabularum titulo voluerit commendari. Tolle metaphoræ supellectilem ex oratoribus, ieiuna erunt omnia. Tolle parabolas è propheticis & euangelicis literis, magnam gratiæ partem detraxeris. At fortasse dicit aliquis: Bellè hic munus suum ornat verbis, quasi verò magni sit negotij, similitudines nusquam nõ obuias adducere: verùm nos non passim obuias sumpsimus, nec lapillos in littore sparsos collegimus: sed exquisitas aliquot gemmas, ex abstrusis Musarum thesauris deprompsimus. Neque enim hæc à tonstrinis aut sordidis fori conciliabulis petuntur, quæ doctorum aures & oculos moreantur. Ab intimis naturæ arcanis, è penitissimis disciplinarum adytis sunt eruenda, ab eloquentium poëtarum eruditis fabulis, à nobilium historicorum monumentis.

mentis. Qua quidem in re, vt duplex est difficultas, ita gemina laus debetur. Primùm illud ipsum nonnihil est, peruestigasse quod sit egregium Neque verò minùs est, quod deprehenderis, id concinniter accõmodare. Quemadmodum est aliquid, primùm insignem reperisse gemmam: deinde nonnulla laus est, repertam aptè sceptris aut annulis addidisse. Addam exemplum, quo res fiat dilucidior. Cicuta venenum est homini, vinum cicutæ: quòd si cicutæ vinum admisceas, iam venenum multò præsentius & prorsus immedicabile reddis, propterea quòd, vis & impetus vini, veneni noxam citius ad vitalia membra perferat. Iam hoc ipsum, rem naturæ tam abstrusam tenere, nonne pars est eruditionis, nec inelegans, nec iniucunda? Age iam, si quis ad hunc vsum accommodet, vt dicat, adulationem amicitiæ præsentaneum esse venenum: verùm ei rursum veneno venenum esse libertatem admonendi, quàm Græci vocant παῤῥησίαν: quòd si libertatem priùs inficias, & ita commisceas cum adulatione, vt tum maximè aduleris amico, cùm maximè videris obiurgare, iam immedicabile malum esse: nullàne hic ingenij laus esse videbitur? Non mediocris opinor: neque velim tamen aucupari gratiam, vbi nihil promerear. Quibus hic titulus præfertur ex Aristotele, Plinioque, in his mea est collationis inuentio. Porrò quæ ex Plutarcho Senecaque desumpta testatur inscriptio, in his nihil mihi vendico, præter colligendi explicandíque laborem, & si quid laudis meretur commoda breuitas Neque verò me clam est, quantum similium pelagus possit è rerum omnium naturis, è tot disciplinis, è tot Poetis, è tot Historiographis, è tot Oratoribus aggregari. Verùm quæ dementia sit, quod infinitum est velle persequi? Gustum duntaxat dare voluimus, vt ingenia iuuenum ad his similia conquirenda excitaremus. E Plutarcho complura recensuimus, partim quod is auctor Græcus est, partim quòd in hoc genere sic excellit, vt cum hoc nemo vel eloquẽtissimorum iure conferri queat. E Seneca,

quoniam in eo tum aliud agentes versabamur, non ita multa decerpsimus. Non alienum fuerit, hunc libellum adagijs, aut si mauis, Copiæ commentarijs, ceu coronidem adiungere, quòd cum illis plurimum habeat affinitatis, & ad hanc vel in primis faciat. Epithalamium tuum quò minùs & absolutum sit & editum, famulus meus in causa fuit, qui Louanij me quidem imprudente, reliquit exemplum. Bene vale. Basileę, Anno à Christo nato M. D. XIIII. Idibus Octobris.

PARABOLAE SIVE SIMILIA D. ERASMI ROTERODAMI.

EX PLVTARCHI Moralibus.

QVI adhortantur, & excitant ad philosophiam, nec docent, nec tradunt eam: perinde faciunt, vt ij qui præmungunt lucernam, nec infundunt oleum. Exhortatio inefficax.

Vt quibus domi nihil est boni, in foro plerunque versantur, & obambulat: Sic quidam, quia nihil habeant quod priuatim agant, ad publica administranda conferunt sese. Irrequietus animus.

Vt qui animi causa nauim ingreditur, vt spectet aut in ea inambulet: deinde repentè soluta, atque in altum reuulsa, nauseans ac vomens frustra foras prospectat: Sic qui leuiter, & quasi lusus gratia attingunt Remp. sed à semel suscepta non possunt sese explicare, negotiorum vndis secum hominem & inuitum trahentibus. Temeritas in vanum pœnitet. 5.

Vt qui personatus in theatrum procedit histrio: Sic qui ad Remp. administrandam accedit.

non vt ciuibus proſit, ſed ſibi gloriam comparet.

Conſulte facti non pœnitet.

Qui ſenſim ac volentes deſcendunt in puteum, nihil lædũtur: qui caſu incidunt, valde turbãtur: Sic qui certo conſilio accedunt ad Remp. moderatè ferũt: qui ſeſe temere inijciũt, eos penitet.

Administratio Reip.

Vt vinum primum ſeruit, ac paret bibenti: ac paulatim admixtum venis, rapit hominem, ac traducit in ſuos mores: ita qui Remp. adminiſtrat, initio ſe populi moribus accommodat, pòſt ſenſim eum ad ſua trahit inſtituta.

Magiſtratus prudens.

Qui captat aues, eorum voces imitatur, vt alliciat in laqueos: ſic vt multitudinem in tuam adducas ſentẽtiam, illius ingenio obſecundes & obſeruias oportet.

Delictum principis.

In facie plus offendit næuus, aut verrucula, quàm in reliquo corpore grandes maculæ, aut cicatrices: Sic exigua delicta magna videntur in principe, cuius vita in conſpicuo eſt.

Populus inconſtans.

Vt mulieres laborantes cieta, aut ſtomacho nauſeantes, malos quoſdam cibos ingerunt, ac paulò pòſt reuomunt: Sic populus per ſtultitiam, aut inopiam meliorum, quoſuis etiam creat magiſtratus, ac eoſdem paulo poſt abijcit.

Doctrina gratiam perdit.

Vt optimum vinum, ſi in vas ſordidum & impurum infuſum ſit, perdit gratiam: Ita bona ſentẽtia, ſi à malo viro proficiſcatur, aut ſi doctrina in malum virum inciderit.

Radio.

Vt *non ſatis eſt clauus, neq; frenum, niſi adſit qui arte moderetur: Ita non ſufficit eloquentia ad*

ad modrrandum populum, nisi accesseris sermonis moderatrix ratio.

Qui nauem gubernant, aliena voce iussúq; vtuntur. Sed qui Remp. gubetnãt, in seipsis sapientiam habeant oportet, vt non sit opus aliena voce. Dissimile. Magistratus sapiens.

Vt qui obtuso freno conatur equum domare, excutitur, equo contemnente frenum: Sic qui populum vincere conatur, non satis instructus potentia, ab imperio deturbatur. Temeritas.

Qui plebem ludis, epulis, largitionibus regunt, similes sunt ijs, qui bruta animalia pascunt, aut venantur. Musici leni chordarum tactu demulcent, non graui pulsu. Sic oratio placida citius quàm aspera mouet populum. Oratio placida.

Vt longiore via potius vtendum est, si modo sit tutior, quàm breuiore & periculosa: Sic ad opes, ad gloriam enitendum, vt serius contingant tuto potius, quàm statim cum periculo. Studium gloriæ.

Vt ignis non reddit fumum, si statim emicet flamma: Sic nec gloria est obnoxia inuidiæ, si protinus elucescat, sed eos qui paulatim crescunt, sequitur inuidia. Inuidia.

Vt hædera adhærens arborum ramis, ope aliena in altum erigitur: Sic obscuri, consuetudine potentium crescunt: deinde præfocant eos, à quibus sunt euecti in altum. Consuetudo potentium.

Quædam corpora lumen solis exceptum, suo fulgore vicissim augent atque illustrant: Ita quidam aliorum fauore commendati, vicissim Gratitudo.

suis

suis dotibus eos commendant.

Non quauis arbor patitur complectentem se vitem, sed quædam præfocant eam, & extingunt: Ita ambitiosi quidam iuuenes ob inuidiam premunt, ne quando emergant.

Ambitiosus.

Gubernator optimos quærit nautas, Architecton doctissimos quærit ministros: Ita princeps eos asciscet amicos, qui ad Rempublicam administrandum maxime sint idonei.

Principis amici.

Musicus chordas dissonantes non statim abijcit atq; incidit: sed sensim intendens, aut remittens, ad concentum adducit: ita princeps leniter debet emendare peccantes, non protinus tollere.

Emendatio lenis.

Iaculum, si in solidum aliquid inciderit, nonnunquam in mittentem retorquetur: Ita conuitium in fortem & constantem virum tortum, recidit in conuitium facientem.

Conuitium.

Vt rex mundi magna curat, parua relinquens fortunæ, quemadmodum dicit Euripides: Ita princeps non nisi in grauibus & arduis negotijs exercebitur.

Princeps.

Alexander Bucephalum iam senem, ab alijs equis gestandum curare solebat, donec ad hostem ventum esset, vt integer ad pugnam veniret: Ita senum magistratuum vtendum opera, vt eis adimatur quantum potest laboris, ad necessitatem vsus illorum reseruetur.

Magistratus senex.

Gubernator quædã suis manibus facit, quædam per alios: & aliquãdo alijs ad clauũ admissis, ipse

in proram demigrat: Sic in Rep. non debet vnus occupare omnia munia, sed alijs vicissimi dare locum, Rectius enim fieri, quæ multorum manibus peragantur. πολυαρχία.

Histrio sic affectus ac mores addet fabulæ de suo, vt præscriptum tamen & numeros non prætereat: Ita qui magistratum gerit, sic administret, vt præscriptum rationis non exeat. Magistratus.

Non est infirmior manus, quòd in digitos sit dissecta, sed ad operandum agilior: Ita negotia multis communicata, in Rep. plenius conficiuntur. ἀριστοκρατία.

Vt qui non consueuerunt neq; cœnare, neque lauare, nisi ex præscripto medici, ij nec sanitate fruuntur: Sic qui omnia ad principis iudicium refert, reddit eos dominos plus quàm vellet ciuitas, vt nihil iam nec rectè fieri possit, nisi principis arbitrio. Adulator tyrannum facit principem.

Medici morbos quos non possunt prorsus tollere, ad summa corporis in apertum euocant: Sic magistratus si clàm ciuitatis vitijs mederi non potest, vt quàm minimè medicis ac pharmacis, hoc est, supplicijs egeat. Clementia.

Medicus multo educto sanguine corrupto, paulum innoxij cibi ministrat: Sic princeps sublatis multis malis ac nocentibus, leui gratia, & humanitate molestiam eam mitigabit. Gratia.

Vt qui præternauigatis Syrtibus, iuxta portum frangit nauem, nihil magni fecit: Ita Constantia.

qui

qui vno atque altero magiſtratu recte geſto, in ſummo naufragium facit.

Honor. *Vt Coloſſi ſeu ſtatuæ male libratæ, ſæpius ſubuertuntur: Ita minus honor per inuidiam euertit multos.*

Diſſimile. Quies. *Ex aluearium ſtrepitu ac tumultu, colligũt apes recte valere: contra ex quiete rempublicam.*

Diſſidium. *Ex feſtuca incenſa, aut lucerna neglecta domi, nonnunquam conflagrat vrbs tota: Sic ex priuatis odijs ac diſſidijs publica pernicies oritur.*

Philoſophia *Aër qui eſt in auribus, niſi tranquillus ſit, & carens propria voce, ſed tinnitu fuerit ac tumultu plenus non exactè recipit ea quæ dicuntur: Sic ea pars, quæ philoſophia dicta, iudicat, ſi quid intus obſtrepat, & obtineat, non rectè iudicabit quæ foris accipiuntur.*

Diſſimile. Moribus animi. *Morbi corporis pulſu, & colore deprehenduntur: eorúmq; aduentũ calor & laſſitudo prænunciant: Ac animi morbos plerique non intelligunt eſſe morbos.*

Agnitio culpæ. *Vt eſt initium ſanitatis, ſenſus morbi: Ita correctionis initium, agnoſcere culpam.*

Pertinacia. *Vt difficillimè ſanantur, qui ſui ſenſu hærent in morbo, velut lethargici, ac phrenetici: Ita difficillime reuocantur ad bonam mentem, qui non agnoſcunt ſua vitia.*

Arrectus. *Vt periculoſior eſt tempeſtas, quæ non ſinit in portum appellere, quàm quæ vetat nauigare: Ita grauiores animi motus qui non ſinunt hominem*

minem consistere ratione perturbata, sed præcipitem auferunt in tempestates.

Qui corporis morbo laborant, quieti se tradūt, medicum accersunt, abstinent: sed qui ægrotant animo, quo grauius ægrotant, hoc magis abhorrēt à quiete, & à medico. Dissimile. Morbus animi.

Vt ex igni & terra veluti necessarijs, compositus est mundus, iuxta Platonem, terra soliditatem conferēt, igni calorem ac formam: Ita magna imperia nō parantur, nisi misceatur cum fortuna virtus, & altera alteri sit auxilio. Acquisitio imperij.

Vt mundus non erat mūdus, minutioribus corporibus adhuc sparsim volantibus, & elabētibus, solidioribus vero inter se depugnantibus: sed tempestatis, erroris, tumultus plena erant omnia, donec terra ex his accepta magnitudine, seipsam figeret, alijsque in se stabilē præberet sedē: Sic magna imperia plena tumultus, donec aucta potentia etiam finitimis regibus stabilitatem præstat, vt terras cæteris elementis circumferentibus sese. Magni imperij tranquillitas.

Vt nauis multis ictibus compingitur, clauis, paxillis: deinde ad tempus aliquantum relinquitur, donec cohærescant claui commissuræque deinde tuto sulcat maria: Sic ciuitas multis sudoribus conditur, donec aucta tempore, tutam ac tranquillam vitam præbeat ciuibus. Ciuit.s.

Qui venantur bestias, induunt exuuium cerui: qui aucupantur aues, plumatis vtuntur tuni-

cis,

cis, cauentq; ne tauris appareant in veste purpurea, rubra, aut Elephantis, quod hoc calore irritentur: Sic qui velit feram rationē curare domareq; moribus ac vestitu semet illi ad tempus accommodet, necessum est.

Accommodatio morum.

Vt aëris circumfusi tēperies elicit terræ fertilitatem: Contra cæli inclementia vitiúmq; premit atque extinguit: Ita fauor vt benignitas principis, excitat honesta studia. Rursum tenacitas & odium extinguit arteis.

Benignitas.

Vt ceruis frustra sunt ingenita cornua, cùm desit animus: Ita nō satis est opibus pollere, nisi fortitudo accesserit.

Opes.

Vt Cyclops exoculatus manus quoquo versum porrigebat, nullo certo scopo: Ita magnus rex, cui desit prudentia, quiduis aggreditur, ingenti rerū tumultu, sed nullo iudicio.

Rex imprudens.

Quemadmodum imperiti artifices, cùm statuis exiguis magnas subdunt bases, magis conspicuam reddunt illarum exiguitatem: Ita fortuna, si pusillo animo munus amplum addat, indicat & arguit magis, animi humilitatem.

Fortuna.

Vt ferrum si non vtaris, obducitur rubigine: Sic animi vigor, nisi negotiis tractandis exerceas.

Vsus.

Qui simul & rempublicam tractat, & artem exercet sedentariam, perinde facit, atque ille, qui mulierem ingenuam ac probam, detracta stola datóq; præcinctorio, in officina detineat.

Indecorum

Vt Herculem parum decebat, exuto leonis exu-

exuuio, vestis Milesia, cùm seruiret Omphalæ: Sic parum decorum ciuili viro, deposita quam gessit parsona, ad otiosam ac voluptariã vitam se conferre.

Lapsus in vitium.

Ignis semel accensus facilè seruatur, extinctus haud facilè redaccenditur: Ita famam tueri facilè est, extinctam non facilè est restituere.

Fama difficulter reuocatur.

Deliacum nauigium, dum subinde sarcitur & reconcinnatur, veluti perpetuum in multa secula redditur, Sic famæ semper aliquid adyciẽdum, ne collabatur.

Industria.

Canis ignotos allatrat, erga notos mitior, secũdum Heraclitum: Sic inuidia nouos homines, & nuper euectos potissimùm infestat, in notos iam mitior.

Inuidia.

Flammam primùm emicantem multus comitatur fumus: qui quidem euanescit, iam eualescente & explicante se flamma: Sic res egregias aggredientem initio multa premit inuidia, donec aucta gloria inuidiæ fumum discutiat: Nam fumus gloriæ inuidia est.

Gloriam premit inuidia.

Vt stultus, qui aduersis ventis & vndis nauigat, orta tranquillitate portum petit: Sic qui tũ negotium relinquit, cùm diu iam cum inuidia luctatus, deinceps citra inuidiam viuere possit.

Concilium intempestiuum.

Vt difficillimum ac periculosum est annosas arbores, quæ iam latè sparsere radices, reuellere loco, & alio transplantare: Ita Rempubl. longo tempore suis inueteratam institutis, ad aliam

Mutatio periculosa, aurea similitudo.

vitæ rationem traducere nõ licet citra maximos rerum motus.

Vsus. *Vt ferrum, aut æs vsu splendescit: Sic exercendis negotijs animi vigor.*

Lidido. *Vt gaudent, qui à furiosis dominis aufugerunt: Sic gaudere debent senes, qui ætatis beneficio libidine infestantur.*

Senectus. *Ibin aiunt, vbi consenuit, iámq; quod erat turbidum expiarit, magis aromaticè olere: Sic gloria senum tranquillior, & consilia sedatiora.*

Senectus. *Vt aqua vino admixta reddit illud moderatius: & sobriæ nymphæ deum temulentum compescunt: Sic in Repub. senes admixti, iuuenum temeritatem & ambitionem reuerentia sui reddunt moderatiorem.*

Princeps non ffugi. *Vt in scena δορυφόρημα tantùm ostenditur, nec loquens quicquam, nec agens: sic princeps, qui vestitu, & titulo tantùm principem agit, nihil autem curat eorum, quæ verè sunt principum officia.*

Imbecillitas anlmi *Vt arcus tensus rumpitur: sic animus remissus frangitur.*

Mistum. Resp. non deserenda senibus. *Vt cantor senex non omittit artem, nec abijcit lyram, sed leuiores sequitur harmonias, & vocit fugitat contentionem, iuuenibus aptiorem: Sic in senectute non oportet à Repub. prorsus desistere sed eligere negotia remissiora, quæ conueniant ætati.*

Dissimile. *Athletæ abstinent à laboribus necessarijs, vt in*

in non necessarijs valeant, nobis contrà faciendũ.

Qui equos domant, primùm blandiuntur, ac mollissimè tractant, vt assuescant frœno: Sic populus lenitate subeundus. Lenitas.

Vestalibus tempus erat præstitutum: primùm in quo discerent: Alterum in quo exercerent: Tertium, in quo docerent. Ordo.

Idem fiebat in sacerdotibus Ephesinæ Dianæ.

Idem faciendum ijs, qui Rempub. gerunt.

Arbores inuidæ vetulæq; subnascentes arbusculas vmbra sua premunt, nec sinunt efflorescere. Non sic faciendum seniorib. magistratib. sed inuitandi potius, & adiuuandi iuuenes. Dissimile. Senectus.

Remedia statim mordent vel offendunt, postea conferunt salutem & voluptatem: Ita salubria monita initio sunt nonnihil amara, postea correcto iucundissima. Principia amara.

Insania alendi equos, non consequitur lenticulam, sed arua frumentifera: sic adulatio non infestat pauperes, atq; humiles, sed magnarum familiarum ac fortunarum ruina morbúsq; est. Adulatio.

Pediculi corpora ex anima deserunt, vtpote defecta sanguine quo alebantur: Sic adulatores rebus prosperis ac feracibus adsunt, aridas & steriles non attingunt. Adulator.

Vt nummum exploras, num sit adulterinus, priusquam eo sit opus: Sic amicus probandus: antequam eo sit opus. Amicus.

Vt qui prægustando lætale venenũ, in exitium Tardè amicus comparandus

conyciunt sese: Sic qui amicum admittit, priusquam cognouerit, suo malo discit qualis sit.

Amicitia.

Vt ignis omnium condimentorum est suauissimum, velut inquit Euenus: Ita amicitia omnem vitam condulcat, si admisceatur.

Adulatio.

Vt adulterina splendorem ac nitorem tantùm auri imitantur: sic adulator gratiam, obsequium & hilaritatem amici.

Adulator.

Vt syluestria semina quæ spacio ac magnitudine accedunt ad triticum, haud facilè repurgãtur, nam per angusta foramina non excidunt per ampla simul excidunt: Sic adulatio, quæ amicitiam imitatur, non facilè ab amicitia reycitur ac separatur.

Adulationis fucus non facilè cernitur.

Obsoniorum egregij artifices condimẽtis nonnihil austeri admiscent, quo dulcedinis tollãt satietatem: Sic adulatores fictam quandam libertatem ac seueritatẽ admiscent, vt nunquam magis adulentur, quàm cùm videntur obiurgare ac liberè loqui.

Vt difficilè deprehunduntur bestiæ, quæ ad loci similitudinẽ mutant colorẽ: Sic eos assentatores, haud facilè deprehendas, qui ad omne vitæ institutum, omnesq; affectus sese accommodant.

Adulator obsequens.

Qui alunt beluam, primum accommodant se illius ingenio, & animaduertũt, quibus rebus offendatur aut placetur, donec assuefacta fiat tractabilis: Sic adulator omnibus amici studijs & affectibus sese accommodat.

Vt

Vt præterfluens aqua nullo certo colore est, sed semper refert colorem subiecti soli: Ita adulator sui dissimilis est, pro renata sese aptans. Adulator mutabilis.

Simia dum hominem imitari conatur, sæpè capitur: Ast adulator idem faciens, alios capit, & allicit. Dissimile. Adulator capit hominem.

Vi Circes poculis homines subitò transformabantur in feras: sic affectus repentè alium reddunt hominem. Affectus.

Vt speculum, quicquid obijcitur, imitatur: Sic adulator. Adulator varius.

Vt umbra quidquid agas, respondet & adest: Sic adulator, quoquò te vertas, sequitur. Adulator sequax.

Chameleon omnem imitatur colorem præterquam album: Sic adulator in turpibus nihil non imitatur: solum quod honestum est imitari non potest. Adulator honestum nescit.

Vt imperiti pictores, cùm pulchra nequeant assequi, rugis & verrucis exprimunt similitudines: Sic adulator refert intemperantiam, iracundiam amici. Adulator vitia dissimulat.

Bene olet vnguentum, benè olet & pharmacum: verùm illud ad nihil vtile, nisi vt delectet, hoc præter odorem maiorem habet vtilitatem: Sic adulator tantùm iucundus, amicus etiam vtilis & necessarius. Adulator delectat.

Pictura colores habet iucundos: sunt & pharmaca grati coloris: Sic amicus ideo delectat, vt iuuet, adulator tantùm delectat. Amicus iuuat

Amicus iucūdus & vtilis. Amicus.

Medicus si res postulet, aliquando crocum & nardum inijcit, & leuat suauiter, & pascit humaniter: sic amicus aliquando blandus est.

Adulator.

Quidam tauris œstrum canibus crotonem in aures immittunt: sic adulator in aurem admissus haud facilè excutitur, sed transuersum agit quò lubet.

Adulator laudat vitia.

Pictores illustrant lucida appositis vmbris & obscuris, sic adulator laudās diuersa vitia in alijs, in amico nutrit ac fouet, quæ adsunt.

Adulator non audita fingit.

Vt oratores aliquoties aliam personam loquētem faciunt vel fidei causa, vel vt inuidiam fugiant: sic adulator narrat, quæ ab alijs de amico audierit, etiam si non audijt.

Assentatio.

Palestritæ corpus humiliant, vt alios deijciāt: Ita quidam scipsos vituperant, vt videantur admirari familiares.

Gestus assentandi.

Vt pictura est tacita poësis: ita silentio quoque laudat adulator, nēpe vultu, nutuq́;, & obsequijs,

Adulator laudat.

Vt qui venantur, facilius fallunt feras, si aliud agentes, hoc est, iter facientes, aut agricolantes, id faciant: Ita maximè laudat adulator, cùm non apparet eum laudare.

Laus.

Si ager laudando redderetur fertilior, non minus laudandus esset quàm arandus aut stercorādus: Sic amicus si redditur laude melior, expedit aliquando laudare: sin minus, quorsum pertinet inutilis palpatio?

Adulator non admonet.

Vt Patroclus in bellū prodituru, reliqua quidem

dem Achillis arma sibi sumpsit, solam hastam, vt grauem, ac prævalidam non attigit: Ita adulator omnia veri amici symbola imitatur præter solam admonendi libertatem.

In Menandri comœdia inducitur falsus Hercules, clauam gestans, non robustam, sed inanem, ac leuem: Sic adulatoris libertas mollis est & blanda. Adulatoris libertas.

Vt puluinaria mulierum quanquam videtur reniti, ac resistere capitibus, cedunt magis & accommodant sese: Sic libertas adulatoris tumet quidem, sed in se recipit inclinantem. Adulator facile cedit.

Vt mel exulcerata mordet ac purgat, alioquin vtile & dulce: Sic amici libertas non mordet, nisi si quid est vitiosum & corrigendum. Libertas amici.

Qui in leuibus nugis obiurgat amicũ, in grauibus reb. tacet, idẽ facit quod aliptes, sinens athletam inebriari & libidinari, circa lecythũ duntaxat difficilis ac morosus. Non temere culpandus amicus.

Item quasi præceptor puerum de stilo ac tabula obiurget, barbarismum aut solœcismum committentem dissimulet. Iniquũ iudicium.

Item quasi malus orator, nihil ad argumenta respondens: vocem aut codicillos indiligenter scriptos calumnietur. Adulator intempestiuus admonitor.

Item perinde ac si quis hominis tuberibus ac fistulis laborantis, medici similio pilos & vngues secet: Ita adulator libertate vtitur in ijs, in quibus non est opus.

Libertas adulationi adiuncta.

Vt si quis merum, alioqui conferens aduersus cicutam, admisceat illi venenum, reddit immedicabile, quod calore, vim veneni protinus deuehat ad cor: Ita adulator, intelligens libertatem esse remedium aduersus adulationem, eam ipsam adulationi admiscet, quò magis sit noxia.

Amicus.

Vti medicus dat operam, quo sanitatem tueatur & augeat: Ita facit amicus: adulator vlcerosas titillat partes.

Adulatoris oratio.

Sunt cibaria, quæ neq; sanguini conferunt, neque spiritibus, neq; neruis, neq; medullis: sed pudenda tantùm mouent, ventrem inflant, corpus turgidum reddunt. Talis est adulatoris oratio, vitiosa tantùm auget, & irritat alioquin infrugifera.

Adulator.

Vbi corpus vitiosis inflatum humoribus, ibi adsunt bubones: Sic vbi irascitur, amat, odit amicus, id premit adulator.

Philautia.

Vt tragœdiarum histrionibus choro opus & amicis concinentibus, theatroq; applaudente: Sic qui gaudent adulatoribus, nihil agunt, nisi sint qui applaudant.

Adulatio.

Quemadmodum iuxta mathematicos superficies, & lineæ nec inflectuntur, nec producuntur, neq; mouentur per se, cum res sint intelligibiles, sed inflectantur, producuntur & migrant pariter cum ipsis corporibus: Ita adulator suopte quidē affectu non mouetur, sed cum irato amico irascitur, cum gaudente ridet.

Animal

Animal in intimis vires habet maximè proprias. Sic amicus nihil ostentat, sed tum cælat, cum maximè iuuat. Amicus.

Vt medicus & non sentientem sanat: Sic amicus etiam si ignoretur, amicum iuuat. Amicus semper iuuat.

Vt mala pictura, fractis vestibus, rugis & angulis rem repræsentat: Sic adulator sudoribus, clamoribus amicum imitatur, nihil exhibẽs syncerum. Adulator nil syncerum dicit.

Simia cum nec domum possit seruare more canis, nec onera gerere quemadmodum equus, nec arare sicuti boues, parasitatur ac risum mouet: Sic adulator cum in serijs ac grauibus rebus nesciat esse vsui, voluptatum minister est. Adulator voluptatum minister.

Quidam malè pinxerat gallos gallinaceos, iussitq; puero, vt veros gallinaceos, procul abigeret à tabula, ne collatione deprehenderetur: Sic adulator veros amicos pro viribus abigit, ne ex illorum comparatione deprehendatur amicus. Collatio amicos probat.

Pharmacum non adhibitũ in loco, dolet absq; fructu: Sic obiurgatio non vt debet admota. Atque idem facit amicus cum molestia, quod adulator cum voluptate: Lædit enim vterq;. Importunum officiam.

Qui lignum ob imperitiam rectum facere nesciunt, distorquent in diuersam partem: Sic quidã fuga vitij in aliud vitium incidunt grauius. Incauta fuga vitij.

Vt medico carnẽ secante, manus concinnitatẽ quandã & elegantiam seruat, abest autem saltatoria gesticulatio. Ita libertas admittit vrbanita- Libertas grauitate condit.

tem seruata grauitate. Adulator risibus, scurrilibusq; iocis libertatem, veluti malis condimentis edulcat.

Inconstantia.

Ignaui canes apud mensam audent, in venatu minime: Sic ingenerosum est, cum sobrius libere loqui non audeas, inter pocula id facere.

Error adulatori locum præbet.

Aqua delabitur vbicunq; cauum ac decliuem locum reperit: Sic adulator vehementer vrget, si quid lapsus est amicus.

Meticulositas summe noxia.

Vt pituita paulatim collecta tum maximè apparet ac vincit, cum natura vincitur: Sic quidā amici potentes admonere non audent, nisi labantur, sed simul atq; commutata fortunæ aura sunt humiles facti, tum obiurgant.

Admonitio.

Sanus fert si exprobres intemperantiam, libidinem, luxum, eadem non ferret ægrotans: Sic admonendus amicus cum desierit irasci aut amare.

Obiurgatio.

Nutrices pueros lapsos non obiurgant ac puniunt sed accurrentes erigunt, deinde obiurgant: Sic amicus cum affligitur adiuuandus est & erigendus, postea monendus, & obiurgandus, quòd suo vitio in eam calamitatem inciderit.

Amicus simulatus.

Vt rupturæ, & spasmata, tum demum mouentur, cum corpus aliquo malo corripitur: Sic amici non ingenui fœlicibus adulantur, lapsos obiurgant, & illorum infortunio fruuntur.

Admonitio

Occulo lippienti non est admouendum lumen: Nec animus affectu laborans, amittit grauem admo-

admonitionem, sed admiscēda laus est, ac sic medendum.

Qui in rebus leuiculis acriter obiurgat amicum, perinde facit, ac si medicus amarum et acre pharmacum ac sumptuosum in leuissimis morbis passim admoneat. Obiurgatio.

Veluti si qui laborat hepatis vitio, medico ostendat vngues exulceratos, inepte faciat: Ita qui grauibus laborans malis, de nugis consulat amicum. Dissimulatus morbus.

Ferrum prius calore solutum ac mollitū, postea frigida durescit ac solidatur aqua: Sic amicus prius laude delinitus, mox liberè admonebitur. Amica admonitio.

Vt bonus medicus mauult morbo mederi somno cibóq; quàm scammonio, aut castorio: Sic amicus, pater, præceptor, magis studet laude corrigere, quàm obiurgatione, si liceat. Correctio pia.

Quemadmodum medicus vbi secuit carnem, non statim deserit sectum, sed rigat ac lenit: Sic qui acrius obiurgauit, debet reliqua vitæ consuetudine lenire eam molestiam.

Vt statuarij primum ictibus incidunt lapidem, postea polliunt atque æquant: Sic amicus obiurgationem lenitate mitigabit. Lenita increpatio.

Vt custos assidens puero, cauet & admonet, ne quid peccet: Sic ratio semper animo præsens non sinit vsquàm labi aut peccare. Ratio.

Vt imperiti statuarij pulchram existimant statuam, quæ sit vastissima mole: Sic reges non- Regum error.

nulli

nulli fastu & asperitate se egregios principes videri putant.

Rex. *Ut colossi foris insignes, Deum aliquem repræsentant, intus pleni luto, clauis, sordibus: Ita rex purpura, equis, auro, satellitio magnificus, in animo nihil habet, præter sordidos affectus & inscitiam.*

Rex stultus. *Statuæ magnitudine moleq; sua librantur, & consistunt: at reges stulti subuertuntur.*

Princeps vicijs careat. *Regula primum recta sit oportet, deinde quæ applicentur corrigat: Ita princeps primum ipse vitijs careat necesse est, deinde alijs leges præscribat.*

Malus princeps. *Ut lapsus non potest erigere lapsum: Ita malus & stultus princeps nō potest emendare populum.*

Princeps. *Ut Deus in cælo pulcherrimum ac iucundissimum sui simulacrum constituit solem: Sic in republica principem, qui prudentia, iustitia, benignitate se erga omnes repræsentet.*

Superbia. *Ut Deus irascitur, qui fulmen ac tonitru imitantur, eósq; in tartara præcipitat, ut Salmoneū: Sic superbis & elatis indignatur, qui magnitudinem æmulantur, non exprimunt bonitatem.*

Rex. *Ut canes ouium custodes excubias agunt, non sibi timentes, sed ouibus: Ita rex non tam sibi debet timere, quàm populo.*

Princeps iustos amat. *Sol iucundissimus est ijs, qui ipsum possunt intueri: Ita princeps ijs qui amant iustitiam.*

Sapientia in magnis re- *Ut in magna tempestate, validissimo clauo optimo*

timo gubernatore, plurimis fulturis opus est: Ita magnas & turbulentas res administranti summa opus est sapientia.

Vt in malis soxorijs nonnulla turbat animum ægritudo, sed præterea nihil efficiunt: Sic mali, sed impotentes non admodum lædunt. Malus non lædit non potens.

Quemadmodum fulgur prius emicat, quàm auditur tonitru, quod sonitus auribus excipiatur, lumini visus occurrat, & sanguis prius apparet quàm vulnus: Sic princeps aliquando prius condemnat, quàm redarguatur delator. Acceleratum iudicium.

In magno fluctu non sistitur nauis, nisi pondus ancoræ retineat alto infixæ vado: Sic in magnis rerum procellis summa ratio debet animum cohibere, ne ab affectibus auferatur. Ratio.

Sol cum maximè tollitur in altum, arduus ad polum septentrionalem, tum minimum mouetur: Ita quo maior est potestas, hoc magis coërcenda est animi temeritas. Princeps absque temeritate magnus

Qui morbo comitiali sunt obnoxij frigere deprehenduntur. Nam illico capitis vertigine laborant. At indoctos si paululum euexerit fortuna, protinus arguit cuiusmodi sint. Inscitia.

Vt non queas cognoscere vas integrum sit, nec ne, nisi liquorem infuderis: Sic nec hominem, nisi imperium commiseris. Experientia.

Vt medicus libentius sanat oculum, qui pro multis videt, multósque custodit: Sic philosophus libentius principis animum instruet, qui pro

multis

multis ſolicitus eſt.

Sapiens alieno non indiget conſilio.

Non fodit puteos, qui fontes habet, aut nouit: Sic non petit aliunde qualecunque conſilium, qui ipſe didicit philoſophiam.

Error amici.

Ixion Iunonem amans, in nubem incidit. Sic quidam dum veram expetunt amicitiam, vulgarem ac falſam amplectuntur.

Odium plebis erga ſenatum.

Inter Agathallos, & Acanthylides tantum eſt odium, vt ſi ſanguis eorum vi miſceatur, continuò ſeparent ſe rurſus, ac diſſiliant: Sic inter patritios & plebem, etiam ſi quando pro rerum vſu coniunguntur, durat tamen vſque odium naturale.

Inuidia virtutis æmula.

Vt cantharides maximè læto tritico innaſcuntur, & roſis florentibus: Sic inuidia maximè comitatur eos, qui virtute florent.

Gloria ingens

Vti ſol ſi immineat hominis vertici, aut prorſum tollit vmbram, aut minimam reddit: Sic ingens gloria extinguit inuidiam.

Fœlicitas.

Vbi nullum lumen, ibi nulla vmbra: Ita vbi nulla fœlicitas, ibi nulla inuidia.

Inuidia amicorum.

Qui inuident amicorum fœlicitati, nolunt eos prorſus ſubuerti, ſed tamen grauãtur illorum excellentia: vt qui vicini domum nolint omnino demoliri, ſed ſatis habent, ſi detrahatur quod obſcurat proximas.

Memoria bonorum.

Vt vnguentum non ſolùm delectat olfactum, verùm etiam remedio eſt aduerſus malè olentia: Sic in malis bonorum memoria conſolatur.

Vt

Vt semel admissum intro hospitem, non facilè expellas: Ita luctum receptum tua sponte non possis, cum velis, depellere. Luctus.

Qui lippiunt aut alioqui laborant oculis, non sinunt alios admoliri manum: At qui lugent, quibúsuis sese tractandos exhibent, vt malum quo laborant, exacerbetur. Dissimile. Luctus ex acerbatio dolorem minuit.

Vt mœstis conducit, si se ad lucem conferant è tenebris: Ita lugentibus, si à tristibus cogitationem ad læta transferant. Luctus obliuio.

Quidam Homeri versus acephalos, id est capite diminutos & μειούρους, id est cauda diminutos excerpunt, tam multa integra, pulcherrimáque prætermittentes: Idem faciunt, qui de paucis vitæ malis querũtur, dissimulatis tot commoditatibus. Culpatio vitæ immerita.

Auari cùm multa congerãt, non fruuntur præsentibus, sublata deplorant: Sic qui lugent extinctos, viuis non fruuntur. Auarus.

Vt auis capta, si diutiùs alatur in carcere, etiã si dimittatur, studet eò redire: Sic animus diu versatus in hoc corpore, non facilè reuellitur: At puerorum animus lubentiùs euolat. Senum inuita mors.

Quemadmodum igni si extinctam subitò facem admoueas, statim redaccenditur: Sic animus si statim euolet à corpore, facilè redit in suam naturam. Cita mors.

Vt vestes videntur addere calorem homini, cùm per se sint frigidæ, non addunt autem, sed eũ, qui est in corpore, tuentur: Sic opes videntur dare iucundam Opes.

iucundam vitam, cùm ea proficiſcatur ab animo, non à rebus externis.

Diuitiæ. Paupertas.

Vt qui febri laborant, è diuerſis diuerſa capiũt, hoc eſt, è calidis frigeſcunt, è frigidis caleſcunt: Sic & diuitiæ moleſtiam adferunt ſtultis, et paupertas gaudium ſapienti.

Bonus ſemper gaudet.

Vt fonti non deeſt humor, ſemper ex eo ſcatens: ſic probo viro ſemper adeſt gaudium, etiam ſi res externæ mutentur.

Fortunæ.

Vt honoratior eſt domus, ſi luceat ignis, quemadmodum inquit Homerus: Sic fortunæ commoda ſplendidiora iucundioráque, ſi animi gaudio condecorentur.

Virtus.

Vt aromata pannos, ac laceras veſtes odoras reddunt, contrà byſſus ſudore infecta malè olet: Sic quæuis vita iucunda, ſi virtus acceſſerit: contrà malicia etiam quæ ſplendida videntur, moleſta reddit & intolleranda.

Diues non eſt fælix.

Quidam in foro felices videntur, domi moribus vxorum cruciantur: Sic diuites foris fœlices apparent, intus malitia noctes diéſq; diſcruciat.

Vxor mala. Diſſimile.

A parua vxore facilè diuortium feceris: malitia viſceribus inſidet, nec potes illi repudium ſcribere.

Mœror.

Vt ij, quos dolentes ſopor occuparit, triſtia ſomniant: Ita qui inuidia, ſuperſtitione, auaritia laborant.

Malicia.

Vt vxor mala foris ob pudorem eſt modeſtior, domi ſui ſimilis eſt: Sic malitia apud alios premit ſeſe,

sese, in somnis aperit. Nā tum incestat matrem, aut sororem, aut veneno tollit amicum.

Vt corpus non est capax voluptatum, nisi bene temperatum: Ita animus non capit veram voluptatem, nisi liber metu, ac cæteris affectibus. Animus veræ voluptatis capax.

Quemadmodū agricola siluestribus securim aut ignem admouet, ac funditus extirpat, vineas vero, atq; oleas amputat cautim ac circumspectè, ne fortè superuacua resecans, lædat & id quod sanum est: Sic philosophus ex animo iuuenum libidinem, auaritiam, inuidiam penitus reuellet. Cæterùm pudorem immodicum cautim emendabit, ne simul omnem euellat verecundiam. Cauta emendatio.

Nutrices sæpius extergentes sordes puerorum aliquando carnem euellunt: Ita dum quædam vitia nimis anxiè conamur emendare, lædimus. Emendatio lenta.

Vt qui demoliuntur ædes templis vicinas, quæ contigua sunt, ea sinunt, ne quid sacri quoque demoliantur: Sic quædam vitia cautè sunt corrigēda, quæ cum virtutibus proximè cohærent. Correctio.

Vt locus supinus ac mollis nihil expellit, quod inciderit, nec potest auertere: Sic animus vitiosa præditus verecundia nulli peruius est nisi turpibus affectibus. Animus malus.

Vt qui lucernam non ferunt, multo minus ferrent solem: sic qui mediocribus rebus perturbantur, multo magis obstupescunt in magnis. Imbecillitas animi.

Vt amphoræ facilè circumagūtur auribus: Ita quidā quouis sermone huc aut illuc impelluntur. Inconstantia.

Viator

Agnitio vitij. *Viator qui semel in saxum impegerit, aut gubernator in rupem, non solùm horret eadem, verumetiam similia: Sic qui vitium agnoscit suum, etiam à confinibus cauebit.*

Charitas. *Vt manus eadem in varios dissecta digitos: Sic multorum charitas, eos vnum reddit, discretos tamen.*

Concordia fratrum. *Vt in corpore ex humidi, frigidi, calidi, sicci temperatura, optima fit constitutio: Sic ex fratrum concordia maximè floret genus.*

Calumnia. *Vt morbus in corpore nō admittente quod proprium est, multarum noxiarum & absurdarum rerum gignit appetentiam: Ita calumnia suspicióque aduersus cognatos & domesticos, malas & noxias aliorum necessitudines inducit.*

Cognati neglecti. *Qui reiectis cognatis, peregrinos asciscit amicos, perinde facit, ac si quis amputato pede carneo, ligneum pedem addat.*

Abdicatio fratris. *Vt insaniat, qui fratris imaginem veneretur, corpus pulset ac verberet: Ita stultum sit amare in adoptiuis nomen, verum fratrem abdicare, aut odisse.*

Dissimile Odium fraternum. *Vt quæ glutino commissa sunt, si soluantur, facilè reglutinantur: at si corpus rumpatur, haud facilè coit: Sic inter alios amicitia dirupta facilè coit, in fratribus semel dirupta, aut non coit, aut cicatricosa coit.*

Frater. *Armis perditis aut instrumentis, licet alia parare non queas: Sic amicos alios inuenies, fratres*

tres non item.

Ex eadem materia prima natura sunt elementa inter se diuersissima, pugnantissimáque: Sic aliquoties ex iysdem parentibus nascuntur fratres ingeniys dissimillimi. Fratrum dissimilitudo.

Subduc materiam, extinguetur ignis: subduc occasionem, conquiescit odium siue inuidia. Odium.

Vt ciuiles seditiones rectius in hostes transferimus. Sic rectius inuidemus alienis, quàm fratribus: etiam si sit optimum, omnino non inuidere. Fratri non inuidendum.

Vt in bilance, altera surgente, altera cedit ac deprimitur: Ita frater euecto ad maiora fratri cedere debet, submittens sese, non repugnans. Dignitas.

Vt in numeris minores additi maioribus eos mulplicant, & vicissim multiplicantur ipsi: Sic frater obseruiens fratri euecto ad honores, & auget illius dignitatem, & vicissim ornatur illius splendore. Fraterna dignitas honorem addit.

Vt in digitis, etiam qui scribere, aut canere nesciunt, tamen vnà cùm illis mouentur, & obsequuntur: Sic fratres fratribus magistratum administrantibus adesse conuenit. Fratrum mutua opera.

Vt feris bellum est cum iys, qui iysdem aluntur, cum cæteris pacem agunt: Sic inuidia & æmulatio inter eiusdem artis professores. Nam pugili cum cursore conuenit. Æmulatio.

Vt cõuenit amantibus diuersas amicas, in eandem depereuntibus malè conuenit: Sic dissident, qui eadem ex re gloriam affectant. Æquale stadium.

Dissimile. Diuersa studia.

Qui diuersam ingrediuntur viam, non possunt sibi mutuò prodesse: at qui diuersa vitæ ratione vtuntur, adimunt inuidiam, ac magis sibi inuicem sunt auxilio.

Diuturna fratrum dissensio gignit odium.

Vt macula statim eluenda, ne inhærescat, & difficilius eximatur: ita dissensio fratrum ilico tollenda, ne gignat odium.

Fratrum dissensio.

Vt si buboni accedat febris, nihil est periculi: verùm si sublato illo tamen morbus perseueret, videtur altius egisse radices: Sic fratrum dissensio, quæ cessat lite finita, causæ erat, non ipsorum: at si manet etiamdum negotio confecto, iam negotium prætextus erat, non causa: sed exulceratus animus in causa fuit.

[illegible] dissi- [illegible]

Vt aqua in locos hiantes ac diductos influit, ac magis eos diuellit: Ita quidam irritant fratrum dissidia.

[illegible] ru- [illegible]

Vt amici detestantur saxum, aut canem incurrentem, qui eos dirimat: Sic execrari deberēt homines caninos, qui maledicentia sua dirimunt necessitudinem, mutuámq; beneuolentiam.

Reconciliatio

Cassiteris, id est, stannum aut plumbum album, æs ruptum ferruminat, vtrunque contingens propter affinitatem, quam habet cum vtroque: Ita amicus amicitiam ac beneuolētiam disruptam reconciliare debet, vtrique sese accommodans ex æquo.

[illegible]

Vt non impletur vas, quod semper effundit, nihil accipit: Ita non accipit sapientiam, qui semper

loqui-

loquitur, nunquam auscultat.

Erat porticus in Olympia, quam Septiuocam vocant, quòd pro vna voce multas redderet: Ita locutuleij quidã, vel vno prouocati verbo sermonem immensum referunt. Multiloquus.

Vascula inania maximè tinniunt: Ita quibus minimum inest mentis, hi sunt loquacissimi. Mentis egestas.

Aiunt semen, quod statim effunditur, inutile esse ad genituram: Ita sermo garrulorum ad nihil conducit. Multiloquium.

Vt ædium ostio carentium, & crumenarum absque vinculis nulla est vtilitas: Ita multo magis oris claustro carentis, nullus est vsus.

Vt triticum inclusum in vase, non mensura auctum inuenitur, sed vitiatum: Sic garrulus accepto sermoni semper addit, & maiorem eum reddit, sed fide iam carentem. Garrulus fide caret.

Qui abigat homines cesto Veneris, à Venere videatur alienus: Sic qui oratione molestus est, & reddit inimicos, à Musis est alienus, & vtendi ignarus. Quandoquidem oratio ad conciliandos homines est reperta. Oratio.

Vti monas non exit suum finem, sed semper in vno manet, vnde & nomen habet. Dyas autem initium differentiæ infinitum. Protinus enim per se duplicatur ad multitudinem: Ita sermo donec apud vnum manet, verè arcanus est & secretus: quod si ad alterũ trãsierit, iam spargitur in famã. Taciturnitas.

Vt procliue nõ est auem è manu amissam reci- Oratio emissa.

Dissimile revocabile verbum. pere aut cohibere: Ita nec dictũ semel ab ore profectum, propterea quòd ab alijs volat ad alios.

Non vi nauem arreptam fluctibus, ancora licet sistere: Ita verbum è portu velut in altum emissum.

Experimentum fidei. Vt vas experiamur, aquam non vinum infundimus: Ita friuolum quiddam aliquando committẽdum amicis, quo silentij fidem experiamur, vt si effutiant, nihil sit periculi.

Garrulus. Vt puer glaciem nec retinere potest, nec vult amittere: Ita garrulus nec tacere potest, quod accepit, nec potest obliuisci.

Garrulus arcana prodit. Iaculos & viperas proprij rumpunt fœtus: Sic garrulus vel cum sua pernicie promit arcana.

Nuncius tristis. Ægroti ob odiũ amari, & graue olentis pharmaci, ipsum etiam cyathum oderunt: Sic qui tristia nunciant, & ipsi habentur inuisi.

Garrulus. Vt pars corporis vitiata, attrahit etiam à vicinis vitiosos humores: Sic garruli lingua semper ardens, & imflammata secretorum aliquid vndique colligit ad sese.

Ratio linguæ obex. Vt rupes obijcitur flumini, ne se effundat: Ita ratio linguæ obijcienda, nec temerè diffluat.

Silentium. Grues cum ex Cilicia deuolant, lapillos in os sumunt, atque ita Taurum montem Aquilis plenum tutò transuolant, idq; noctu, ne vox prodat: Ita tutissimum vbique silentium.

Pauciloquus. Vt egregius artifex iaculandi statim scopum petit: Ita sapit, qui pauca loquitur, sed ad rem.

Celti-

Celtiberi ita ferrum temperant ac durant, vt infosso in terram quod est terreum, auferatur ac repurgetur. Sic Laconicus sermo sublatione superuacui fit penetrantior. Laconismus.

Vt singula hastilia facilè frangas, coniuncta non possis: Ita dissidentes facilè superantur, concordes haud facilè. Dissimile. Dissidium.

Non idem finis sermonis, qui cursus, iuxta Sophoclem: nam illic vincit qui præuenit, hic qui magis ad rem dixit, non qui celerius: imò vincit sæpe, qui posterior dicit. Sermonis v

Qui alijs interrogatis, ipsi præripiunt responsionem: Perinde faciunt, ac si quem ab alio volentem osculari, priores occupent. Responsio præceps.

Vt vbi dolet, ibi manum habemus: Ita si quid delectat, ibi linguam habemus, id est, libēter eius rei facimus mentionem. Vbi res grat. ibi & lingua

Vt canes, si iram effuderint in lapidem, aut saxum, mitiores sunt erga homines: Sic qui bilem in alienos euomuerit, placidior est erga suos. ?n tinuentes.

Qui de natura queritur, quod quædam genuerit homini noxia, dissimulatis tot bonis: Perinde facit, ac si quis Nilum calumnietur alioqui frugiferum Ægypto, quod crocodillum habeat, aut aspidem: nec postea velit frui prognatis frugibus, sed tantum queratur de venenis, quæ nutrit. Aut si quis in copiosa oratoris oratione, quæ multis exuberet virtutibus, de pauculis voculis temerè elapsis cauilletur. Ingratus.

lutum. *Plato vetat aquam à vicinis petere, nisi prius domi foderis vsque ad terram, quam Ceramitidem vocant, repererísque non esse spem venæ: Ita prius excutiendum, vt parsimonia, aliáue via tibi suppedites, priusquam à mensarijs pecuniam mutuam petas.*

Frugalitas. *Templum Ephesiæ Dianæ tutos reddebat operatos à creditoribus: At multo magis frugalitas, & parsimonia præbet asylum.*

Generator. *Lepus simul parit, & aliud alit, & rursum superfœtat: Ita fenerator: Sic æs alienū priusquam conceperit, parit. Nam dantes statim petunt, & ponentes tollunt et fœnerant, quod pro fœnore accipiunt.*

Vsura. Æs alienum. *Vt ignis inualescens, alia post alia corripit: Sic vsura.*

Vt equus semel accepto freno, sessorem alium post alium, fert: Sic qui semel inciderit in æs alienum, nunquam explicatur.

Fœneratorum commeritum. *Qui in lutum inciderit, eum oportet aut surgere, aut manere: nam si se voluat, magis etiam inquinatur: Sic qui rem habet cum fœneratoribus.*

Neglectum fœnus. *Cholerici qui purgari nolunt sub tempus, collecta indies maiori bile, postea grauiter discruciantur: Sic qui sinunt fœnus accrescere, cum adest dies, grauiter è capite laborant.*

Obæratus. *Qui dicunt, carebo domo, carebo famulitio, ne debeam: Perinde faciunt, ac si hydropicus dicat medico, ego gracilis fiam, & inanis: nam nihil refert*

fert quàm gracilis sit, modo sanus.

Vt pedem aut manum, si computruerit, data mercede resecamus: Ita domus, aut famulitium abyciendum, vt liberemur ære alieno, hoc est, vt liberi fiamus. Soluendum debitum.

Vt in calamitatibus firmissimi, atq; optimi amici adsunt vtiliter: Sic & sermones optimi.

Vt nandi imperiti, dum volunt succurrere ijs, qui præfocantur, ac mergũtur, vnà cum illis merguntur, & nocent magis, quàm prosunt: Sic amici qui in rebus aduersis tantùm collachrymant amico. Opera nocens.

Non quemadmodum in tragœdijs: Ita nobis in calamitatibus opus est, qui comploret, & collachrymet. Dissimile. Auxilium nõ lachrymæ in calamitate prosunt.

Corpus oneris pondere premitur: at animus ex sese sæpènumero pondus addit rebus.

Quæ natura sunt amara, his admixtis quibusdam dulcibus gratiam addimus: Ita res per se tristes ratione sunt alleuiandæ. Ratio tristiam leuat.

Vt cochleæ semper domũ suam secum circumferunt: Ita quidam horrent peregrinas regiones. Patriæ fumus dulcis.

Vt pueris cùm terrentur personis, damus eas in manus, & versatas ostendimus inanes, vt discant non timere: Ita conueniet adhibita ratione, res specie terrificas excutere, vt cùm viderimus non esse, quod apparent, contemnamus. Ratio terrorem pellit.

Quemadmodum formicæ si semel antro, & apes si semel aluearibus eyci contingat, peregrinantur: Patriæ amator.

tur: Ita quidam si semel patriam exeant, exules se putant.

Ratio tranquillat animum.

Vt nauis cui firma est ancora, in quouis portu potest conquiescere: Ita animus, si accedat recta ratio, quouis in loco tranquillè viuet.

Peregrinatio.

Qui eos fœlices ducunt, qui per omnia vagantur maria, terrásq;: perinde faciunt, ac si quis stellas errores iudicet fortunatiores fixis, quanquam illis quoq; suus orbis est, in quo voluantur, nec soli licet suos egredi fines.

Iactantia.

Vt qui decretum inferunt ad populum, adscribunt bona fortuna, ne nihil de suo videantur addidisse: Ita quidam alienis libris nugas ascribunt, quæ nihil ad rem pertinent.

Primi motus indifferentes.

Qui vinum habet acre & vapidum, nec vt vinum potest reddere, nec vt acetum: ita Zenoni τὰ προηγμένα *nec bona sunt, nec mala.*

Caute ius dicendum.

Primùm homines inuaserunt animalia noxia, pòst & oues & boues, postremò à nullo genere tēperatum est: & Athenis primum calumniator aliquis supplicio affectus est, & rectè, post hunc vnus, & alter, postremò nec à bonis est temperatum: Ita cum aperitur ius in malos, cauendum, ne postea in bonos recidat.

Venatio.

Pueri ludentes petunt ranas saxis, at illæ tactæ seriò emoriuntur. Sic nos animi causa venamur, sed feræ seriò occiduntur.

Vt non æquè cernunt cicadæ, & accipitres, néque similiter volant aquila, & perdix: Ita non omnia,

omnia, quæ rationis participia sunt, æque valent ratiocinandi acumine. Acumen iudicij non omnibus idem.

Ut os non secatur trama, nisi prius cinere & aceto præmollitũ, nec ebur inflecti potest nisi Zutho prius mollesiat. Sic fortuna non potest reddere vulneratos animo, nisi accesserit malitia. Fortuna coniũcta malitiæ.

Ut medica terra diu retinet semina propter asperitatem, ut serò emergant: Ita morborum, ac dolorum causæ, in hominibus aliquoties diu latẽt, donec voluptas in febrem erumpat. Morborum causæ.

Ut sapiens gubernator in tranquillitate tempestatem expectat. Ita rebus tranquillis ad dolorem aliquem præparandus est animus. Prouidus animus.

Ut periculosa est secundum Hipocratem, summè bona corporis valetudo. Ita rebus maximè prosperis metuenda diuersa fortuna. Fortuna bona

Ut deciduæ stellæ subitò extinguuntur: Ita quos fortuna subito in summa prouexit, repentè solent corruere. Repentina felicitas.

Ut scarabei, ac vultures offenduntur vnguentis, & Scytha iurauit se malle equum, hinnientẽ audire, quàm citharœdum canentem. Ita non omnibus placent optima. Trahit sua quem que voluptas.

Ut Mathematici centro, ac spacio: ita quidã omnem voluptatem ventre circumscribunt. Luxus.

Ut Polypi non extendunt sua flagella, nisi ad esculenta. Sic quidam omnem fœlicitatem cibo, potuq́; metiuntur. Epicuri schola

Ut maior dolor obscurat minorem: Sic animi vo-

voluptas corporis delectationem.

Propria laus. *Vt qui vehementi laborant fame, nec est quod edatur, suis ipsorum artubus vesci coguntur: Ita quidam præ fame gloriæ, seipsos laudare cogũtur, si desit, à quo laudentur.*

Quemadmodum à piscibus Hyrcanis, nec boni quippiam expectatur, nec mali: Sic Epicurei, Epicurei dogmata. *nec turbari nos volunt deorum metu, nec delectari beneuolentia.*

Superstitio. *Si fieri potest, lippitudinem auferimus ab oculis: sin id non licet, non tamen eruimus oculũ: Ita si superstitio tolli prorsus non potest, non tamen protinus credendum nullos esse deos.*

Vt principẽ simul & metuimus & amamus, Deus. Dissimile. *vt infestum malis, bonis placidum: Sic & deum.*

Non quemadmodum quoties cum truculento agimus tyranno, animo sumus anxio: Sic in Securus animus rite obit sacra. *sacris mysterijs anxium, ac diffidentem oportet esse.*

Qui nauem fregit, tamen spe vehitur, nam fi- Dissimile. Philosophiæ expers. *eri potest, vt corpus natans in terram deferatur: At qui excidit à philosophia, totus perijt.*

Vt athletæ non ferunt coronam, nisi vicerint: Fœlicitatis præmia. *Sic bonis viris præmia fœlicitatis non antè cõtingunt, quàm peracto huius vitæ certamine.*

Obiurgatio acris. *Vt austera remedia, sed necessaria, leuãt quidem ægrotantes, sed offendunt & inficiunt sanos: Sic acris obiurgatio vitio medetur, probos offendit.*

Stoici

Stoici qui se dicunt inuictos, improhibitos, & cætera, cum omnia secus patiantur, similes sunt nauibus, quibus inscriptum est, ἔυπλοια, καὶ πρόνοια σώζουσα, καὶ θεραπεία, hoc est, splendidi, ac magnifici tituli: at nihilo secius interim iactantur fluctibus, comminuuntur, ac subuertuntur. Tituli.

Scarabei fugiunt vnguenta, delectantur fœtoribus: Sic nonnullis pessima pro optimis placent. Sus luto gaudet.

Vt pauperiores aliquando donant munuscula ditioribus, quò plus recipiant: Sic indoctiores prouocamus nonnullos, vt eruditiora vicissim illi respondeant. Indocti prouocant.

Accensam lucernam nemo molestè fert, extinctam dolent omnes: Ita nasci iucundum, mori inamabile. Nasci iucundum.

Vt non satis est soli bonitas, nisi accedat & cultor idoneus, & semina: Ita non sufficit ingenij felicitas, nisi accedat doctor, & institutor egregius, & præcepta idonea. Institutio.

Vt stilla cauat assiduitate saxum, vt ferrum contractione atteritur: Ita assiduitas etiam durissima vincit. Assiduitas.

Vt curruum rotæ vi inflexæ, nunquam ad pristinam rectitudinem queunt reuocari, itidem histrionum baculi: Ita quædam ingenia sic consuetudine & institutione deprauantur, vt corrigi non queant. Consuetudine deprauata.

Vt terra quo melior est natura, hoc magis cor- Ingenium.

rumpitur

rumpitur, si negligatur: ita ingenia, nisi rectè excolantur, quò sunt fæliciora, hòc pluribus vitijs obducuntur.

Institutionis vis.

Est terra quædam asperior, durióraq;, quæ tamen culta protinus ferax reddatur: Sic ingenia duriora natura, institutione mansuescunt.

Recta educatio.

Nulla ferè est arbor, quæ non sterilescat, ac tortuosa fiat, si cultura desit: ita nullum tam felix ingenium, quod non degeneret, citra rectam educationem.

Nullus equus rectè sessori paret, nisi arte domitus: Ita nullum ingenium non ferox, nisi præceptis cicuretur, & educatione.

Institutio.

Nulla tam fera belua, quæ non mãsuescat cura: ita nullum tam agreste ingenium, quod institutione non mitescat.

Puerile ingenium.

Ut molli materiæ facilè sigillum imprimitur, si durescat non item: Ita puerorum ingenia facilè quamuis recipiant disciplinam: sin ætate durescant, non item.

Præceptor.

Vt agricolæ vallos apponunt arbusculis, quò rectè crescant: ita qui instituit, addit monita, & præcepta ingenijs salubria, ne deuaricent in vitia.

Vitijs assueti.

Qui diu in vinculis fuerunt, cùm soluuntur, tamen claudicant adhuc, nec ingredi possunt: ita diu vitijs assueti, etiam cùm ea deserunt, quædã retinent vestigia.

Non satis est habere corpus sanum, verùm & bo-

bonæ habitudinis, ac robustum sit oportet: Sic ratio non solùm pura debet esse, & à vitijs immunis, nisi sit & robusta.

Vt plures vrbes prætcrnauigasse pulchrum est, sed expedit vnam incolere optimam: Ita quàm plurima sunt cognoscenda, sequenda, retinendàq; optima. Optima retinenda.

Quemadmodum proci, cum Penelope potiri non possent, stuprarunt illius ancillas: ita qui philosophiam non possunt assequi, alijs literis se cōtaminant. Philosophia.

Nutrices vagientibus pueris rursum apponūt papillam: Sic discipulus offensus correptione, rursum est laude subleuandus, ne deficiat. Laus.

Plantæ mediocri aqua aluntur, immodica suffocantur: Sic animus moderatis laboribus adiuuatur, immoderatis obruitur. Moderatus labor.

Vt sunt vices somni & vigiliæ, noctis & diei, tempestatis & serenitatis, belli & pacis: ita labores leuandi ocio, & lucibus. Labor.

Lyram & arcum remittimus, quò melius possint tendi: Ita recreandus ocio animus, vt ad labores reddatur vegetior. Otium.

Vt Hierophantæ, quatenus licet, aperiunt mysteria: Sic de rebus arduis cautim, & circumspectè iudicandum. Iudicium de arduis.

Vt mysteria cum silentio spectantur: Ita quædam melius laudantur silentio, quàm oratione. Tacita laus.

Vt

Animus dubius.

Vt in lance momentum in vtranq; partem æquè propensum est, & in neutram inflectitur: Ita dubius animus.

Asperitas parentum mitiganda.

Medici pharmacis amaris, dulce nonnihil admiscent, vt alliciant: Ita parentes obiurgationis asperitatem lenitate debent mitigare.

Indulgendum pueris.

Auriga non semper adducit habenas, sed aliquando remittit: Ita pueris nonnihil indulgendum.

Principium amarum.

Vt asparagus spinosus dulcissimum fert fructũ: Ita ex duris initijs magna voluptas nascitur.

Offensa.

Qui prima virginum dissidia non ferunt ad tempus, idem faciunt quod ij, qui offensi labruscis, vuas maturas alijs relinquunt.

Repudium.

Sponsæ quæ statim offensæ moribus virorum, eos deserunt: perinde faciunt, ac si quis ictus ab apibus mel relinquat.

Coniugium.

Vasa initio quauis occasione dissoluuntur, at tempore commissuris compactis, vix igni ferroq; dissecantur: Ita prima coniugatorum consuetudo leui momento dirumpitur: sin coaluerit, longè firmior est.

Amantiũ iræ.

Ignis facilè accenditur in paleis, & pilis leporinis: sed idem mox extinguitur, si nihil addas: Sic iræ amantium aut nuper coniugatorum, si nemo se admiscuerit.

Philtrum.

Qui venenis piscatur, facilè interimit, & tollit piscem, sed corruptum, & malum: sic quæ philtris captant maritos, stupidos habent & inutiles.

Vt Circe fruebatur ijs, quos uerterat in sues aut leones, sed Vlyssem sanum vltra omnes dilexit: Ita quæ beneficijs nactæ sunt maritos, insuauem cum illis vitam agunt ob dementiam. Veneficijs adeptus maritus.

Quæ malunt dominari dementibus maritis, quam sanis ac prudentibus parêre: perinde faciunt, ac si quis in itinere malit ducere cæcum, quã sequi videntem, & viæ gnarum. Vxor dominans.

Vt Pasiphaë maluit tauri congressum, cũ vxor esset Minois: Sic quædam nuptæ moderatis, ac seueris viris, ad intemperantium amorem deuergunt. Nuptæ lasciuę.

Vt qui in equum insilire non possunt ob imbecillitatem, docent ipsum inflectere genua: Sic quidam generosas ac potentes nacti vxores, non dant operam, vt ipsi meliores fiant, sed illas deprimunt. Maritus vxorem deprimit.

Pro equi magnitudine temperamus frena ita pro vxoris dignitate moderanda gubernatio. Moderamen vxoris.

Luna cùm soli coniungitur, tum obscuratur, & occultatur: cum abest, lucet: Contrà, proba vxor præsente marito maximè conspici debet: eodẽ absente, maximè condi, ac latêre. Dissimile. Vxor proba.

Duabus vocibus simul sonantibus, gratior fit concentus: ita quicquid fit in familia, fit quidẽ vtriusq; consensu, sed tamen arbitrio mariti. Maritus familiæ caput.

Cum spirat Boreas, conatur vi vestẽ reuellere, at homo magis astringit palliũ: quod si sol tepido vento demulserit, iam sponte & tunicã abijcit: sic Correctio blanda.

vxor

uxor conans cõuicijs maritum à luxu reuocare, magis irritat: si placidè ferat & roget, magis efficit.

Vxor viro contraria.

Vt inutile speculum auro, gemmisq́ adornatũ, nisi representet similem imaginem: Ita inutilis uxor quantumuis opulenta, si viro mœsto sit hilaris, hilari mœsta.

Vxor mariti affectus induat.

Vt Geometræ negant moueri lineas, & superficies sine corpore, sed unà cum corporibus moueri: Sic uxor & in serijs, & in ludicris, & risu, & lætis, & tristibus, accommodabit se marito.

Vxori communicatur lusus.

Vt qui non ferunt uxores secum edere, aut bibere, docent eas ingurgitare, maritis absentibus: Ita qui non cõmunicant lusus, & iocos cum uxore, faciunt, ut alibi quærant inscijs viris.

Vt rex musicæ studiosus complures reddit musicos, literarum studiosus doctos, aleator aleatores, rapax rapaces: Ita vir comptus similem efficit uxorem, voluptuarius incontinentem, castus & sobrius, castam & sobrium.

Virtutem mariti vxor sequitur.

Vt sinistrarum partium redundant in dexteras: ita virum oportet uxoris incommodis, commodisq́ commoueri, & contrà.

Vir.

Vt vincula ex commissura vires accipiunt: sic ex consensu viri & mulieris, familiæ status.

Consensus coniugum.
Coniugibus omnia communia.

Vt corpus nihil potest absque animo, nec animus rectè valet, nisi corpore incolumi: Sic inter uxorem & maritum omnia sunt communia.

Vt

Vt pars sit admixta: ita domus mariti dicetur, etiam si mulier plus contulerit.

Vt nemo sentit qua parte striugat calceus, nisi qui indutus est: Ita nemo nouit ingenium mulieris, nisi qui duxit vxorem. Qui duxit vxorem eius ingenium nouit.

Quemadmodum febres ex occultis causis ac sensim collectæ, magis metuuntur, quàm quæ manifestis & grauibus causis sunt ortæ: Ita occultæ ac pusillæ, cotidianæq́; offensæ magis dirimunt beneuolentiam coniugatorum. Offensa occulta.

Qui pro nubæ Iunoni rem diuinam faciebant, exemptum fel abijciebant ad altare: significantes à matrimonio bilem omnem procul esse oportere. Matrimonium.

Vt vinum sit austerum, vt idem tamen sit vtile ac iucundum, non amarum, velut aloe: sic erit & mater familias. Mater familias.

Quæ veretur ridere apud virum, ne videatur lasciua, nec agere quicquam ne audax: perinde facit, quasi nec vngeretur, ne videretur vnguentis vti, nec lauare faciem, ne fucis vti putetur. Verecundia.

Vt orator neglectis fucis ac theatricis cultibus, rebus ipsis magis mouet auditorem: Sic vxor non meretricio corporis cultu, sed moribus commendatur viro. Vxorem mores commendant.

Vt tibicen per alienam vocem sonat: Ita mulier quædam non grauabitur per virum loqui. Vir vox vxoris.

Vt philosophi colentes principem, se reddunt nobiliores, non illum: Sic vxores, subdentes se viro, Vxor obsequens.

ro, laudem consequuntur: conantes autem imperare deterius audiunt, quàm quæ subijciuntur.

Imperium in vxorem.

Imperium viri in vxorem non erit, cuiusmodi est domini in rem possessam: sed cuiusmodi est animi in corpus.

Coniugatorum omnia communia.

Vt humida miscentur omnibus partibus: sic inter coniugatos omnia debent esse communia.

Vir vnguenta redolens.

Vt ælurus vnguentis efferatur, & in rabiem agitur: Ita quædam vxores insaniunt, si senserint in viris vnguenta.

Vxor proba.

Qui ministrant Elephantis, non sumunt lucidam vestem: qui tauris, purpuream non induũt: nam his coloribus efferantur: Tigrides tympanorum strepitum non ferunt: Ita vxor ab ijs debet abstinere, quibus senserit maritum vehementer offendi.

Sedulitas.

Vt apicula per omnia circumuolitans, id quod est vtile, domum adducit: Ita studiosus ex vnoquoque quod ad mores confert excerpit.

Vitia.

Vt corporis vitia grauiora sunt, quæ faciunt hulcus: ita quædam animi vitia ob id sunt grauiora, quòd vehemẽtius perturbant: minus enim cruciat, si quis non credat esse deos, quàm si quis superstitiosè timeat deos.

Dissimile.

Comicus venustè dixit de ijs, qui lectos inaurant, ac deargentant, cùm dij nihil nobis gratis dederint, nisi somnum, cur id sibi magno volunt constare: At cùm dij somnum nobis dederint, curarum & laborum delinimentum, superstitiosus

ſus ſibi illum reddit carnificinam.

Heraclitus dixit, vigilantibus vnum communem eſſe mundum, ſopitos in ſuum quenque diſcedere: At ſuperſtitioſus ne vigilans quidem cõmuni cum alijs mundo fruitur, ſemper ſomniante cogitatione. Superſtitioſus.

Polycrates tyrannus non erat formidabilis niſi Sami, Periander Corinthi. Deſinebat metuere, qui illinc in liberam ciuitatem emigraſſet. At ſuperſtitioſus non habet quò confugiat, vt metu liberetur. Diſſimile. Superſtitioſus.

Licet ſeruis, quibus ſpes non eſt libertatis, ad principis ſtatuam confugere, venditionem poſtulare, mutare dominum, ſi durius habiti ſunt quã ferre poſſint: Superſtitioſis nec hoc licet. Diſſimile. Seruorum confugia.

Si miſerum eſt ſeruire, multo miſerrimum eſt ſeruire ijs, quos non poſſis effugere. Seruitus.

Latrones aut fugitiui, ſi aram aut ſtatuam apprehenderint, in tuto ſunt: At hic maximè trepidat ſuperſtitioſus. Diſſimile. Superſtitio.

Vt Tigrides circunſtrepentibus tympanis aguntur in rabiem: ita quæ bonas mentes compeſcunt, feras & agreſtes irritant & efferant. Mentium diſpar ratio,

Vt quibuſdam minus mali fuit, non omnino videre, quàm perperam videre, velut Herculi, qui filios videns pro hoſtibus occidit: ita leuius malum eſt, deos omnino non credere, quàm credere noxios. Malum minus.

Bion inquit, quemadmodum quicquid paxillo Facilitas.

appenderis, id accipit, sustinétque: Ita quibusdam quicquid suaseris admittunt, quicquid imposueris ferunt.

Dissimile. Gubernator videns insurgere tempestatem, deorum auxilium implorat, nihilo segnius interim clauum moderans, & attennam detrahens: at superstitiosus despondet animum.

Superstitiosus. Vicissitudo. Vt Arithmeticorum digiti aliquando valent multis milibus, aliquando nihil: Sic regum amici aliquoties quiduis possunt, rursum mutata in fastidium gratia, nihil possunt.

Disciplinæ gratæ. Vt frequentius conuenitur ad spectaculum, vbi nonnihil theatricæ stipis confertur: Ita disciplinæ à pluribus coluntur, quæ præter voluptatem ac dignitatem, emolumentum etiam & commoditatem adferunt.

Temperantia. Vt in tranquillitate corpus expeditum redditur aduersus imminentem tempestatem: Ita tenui victu parcáque, vt medici loquuntur, dieta vtendum, vt si incidat opiparum conuiuium, possis enatare.

Parsimonia. Vt in conuiuijs temperamus ab oppositis cibis, quo locus sit lauticijs, quas expectamus: Ita quotidiana parsimonia præmuniendi sumus.

Acceptio amicorum. Vt qui sacrũ exhibent, ipsi nihil inde gustant: Ita quidam alios accipiunt, ipsi abstinentes.

Vt qui sacram pecuniam vertunt in vsus belli, voluptatem transferunt ad necessitatem: Ita qui ad vsum edunt ac bibunt.

Quidam fastiditis proprijs uxoribus & formosis & amantibus, cum scorto mercede coeunt, gloriæ causa magis quàm voluptatis: Ita quosdã cibi delectant vel ob idipsum quòd rari sint, ac magno empti. Necessarius victus. Rara sunt chara.

Vt axillarum titillatio risum gignit, sed insuauem & spasmo similem: Ita voluptates iniucundæ, quas corpus ab animo extimulatum non sponte capit. Voluptas iniucunda.

Abominamur fœminas utentes veneficijs in nos, & amplectimur ciborum artifices. Dissimile luxus.

Vt membrum scabiosum semper opus habet frictu: Ita cupiditas animi nunquam satiatur. Cupiditas.

Vt Athenienses nunquam de pace consultabãt nisi pullati, quemadmodum dicebat Demades: Ita nobis non venit in mentem moderatior victus, nisi iam febri æstuãtibus, & admotis pharmacis. Necessitas temperantiam docet.

Lysimachus ob sitim coactus se dedere Scythis, deinde cum frigidam bibisset aquam, dij boni, inquit, quàm breuis voluptatis causa quãtam deposui fœlicitatem? Ita nobis cogitandum, postquam ob potatiunculam intempestiuam aut Venerem, in longum morbum incurrimus. Extrema gaudij luctus occupat.

Vt cicatrix admonet cauendũ esse vulnus: Ita memoria præteritorũ malorum reddit cautiores. Memoria malorum.

Vt puerilcs querimoniæ facile cõquiescunt: Ita leues cupiditates subducta materia facile sedantur.

Flosculorum odores per se parum efficaces, admixti Morbi causæ

admixit oleo maiorem vim habent : Ita morborum causæ, si in corpus incidant, iam humoribus collectis abundans.

Malum accersitum. *Qui male affecto corpore, vitæ ratione morbum accersunt, ij quasi cœnum commouent.*

Crapula. *Vt nautæ nimium onerantes nauem, deinde in ex haurienda sentina laborant : Ita qui corpus onerant cibis, ac deinde clisterib. inaniunt.*

Intempestina voluptas. *Qui corpus ægrè affectum ad balneas ac voluptates trahit: quasi putrem ac laceram nauem deducit in mare.*

Voluptas offendit. *Si ebrij commessatores irrumpant in domum luctu funestam, non solùm nihil adferent hilaritatis, sed eiulatum potius excitabunt : Ita voluptates in corpore ægro offendunt quoq;.*

Valetudinis cura. Vt *nautæ sereno cælo nonnihil laxant vela, cùm est suspicio tempestatis contrahunt: Ita corpori rectè affecto nonnihil permittendum : contrà si quid timebitur morbi, cautius agendum.*

Homo. *Homines tantum pingues, ac robusti duriq;, similes sunt gimnasiorum columnis vt dixit Aristo.*

Corpus aggrauatum. Vt *nauibus sentinæ plenis onus detrahendum: Ita corporibus aggrauatis subducendus cibus ac potus.*

Pharmaca. *Qui ita corpus exinaniunt pharmacis, vt peregrinis rebus expetant, ac magis noxijs: perinde faciunt, ac si quis expulsis è ciuitate Græcis inducat Persas aut Scithas.*

Vestes

Vestes quæ nitro similibusq́; rebus lauantur, magis atteruntur: Ita vomitus pharmacis extorti, magis offendunt. Vomitus elicitus.

Vt scelestæ mulieres abortum prouocant, vt rursum impleantur ac voluptuentur: Ita quidam in hoc ipsum corpus euacuant pharmacis & clisteribus, vt denuo liceat ingurgitare. Abusus medicinæ.

Qui à præscripta vitæ ratione ne tantulum quidem audent discedere, ij ostrei vel stipitis potius vitam viuunt. Superstitio viuendi.

Vt ferrum crebris immersionibus consumitur: ita corpus crebris permutationibus vitiatur, hoc est, si nunc immodicis laborib. intendatur, nunc voluptatibus liquefiat ac molliatur. Crebra mutatio.

Nautæ à nauigandi labore turpiter conferunt se ad voluptates, rursum, à voluptatibus ad nauigationem redeunt: ita quidam à delitijs ad labores, a laboribus ad delicias summa vitæ inconstantia se vertunt. Inconstatio.

Qui viro malo addit opes & gloriam, is febricitanti ministrat vinum, bilioso mel, cœlicis opsonia, quæ morbum animi, hoc est, stultiam augeant. Opes data malis.

Vt qui morbo laborant, cibos purissimos & lautissimos fastidiunt & recusant, si quis edere compellat, ijdem restituti bonæ valetudini, casco quóq; aut cepe lubentur vescuntur: Ita stultis magnifica fortuna iniucunda, sapientibus etiam humilis ac tenuis fortuna suauis. Stultus.

Voracitas. *Qui cibi duntaxat causa ad conuiuium accedunt, quasi vas adducunt implendum.*

Mistum tolerantia. *Qui in eadem vehuntur naui, & in iisdem militant tentoriis, sese mutuo ferant oportet: Sic qui versantur in republica: at in conuiuiis non idem est necesse, nam illic periculum est commune, hic non item.*

Questio superuacua. *Qui rogant quid simus facturi si non edamus, bibamus, & huiusmodi rebus vtamur: perinde faciunt, quasi Danaides essent sollicitæ, quid factura sint si dolium impleatur.*

Qui è seruitute manumissi sunt, quæ dominis solent facere cum seruirent, ea faciunt sibiipsis, suóque arbitrio & præsidio: Anima. *Sic nunc anima alit corpus multo labore, multis curis: post ea facta libera, seipsam alet contemplatione veri, nec ab ea poterit auelli.*

Anima instrumentum dei. *Vt corpus est instrumentum animæ: Sic anima est instrumentum dei.*

Affectus. *Vt grauiora corporis vitia, quæ in vulnus & in tumores erumpũt: Ita animi affectus, qui grauibus curis vitam reddunt molestam, vt vitium est ex atomis omnia nata credere: at non angit animum quemadmodum auaritia.*

Dissimile. Securitas. Sollicitudo. *Non timet mare, qui non nauigat, non bellum qui non bellat, nõ latrones domi manens, non calumniatorem pauper, non inuidiam priuatus, non terræmotum, qui est in Galatia, non fulmen qui est in Æthiopia: At superstitiosus omnia timet, terram,*

terram, mare, aërem, cælum, tenebras, lumẽ, strepitum, silentium, somnium.

Serui cùm dormiunt, non timent heros, vincli obliuiscuntur compedum in somno, vlcera, carcinomata, & grauissimi etiam cruciatus conquiescunt: Sola superstitio etiã dormientem infestat. Dissimile. Superstitio.

Tyrannum mutato solo licet effugere: qui Deũ timet, non est quò fugiat, quandoquidem nusquam non est Deus. Dissimile. Deus vbique est.

Licet seruis postulare distractionem & mutare dominum: idem nõ datur superstitiosis, cùm omnes deos metuant. Dissimile. Superstitiosus.

Si miseri sunt qui duros nacti sunt dominos: quanto infeliciores, qui dominis seruiunt vitijs, à quibus non possunt aufugere. Dissimile.

Sunt aræ seruis, sunt statuæ, sunt asyla latronibus, ad quæ confugiant, & vbi tutò sint, at hic maximè timet superstitiosus. Superstitiosus.

Vt Tigrides, si quis tympanis circunsonet, in rabiem adigi dicuntur, adeò vt seipsas deniq; discerpant: ita quosdam offendit, quod alijs addit animum, puta musica, eloquentia, &c. Trahit sua quemque voluptas.

Cùm nauta videt imminere tempestatem, primùm quidem deos inuocat, vt incolumi liceat in portum appellere, mox contrahit vela, atque omnia nihilo secius parat quibus est opus: ita nos debemus auxilio diuino fidere, sed sic, vt nostram quoque industriam adhibeamus. Fiducia in Deum.

Item arator ab Hesiodo iubetur dijs sacrificare, Miles.

re, deinde aggredi: & miles primùm inuocat opem diuinam, deinde armatur.

Superstitiosus. *Vt tremunt qui vrsorum aut draconum lustra adeunt: Sic superstitiosi cùm tractant diuina, existimantes deos semper paratos ad nocendum.*

Religio coacta. *Qui diuos colunt metu alicuius mali, perinde faciunt vt ij qui tyrannos venerantur, ne noceant quos oderunt animo.*

Incauta fuga vitijs *Quidam dum stultè fugiunt latrones aut feras, in auia incidunt & in barathra, aut præcipitia: Sic quidam superstitionem fugiunt, vt incidant in impietatem, cùm in medio sit pietas.*

Pueritia. *Vt qui è vinculis emittuntur, licentius vagantur, quàm ij qui nunquam fuerunt in vinculis: Sic pueritia cum à præceptoris gubernatione soluitur.*

Ratio pedagogus est. *Qui dimissi à pædagogis, suo relinquuntur arbitrio, non abijciunt imperium, sed mutant principem: nam pro pædagogo iam ratione parent.*

Educatio. *Qui in ciuitatem asscripti sunt, & hospites, multa damnant, ac molestè ferunt: at qui in ea à pueris sunt educati, quique assueuerunt, probant: Sic qui philosophiam à pueris inbiberunt.*

Oratio pestilens. *Vt athletis amphotides adduntur contra plagas: ita pueris focalibus magis est opus aduersus pestilentem orationem.*

Impietas. *Vt peius sentiunt de homine, qui dicunt eum esse iracundum, perniciosum, quàm qui negant eum viuere: ita minus malè sentiunt de ijs, qui*

negant

negant vllos esse, quam qui dicunt esse morosos, noxios, irritabiles, vt faciunt superstitiosi.

Vt ager si non colatur, non solùm infrugiferus manet, verumetiam multa syluestria producit: ita adolescens rationis capax, nisi in præceptis honestis exerceatur, non solùm non euadet bonus, sed ad multa vitia deflectetur. Exercitium honestum.

In ludo sphæræ simul discunt & mittere & excipere commodè: at in doctrina prius est bene accipere, quàm mittere, quemadmodum concipere prius est, quàm parere. Dissimile. Ordo studij.

Vt aues subuentaneos concipiunt fœtus: Sic inutilis oratio accepta, nec inhærens, sed protinus in auras dispergitur. Oratio inutilis.

Vasa ad excipiēdum quod infunditur, accommodant & inclinant sese: Sic qui discit debet accommodare sese, ne quid effluat eorum, quæ vtiliter dicuntur. Attentio.

Vasorum malorum & putrium aures quibuslibet implentur potius quàm necessarijs: Ita quidam stultissima protinus discuut. Solertia Inutilis.

Qui equos rectè alunt, eos docent parêre freno: pueros qui volet instituere, primùm assuefaciat vt dicto sint audientes. Institutio.

Si quid in vtres velis infundere boni, ventum atque aërem emoueas, oportet: Sic fastum ac tumorem eximas oportet ab animo eius, quem velis docere. Fassus doctrinæ impedimentum.

Malus consiliarius omnia deprauat assidens: Innidi a.

Sic

Sic inuidia nulla magis damnat: quàm quæ sunt optimè dicta.

Oratio prodest.

Vt lumen, ita nec oratio nulli prodest, nisi volentibus accipere.

Auditor vigilans.

Vt œconomicis & amici prosunt & inimici, quemadmodum dixit Xenophō: Sic vigilans auditor, & cordatus, nō solùm bene dictis, verumetiam erratis aliorum fit eruditior.

Aliena exempla docent.

Vt in alienis oculis nosmetipsos conspicimus: Sic in aliena dictione quid nos deceat aut dedeceat, contemplandum est.

Candidus animus.

Vt ad sacrum epulum, sic ad auditionem oportet placidum ac beneuolum accedere, vt benedicta probes candidè: aut si parum rectè dicat, tacitus notes quamobrem errauerit, & animi conatum certè probes.

Reprehensio.

Facile est demoliri, quod alius extruxit: at difficillimum, idem aut melius aliquid extruere: ita aliorum orationem reprehendere in procliui est, at eodem modo meliusue dicere, non est perinde facile.

Auditio inanis.

Vt multa belli inania, iuxta prouerbium: ita & auditionis, puta supercilium, acclamatio, strepitus, & id genus alia.

Phalerata oratio.

Quemadmodum in ijs, quæ ad tibiam canuntur, multa fallunt, ac suffugiunt auditorem errata: Ita in oratione phalerata, multa inepte dicta fallunt auditorem ob phaleras, & fucos orationis.

Auditor sedulus.

Qui coronas nectunt, bellissima quærunt, non vtilissima:

vtilissima: At apes etiam amarissimo thymo insidunt, atque inde mellificium colligunt: Sic oportet auditorem non flosculos orationis voluptatis causa sectari, sed vim sententiarum & vtilitatem.

Non oportet hoc animo ad audiendum accedere, quo ad spectaculum, puta vt tantum delectemur, sed vt meliores efficiamur. Dissimile. Causa auscultationis.

Non conuenit, vt in tonstrina surgens, ad speculum contempleris teipsum, num rectè sis curatus: Ab oratione discedens, non expendas num melior sis factus, aut deterior ex auditione. Fructus auditæ orationis.

Vt balnei non purgantis: ita nec sermonis vlla est vtilitas. Sermo.

Non sic ad audiēdum est accedendum, vt velis iniungi & oblini fucis, quo nitidior fias, sed gratiam habeas, si velut aluearе acri fumo, sic ipse mordaci sermone purgeris animo, qui cæcutientiæ, & lippitudinis est plenus. Emendatio morum.

Qui bibunt, vbi iam desierint sitire, tum poculi sculpturam contemplantur: Sic in oratione primùm animaduertendum, quàm salutare sit quod dicitur, deinde si vacat, quid sit elegans, aut nitidum considerare licet. Iudicium orationis prudens.

Qui statim orationis ornatū requirit, perinde facit, ac si quis nolit antidotum bibere, nisi vas sit adductum ex Atticæ Veneris figulina: nec in hyeme vestem induere, nisi quæ lanam habeat auium Atticarum. Non primum ornatus orationis spectandus.

Vt qui ad conuiuium accessit, vtitur appositis, Attentio.

nec

nec aliud requirit: ita discentẽ tacitè audire oportet, donec qui dicit, perorarit: tum si lubeat, vtilem aliquam quæstionem proponere.

Friuola obiectio.

Vt apud Homerum Vlisses ridetur à procis, quòd panis frustula peteret, non enses, neque lebetes: ita magis ridendi sunt, qui differenti mutilas ac friuolas quæstiunculas obijciunt.

Odium ex cauillis prouenit.

Vt qui claue velit secare ligna, securi aperire ostium, vtriusq; vsu sese priuat: Sic qui dicentem alienis ac friuolis quæstiunculis perturbant non solùm nullum capiunt fructum ex his quæ dicuntur, verùm etiam mali viri opinionem atque odium lucrifaciunt.

Inscitia.

Vt morbus non celandus est, sed in publicum efferendus, quò sanari possit, vt dixit Heraclitus: sic inscitia non est tegenda.

Philosophus.

Vt tragœdi in theatris: ita philosophus in scholis est audiendus, nempe ad finem vsque.

Dissimile. Laus.

Qui pecuniam dat, quantum impartit alij, tantum sibi detrahit: at non idem fit in laude, & tamẽ hoc immaginantur maligni quidam, parcius impatientes laudem, quàm pecuniam.

Philautia.

Vt qui malignè dant alijs videntur ipsi parũ habere: Ita qui parcè & malignè laudant alios, videntur adhuc suas esurire ac sitire laudes.

Error philosophi veniam meretur.

Iudex in causa nihil tribuens amori, tantùm rem perpendit, ac secundùm eam pronunciat: At in audiendis philosophis, multis lapsibus candidè fauendum est. Vnde veteres iuxta Mercurij statuam

tuam, Gratiarum item ponere soliti sunt.

Oratio infacunda.

Vt iuxta vias asperas ac salebrosas violæ flosculique nonnunquam accurrunt: Ita in oratione infacunda nonnunquam & sententiæ & figuræ incidunt dignæ quæ laudentur.

Amor.

Vt hædera vndeuis ex se inuenit, quo se alliget: ita amor etiam ijs capitur, quæ non amantem offendunt.

Auditor.

Vt amantes candidè interpretātur vitia quædam: Ita debent & auditores dicentium.

Fauor audientis.

Bonus conuiua non existimat hoc tantùm suarum esse partium, vt suauiter accipiatur, cura sumptúq; alieno: sed debet commodum vicissim exhibere cõuiuam: Sic auditor non tantùm audit ociosus, dicente sollicito: sed vultu, oculis applausu fauore, iuuare oportet dicentem.

Audiendi officium.

Vt in ludo sphæræ alterius est commodè mittere, alterius scitè excipere: Sic in audiendo conuenit vtrunq; suo fungi officio, tum eum qui disserit, tum eum qui auscultat.

Inepta laus.

Qui castam ac philosophicam orationem meretricijs ac sophisticis laudibus prosequūtur perinde faciunt atq; ij, qui athletam lilijs aut rosis coronent, non lauro aut oleastro.

Honor.

Vt non quæuis corona quemuis decet victorē: Ita non quæuis laus aut quiuis honos quemcunq; hominem.

Intempestiua eloquentia.

Vt ridiculus sit cantor, qui rem grauē Lydijs efferat modis: ita ridiculus qui de dijs, aut re-

ctè

ctè viuendo verba faciens, rhetoricis lasciuiat flosculis.

Admonitio placidè ferenda.

Non quemadmodum parasitus conuicio tactus ab his à quibus alitur, ridet, ac nihil commouetur: ita à philosopho reprehensus, debet esse affectus, sed nec offendi oportet, nec impudenter negligere.

Licentia peccandi.

Vt caro quæ callo obdurruit, non accipit vibices plagarum: ita animus assuetudine peccandi, non commouetur correptione, licet acri.

Impatiens animus.

Qui correptus statim fugit exosus admonitorem: perinde facit, ac si sectus à medico continuo offensus aufugiat, non expectans vt obligetur, & oblinatur vulnus ac mitigetur. Nam is quod dolet iam passus, quod confert non vult experiri.

Mitigata obiurgatio.

Vt Telephi vulnus eadem hasta sanatum est, quæ vulnus inflixerat: Ita vulnus obiurgationis ab eodem sanabitur qui fecit.

Obiurgatio toleranda.

Vt qui sacris initiantur, perferunt primos illos insultus, spe secuturæ dulcedinis, ac lucis: Idem faciendum iis, qui à philosopho obiurgantur.

Tædia vsus tollit.

Vt priusquam assueuimus, multa nos offendunt in homine, quæ postea assuetis sunt etiam iucunda: Sic in literis, in philosophia, prima illa tædia toleranda sunt, donec vsu fiant facilia iucundáque.

Ingenium.

Vt vasa angusto ore difficilius recipiunt, sed retinent certius liquorem: Ita ingenia quæ tardius

dius percipiunt, ferè meminerunt tenacius.

Vt pulli inuolucres ſemper hiantes pendent de ore alieno: Sic quidam moleſti ſunt docenti, quod neceſſarium ſit eis omnia manſa in os inſerere, nihilque tradant ipſi ſibi. Stupidus.

Vt quidam crebris diuerticulis viam breuem reddunt longam: Sic nonnulli docentem crebris quæſtiũculis nihil ad rem pertinentibus interpellantes, perpetuam interrumpunt doctrinam. Interpellatio.

Quemadmodũ ignaui, cibiq; auidi canes domi ferarum pelles mordent, ac villos vellunt, feras ipſas in venatu non attingunt: Sic quidam præpoſtere ſtudioſi, de nugis agunt, caput diſciplinæ non attingunt. Præpoſterum ſtudium.

Non vt vaſa, itidem ingenia deſiderant repletionem: ſed ſatis eſt accenſio, velut incitamentum in materia, quo vis inueniendi, & cupiditas veritatis incitetur. Diſſimile. Ingenia calcaribus indigent.

Veluti ſi quis ignem petat à vicino, deinde illic luculento reperto foco deſideat, maneátque: Ita quidam ſemper aſſident præceptori, nec accendũt ingenium ſuum, vt domi ſuo fruantur igni. Ignauia.

Quemadmodum iuxta Philoxenum, ſuauiſſimæ ſunt carnes: quæ non ſunt carnes: & iucundiſſimi piſces, qui non ſunt piſces: Ita maxime delectat admixta philoſophiæ poeſis, & poeſi admixta philoſophia. Mixta philoſophia.

Vt in obſonijs non ſolum ſequimur voluptatem, ſed etiam ſalubritatem: Sic in audiendis & legendis Lectio.

gendis auctoribus.

Auditus.

Frustra clauduntur portæ ciuitatis, si vna relinquatur aperta, per quam hostes irrumpant: ita non satis est in cæteris temperatum esse, si auditus pateat perniciosis sermonibus.

Audita maximè nocent aut prosunt.

Vt diligentius seruanda est ea porta, qua via sit ad regiam: ita cautius seruandus auditus, quòd maximè sit cum rationali animi parte coniunctus, & quod per eam admittitur, maximè potest vel iuuare vel lædere.

Delectus.

Quidam amethystum adhibent in compotationibus aduersus ebrietatem: Multo magis in audiendis poëtis præcepta sunt adhibēda, ne quid inficiant animum.

Poëta.

Vt in his locis vbi multæ nascuntur herbæ ad remedium efficaces, in iisdem multæ nascuntur letales: Sic in poetis multa præclara, multa pestifera.

Poëtæ corrumpunt ingenia.

Vt Simonides dixit, stupidiores esse Thessalos, quàm vt a se decipi possent: Ita qui feliciore sunt ingenio, citius à poetis corrumpuntur.

Fœda prætereunda.

Quemadmodum Vlysses auribus cæra obturatis, Sirenum periculum praternauigauit: ita nos si quid incidit blandè fœdum in auctoribus, prætervehi oportebit.

Abusus non tollit vsum.

Si multi inebrientur vino, non ob id incidendæ vites, ita vt fecit Lycurgus, sed propius admouendi fontes: ita si multi abutuntur poëtica, non protinus abijcienda, sed adhibenda, cautio vt fiat saluta-

salutaris.

Vt mandragora iuxta vites nascens, vinũ reddit lenius: ita philosophiæ ratio admota poëticæ, moderatiorem efficit eius cognitionem. Poëta philosophus.

Mendacium.

Quemadmodum in picturis plus mouet color, quàm lineæ, propterea quòd propius hominis formam repreſentet ille, magisque fallat: ita mendaciũ admixta veri similitudine, magis allicit mouétq;, quam simplex oratio, quæ nihil habeat fuci.

Non vt inuenire licet sacra sine tibijs & choro: ita poësim absque mendacio licet inuenire. Dissimile. Poësis.

Venenum admixtum cibis, pestilens sententia admixta rebus vtilibus ac iucundis. Sententia pestilens. Poësis rerum adumbrario.

Vt fœdis animantibus scite effictis delectamur: ita in poësi quia est rerum adumbratio, etiam mala rectè efficta delectant.

Vt in parricidio, aut incestu depicto, artẽ modò laudamus eius qui pinxit, rem ipsam detestamur: itidem in poëtis elocutionem imitabimur, rem execrabimur. Imitatio poëtarum.

Quædam per se non pulchra, quibusdam ob id bona sunt, quod apta: Ita laudantur in poëtis quædam quod congruunt personæ, tametsi alioqui fœda. Demonides claudus precabatur, vt crepidæ, quas furto amiserat, quadrarent ad pedes eius qui sustulisset. Decorum. Locus.

Vt periculum sit, si omnes in idẽ inclinẽt latus nauis, sed alijs aliò inflectentibus, nauis optime libratur: Sic seditio & dissentio inter rhetores Dissentio.

tutiorem reddit statum ciuitatis. Item dissensio poëtarum inter se facit, vt minus inficiant opinionem lectoris.

Poesis & bona & mala continet.

Quemadmodum medici cantharidis, quæ lætale venenum est, pedibus tamen & alis ad remedium vtuntur: Itá licet ex eadem poesi decerpere, quo medearis illius veneno. Nam semper aliquid admiscent, quo significent se damnare quod narrant.

Imitatio inepta.

Qui omnia student exprimere, multa praua imitantur imprudentes, quemadmodum Aristotelis balbutiem, & Platonis incuruos humeros familiares exprimebant.

Dissimile iudicium auctorum.

Non quemadmodū omnia religiose metuimus, ac reueremur in sacris, ita oportet in auctoribus omnia venerari, sed audacter adhibito iudicio probare quædam, quædam improbare.

Dissimile. Fides danda auctoribus.

Non sic est parendum poëtis aut philosophis, quemadmodum Cato puer parebat quidem pedagogo iubenti, sed rogabat quam ob causam id iuberet: Ita fides habenda auctoribus, si causam idoneam reddiderint.

Fabula.

Quemadmodum in vite luxuriantibus folijs ac quemadmodum pueri obtemperant pædagogis, sed palmatibus sæpe fructus occultantur: Ita in poëmatibus, figuris, ac fabulis luxuriantibus multa cognitu vtilia fallunt adolescentem.

Poentarum varius vsus.

Quemadmodum in eisdem pascuis apis florem sequitur, capra fruticem, sus radicem, quadrupedia

dia fructum: Sic in poëtis alius aliud quærit, hic historiam, ille sermonis ornamenta, ille pròbationes, ille præcepta viuendi.

Vt equis non in ipso cursu frenum inijcimus, sed aute cursum: Sic qui propensi sunt ad iram aut libidinem, ante rationibui ac monitis refrenandi sunt, prius quam in periculum ventum sit. Admonitio.

Vt apis ex amarissimis floribus, & asperrimis spinis mel suauissimum ac lenissimum colligit: Sic ex turpibus ac sceleratis fabulis vtcunq; decerpi potest aliquid vtilitatis. Fabularum vsus.

Vt freno circumagitur equus, vt clauo nauis: ita oratione ducuntur homines. Oratio.

Quemadmodum medici pharmacum, ad vnicum morbum repertum, ad omnes similes ac finitimos accommodãt: itu conuenit auctorum dicta ad varios vsus accommodare. Imitatio.

Vt qui vestes flagellant, corpus non attingunt: Sic qui generis vitium aut paupertatem exprobrant, non praprié tangunt ipsum hominem, sed externa calumniantur. Paupertas exprobrata.

Vt qui subitò è summis tenebris in lucem educitur, magnopere perturbatur, nisi paulatim lumini assueuerit: Sic in poetis prælegendis, philosophorum opiniones: in spargendæ in animos puerorum, ne postea ad tam diuersai docteinæ rationes perturbentur. Prælectio poetarum.

Frustra suber appenditur retibus, vt natent, si plũbum annexum deorsum trahat, & in æquo teneat: Malicia.

neat : ita frustra præceptis bene viuendi instituimur, si malitia addita nō sinit è stultitia emergere.

Stultus philosophiam non assequitur.

Vt in curatione non sentitur morbi leuamē, nisi synceras habitus inducatur : Sic in philosophia non proficitur, nisi paulatim aliquid decedat de stultitia, donec in aliū mentis habitum proficiat.

Dissimile. Mutatio morum.

Non vt Cæneus subitò muliere factus est vir optando tantum: Sic repēte ex improbo viro, probus euadit quispiam, vt qui cubitum abijt stultus, surgat sapiens.

Vitæ institutio.

Vt ad lineam applicandus est lapis, non ad lapidem linea : Sic vita ad philosophorum decreta corrigenda est, non ea sunt ad mores nostros trahenda.

Stultitia cedens sapientiam admittit.

Vt paulatim vmbra remissa sentimus nos magis esse in lumine: Ita sensim imminuta stultitia, in sapientia proficimus.

Vt qui in immenso nauigant mari, ex ipsa vētorum vi cursúq; tempore conijciunt se promouisse, etiamsi nondum appareat portus, nusquam tamē consistunt, donec portum attigerint: Ita nō conquiescendum in philosophia, donec ad perfectum illum sapientis habitum peruentum sit.

Perseuerantia.

Assiduitas.

Vt qui paulum addit paulo, idq; frequenter facit, ingentem aceruum accumulat: Ita assiduitas ad bonam mentem parandam plurimum valet.

Dissimile. Remissio studij.

Qui subinde subsistit in via, minus proficit: At in philosophia etiā relabimur in malitiam, intermis-

misso ad honesta cursu, ceu nauis retroacta æstu.

Planetæ iuxta mathematicos cùm desinũt procedere figuntur: At in philosophia subsistere non licet, sed assiduè est progrediendum. Dissimile. Mora.

Vt statera non potest consistere, sed aut in hanc aut in illam vergit partem: Sic in philosophia, qui non proficit ad bonam mentem, is reuoluitur ad malam mentem. Relapsus in vitia.

In bello nunquam remittendæ sunt excubiæ: ita semper aduersum vitia nobis demicandum. Bellum cum vitijs.

Vt culmus primum in altum surgit impetu, deinde crebris geniculis intersecatur, postremò in summo venti flatibus laborat: Sic quidam initio feruent, deinde subinde subsistũt & offenduntur, in extremo deficiunt defatigati. Initium feruens.

Vt qui leuiter amant, gaudent quidem amico præsente, absentis facilè obliuiscuntur: at qui penitus amant, non sinut abesse quod amant: Sic quidam facilè auocantur à studio philosophiæ negotijs, at qui verè amant, omnium præ illa obliuiscuntur, nihilq; illis sine illa dulce esse potest. Amor philosophiæ.

Non quemadmodum vnguentis cum adsunt delectamur, cũ non adsunt, non discrutiamur: ita oportet erga philosophiam esse affectum. Dissimile.

Vt qui vehementer esurit aut sitit, nulla re potest auelli, donec sedauertit appetentiam: Sic omnia posthabenda sitienti sapientiam. Liber animus

Quemadmodum graue est nauẽ ingressis, cùm terra discedit, quam agnoscũt, & nondum appa-

Philosophiæ vsus incognitus.

ret ad quam nauigant: Sic philosophantibus initio molestum à consuetis discedere commodis, cùm nondum videant ad quam felicitatem philosophia sit perductura.

Dispar cognatus.

In philosophiæ studio ceu per metamorphosin quandam, quidam velut aues facti conferunt ad contemplationem naturæ, quidam ceu catellæ ad rixas & morsus sophismatū & quæstiuncularū.

Abusus philosophiæ.

Quemadmodum Anacharsis dixit, Athenienses ad nihil aliud vti nummis, nisi ad numerandum: ita quidam vtuntur philosophiæ præceptis tantum vt ostentent.

Poetarum lectio.

Vt apicula ex flosculis succum mellis colligit, cùm alij non delectentur nisi colore & odore: Sic philosophiæ studiosus & ex poetis inuenit, quod ad bene viuendum conducat, cum alij tantùm voluptate deleniantur.

Ineptum studium.

Qui in Platone & Demosthene nihil quærunt nisi puritatem Attici sermonis, quid aliud agūt, quàm ij, qui in pharmacis nihil amant nisi fragrantiam & nitorem, vim purgandi seruandiq; negligunt?

Ostentatio.

Vt non medentur, qui vendunt pharmaca: ita non sunt philosophi, qui quicquid è philosophia sumpserint, id transferunt ad ostentationem.

Doctor ineptus.

Vt auis quicquid pabuli nacta est, in pullos transfert protinus, ipsi nihilo melius est: ita quidam ideo discunt, vt statim doceant, ipsi nihilo meliores euadunt.

Vt

Vt verus amor erga mulierem non desiderat testem: sed sat habet si clàm ea potiatur: ita vir sapiens recti conscientia contentus. At qui fictè amant, ostentant & iactant. Sapiens.

Vt agricolæ lubentius videut spicas inclinatas quàm erectas in altum: nam illas onustas fructu intelligunt, has inanes: Sic adolescentes priusquã profecerunt in philosophia tument: vbi doctrinæ fructum perceperint, submittunt sese. Submissio animi.

Vt è vasis cùm explentur liquore, aer expellitur: Sic qui prrfecerunt in philosophia, veris implentur bonis, ac minus iam gloriantur barba & pallio, minúsq; seueri sunt in alios, in seipsos duriores. Effectus philosophiæ.

Vt initiantur homines clamore ac tumultu, deinde cùm sacra fiunt, taciti ac venerabundi auscultant: ita initia philosophiæ tumultuosa sunt, tranquilla mysteria. Philosophiæ initia.

Vt in tempestate apparentibus Geminis, nautæ in spem eriguntur: ita post primam illam in philosophia desperationem, lux veritatis oborta discutit eam diffidentiam. Lux veritatis.

Menedemus aiebat multos nauigare Athenas, qui primùm essent sapientes, deinde fieri philosophos, id est, sapientiæ studiosos, deinde rhetores, postremò idiotas: Sic in philosophia quo magis profeceris, hoc minus turgebis fastu. Fastus non cadit in sapientẽ

Qui dentibus laborant, protinus medicum adeunt, malum exponũt: qui febre tenẽtur, accer- Admonitio contempta.

sunt

sunt: at phreneticus nec accersit, nec admittit, ob morbi vehementiam: ita qui vitia sua celant, nec admonentem patiuntur, de his nulla salutis spes est.

Euitanda malitia.

Vt qui laborant, non affectant haberi vlcerosi, sed magis fugiunt esse quam videri: ita non est affectandum, vt videaris malus, sed magis abominandum, ne sis talis, quàm ne videaris.

Dissimulata vitia.

Diogenes videns adolescentulum quendam in popina, ei pudore intro fugienti, quo interius inquit, fugeris, hoc magis eris in popina: ita vitiosi quo magis abdunt sese intra seipsos, hoc magis sunt id quod sunt. Foras prodeant oportet, si cupiunt effugere seipsos.

Vitiorum fuga.

Vt qui egent, hoc magis ac molestius egent, quo magis dissimulát egestatē: Sic qui vitiosi sunt, ac dissimulant ob fastum & arrogantiam, peiores sunt.

Affectus domiti.

Vt equi iam mansuefacti, etiam si auriga non vtatur habenis, tamen suapte sponte rectam pergunt ire viam: Sic affectus à ratione iampridem domiti & assuefacti, nec in somnis, nec in morbis sopita ratione, quicquam tentant turpe.

Assuefactio.

Vt corpus assuesit, ne conniueant aut lachrymentur oculi, ne palpitet cor: ita multo magis animus ne phantasiis commoueatur.

Sanitatis indicium.

Quemadmodum cùm morbus in corporis parteis non suas transfertur, signum est morbi parantis abire: Sic cum offendimur, quibus consue-

uimus

uimus delectari, indicium est futuræ sanitatis.

Vt non est verus amor, qui caret zelotypia: ita non amat vehementer virtutem, nisi qui ardet æmulatione rectè factorum ab alijs. Aemulatio bona.

Vt acer equus suapte sponte facilè currit: ita qui ardet amore virtutis, non eget admonitore. Amor virtutis.

Vt amanti omnia placent in amato: Sic in eo, in quo virtutē amamus, etiam gestum, incessum, aspectum imitari gaudemus. Imitatio bonorum.

Vt qui verè amant etiam balbutiem ac pallorē adamant in amatis: Sic admirator virtutis, nō horret Aristidis exilium, nec Socratis paupertatem, nec Phocionis condemnationem. Admirator virtutis.

Vt qui se comunt, adhibent speculum: Sic gesturus negotium, proponit sibi laudatorum virorum exempla. Exempla docent.

Olim ediscebant nomina digitorum, ijsque aduersus terrores veluti remedio vtebantur, singulis lentè recitatis: Sic aduersus omnes animi perturbationes, exempla quædam optimorum virorum habenda sunt in promptu. Exemplum.

Vt qui desperat se fore diuitem, largius impendit: at qui iam spe vicinus est opulento, is nec pusillum contemnit lucellum, & minimis parcit: ita qui cōfidit se fore bonum virum, & minima vitia studet corrigere, & nihil negligit, quod aliquo modo conducat ad bonam mentem. Correctio vitiorum.

Qui sepem aut aggerem construūt, quæuis cōgerūt, lignum, saxum, aut columnam à sepulchro delapsam Vir bonus.

delapsam: At qui regiam ædificat, nihil temerè componit: Sic uir bonus nullam vitæ partem negligit incompositam.

Dissimile. Respublica alit inuidiam.

Licet inuenire regionem, vbi venena non sint, quemadmodum affirmant de Creta: At non licet inuenire rēpublicam, quæ non alat inuidiam, contentionemq́;.

Commoda ex inimicis.

Vt priscis satis erat si à feris non læderētur, posteriores etiam in suum commodum vertere cœperunt, pellibus vestiri, carnibus vesci, felle mederi: Sic nobis agendum est, vt ab inimicis non solùm non lædamur, vermetiam adiuuemnr.

Abusus odij.

Non potest quæuis arbor mitescere, neq; quælibet fera cicurari, proinde hæc quoque quà possunt in suum vertunt vsum: Si qui ad amicitiam adduci non possunt, horum odio ad nostrum commodum abutemur.

Cómoda excerpenda.

Aqua maris inutilis potui, sed alit pisces, seruit nauigantibus: Sic in vnaquaque re quod inest commoditatis excerpendum est.

Vsus rerum.

Prometheus, Satyrum cùm primùm videns ignem vellet amplecti, admonuit eum exurere cōtingentem, at oculis præbere lumen, calefacit inquiens, & seruit artibus: Sic eadem res, vt vtaris, ita pernitiosa est, aut vtilis.

Infelicitas causa virtutis.

Ex corporis morbo quidam hoc excerpunt cōmodi, quòd vacant negotijs quibus distringebantur, & quosdam labores obiecti reddidere validos: Sic quibusdam exilium, paupertas, naufragium,

gium, occasio fuit philosophandi.

Quemadmodum qui stomacho valent, & animantia sanissima, saxa, ferrum, serpentes, & scorpios concoquunt, eáq; in nutrimentum vertunt: contra valetudinarij, etiam pane & vino offenduntur: Sic stulti & amicitias perdunt, sapientes etiam inimicitias rectè norunt vti. Stultus.

Lynceus per quercum videt, inimicus etiam per famulum, per amicũ perspicit, quid agas. Inimicus.

Vt vultures ad extincta corpora odore feruntur, sana non sentiunt: Sic inimicus, si quid deliqueris, statim olfacit, atq; eò confestim accurrit, ad recte facta stupidus. Inimici commoda.

Vt hostis semper imminens muris, in causa est vigilet, ac sobria sit ciuitas: Sic inimicus obseruans quid agas, facit vt nihil agas, dicásue temere.

Dionysiaci sæpe negligenter inter se canunt in theatris, verum cum certatur, tum multo diligentius agunt omnia: Sic accuratius gerit rem, qui scit vitam suam ab aduersario obseruari. Cura.

Absurdum existimant opprobrare cuipiã corporis vitium, à quo non sis ipse immunis: At multo magis ridiculum, animi vitium in alterum conijcere, quod in te recidat. Stulta reprehensio.

Quemadmodum Telephus quoniam carebat amico, coactus est ab hoste petere remedium, ac medelam vulneris: ita qui non habent liberos amicos, quibus admoneantur, sæpenumero ab ini- Inimicus carpit vitia.

micis

micis audiunt sua vitia.

Connicium.

Item vt Telephus non respexit hostem, cuius erat hasta, sed salutem quam adferebat: Ita non oportet offendi inimici conuitio, sed si verum admonet, vertendum est ad vitæ correctionem.

Vt ille Thessalum Prometheum volens occidere, gladio dissecuit tuber ac sanauit: Ita sæpenumero conuitium per iracundiam dictum ab inimico, vitium animi vel ignotum nobis, vel neglectum sanat.

Appetitus vindictæ.

Vt qui luctantur, non abstergunt suum puluerem, sed se mutuo contaminant, vt mutuò cadant: Sic quidem accepto conuitio, non id purgant, sed obseruant quid vicissim in illos possit torqueri.

Corrigenda vitia.

Vt si vel inimicus ostendat lutum adhærens vesti, non reijcis in illum sed abstergis: Ita si quis ostendat maculam vitæ, non regerendum est conuitium, sed abstergenda labes.

Simultas.

Vt inueterata consuetudo etiam si lædat, tamen haud facile propellitur: Ita simultas inuidiam, zelotypia mali memoriam in animo relinquit.

Consueta difficulter relinquuntur.

Quemadmodum à feris exorsi, didicimus: & homines iugulare: Sic assueti inimicis male facere (quod iustum existimatur) nisi caucmus, discimus paulatim & erga quoslibet eadem facere.

Ingenium.

Vt non est Corydalis absq; crista: Ita non est ingenium absq; inuidia innata.

Vindicta.

Vt cupimus cloacas quàm longissime ab ædibus nostris

nostris abesse: Ita in inimicos vitiorum purgamenta reiycere profuerit.

Vt Onomademus noluit omneis tolli, qui diuersarum fuissent partium, ne sublatis inimicis omnibus, cum amicis, inqnit, incipiamus digladiari: Ita consumptis in hostes huiusmodi affectibus, magis comes sumus erga amicos. Comitas.

Vt agricolæ iuxta allia, & cepas serunt rosas, quod quicquid est in illis molesti odoris, in hæc transeat: Sic inimicus, si quid est in nobis mali animi, id totum in se recipiens, ac consumens, reddit nos amicis iucundiores. Inimicus prodest.

Perinde ac si mutilus, ac cæcus metuat, ne Briareus fiat cẽtimanus, aut Argus centoculus: Ita quidam metuunt, ne plurium sint amici, cum nec vnum adhuc verum habeant amicum. Superuacuus metus.

Vt mulier impudica, cum multis se commiscẽs, nullum certum habet amatorem: Ita qui multorum appetit amicitiam.

Vt puella in pratis alium post alium flosculum decerpẽs, semper nouis arridentibus capitur, priores negligit: Sic qui multas instituit amicitias, ac mox saturatus alias querit. Satietas.

Vt fluuius in multos diductus riuos, fluit tenuis ac languidus: Sic beneuolentia in multos distracta languescit, & euanescit. Beneuolentia

Vt animantia quæ vnicum pariunt fœtum, vehementius amant. Sic erga vnum ardentior est beneuolentia. Beneuolentia erga vnum.

Quem-

Amici diuitis.

Quemadmodum muscæ in popinis non manēt, si desit nidor: Ita vulgares diuitum amici non perseuerant, si non adsit vtilitas.

Amicus non exploratus.

Veluti qui nummum adulterinum: Ita qui amicū habet non exploratum, vbi senserit improbum esse cum priuatur eo, gaudet: cum habet, optat effugere.

Amicus malus.

Vt malum cibum nec retinere possis citra noxam, nec reijcere sine molestia: Ita malum amicum, si teneas, lædit, nec tamen absque inimicitia ac tumultu, veluti bilem potes abijcere.

Delectus amicorum.

Vt rubo, spinísq; complectentibus nos discussis, ad vitem aut oleam tendimus: Ita non quemuis obuium oportet in amicitiam admittere, sed ad idoneos, reiectis alijs, eundum est.

Explorandus amicus.

Vt Zeuxis lente pingebat, quod diu duraret: Ita diu explorandus amicus, qui sit perpetuus futurus.

Vt diligenter compingitur nauis, quæ sit in tēpestatibus præsidio futura, & agger varijs casibus oppositus: Ita diligenter probandus amicus, quo sis vsurus ad omnia.

Amicitia.

Quemadmodum lac coagulo concrescit: Sic homines compinguntur, & vnum fiunt amicitia.

Vt alijs venti secundi sunt, alijs aduersi. Ita alijs fortuna fauet, alijs aduersatur.

Fortuna varia.

Vt Briareus centum manibus quinquaginta pascens vētres nihilo fœlicior erat nobis, qui duabus

bus vnum administramus: Sic tantundem commoditatis capies è paucorum amicitia, quantum è multorum: pensatur enim incommodum, si pauci inseruiunt, paucis est inseruiendum. Paucitas amicorum.

Uti Creon filiam nihil adiuuit, sed eam complexus vnà cum illa perijt incendio: Sic quidam fœlicibus amicis non fruuntur, cum infœlicibus pereunt. Verus amicus.

Vt bruta si vi commisceantur diuerso generi, discedunt indignantia, & grauiter ferentia: Sic inter similes placide coit, & cohæret amicitia. Similes facile copulantur.

Musica Symphonia constat è diuersis, puta grauibus & acutis inter se ratione compositis: at amicitia constat similibus. Amicitia.

Non vt Polypus se quibusuis locis: ita nos debemus nos quorumlibet moribus accommodare. Dissimile. Constantia.

Polypus superficiem, et colorem duntaxat mutat: At amicus vere similis esse debet amicis, & moribus, & affectibus, & studijs. Dissimile. Amicus.

Nō vt Protheus præstigijs sese in omnes vertebat formas, nec vllam habebat certam ac propriam: Sic oportet nullo certo vitæ instituto cum studioso legere, cum palæstrico colluctari, cum venandi studiosis venari, cum bibosis simul inebriari, cum ambitioso ambire magistratum. Dissimile. Praua imitatio.

Vt qui propriam domum non habet, per multas domos vagatur: Ita qui certum vitæ institutum non sequitur, nunc in horum, nunc in illorum mores transit. Vitæ institutum.

πολυφιλία.

Vt prima materia quibuslibet formis variatur, cùm propriam non habeat: Ita animus multorum amicitiæ subiectus.

Mores principis.

Eruggium herbam si vni capræ inseras, cùm ipsa sistitur, tum omnes consistunt, donec pastor herbam eximat: Ita principis mores mira vi in populum transfunduntur.

Fucata amicitia.

Vt Ixion Iunonem persequens, in nubem incidit: Sic multi in fucatam, & vulgarem amicitiam incurrunt.

Vt lumen magis prodest ijs qui vident, quàm qui videntur: Sic gloria magis cõfert ijs qui eam sentiunt, quàm quibus contingit.

Vt grauiùs puniendus, qui letiferum venenum non in vnum calicem, sed in fontem vnde bibunt omnes, inijcit: Sic magis peccant, qui principis corrumpũt ingenium, quàm qui priuati hominis.

Corruptela principis.
Præceptor principis.

Vt sacrificijs honorem habet ciuitas, quod cõmune omnium bonum à dijs petant: ita multò magis honorandus principis præceptor bonus, qui talem fingit, vt omnibus sit vtilis futurus.

Philosophus.

Vt artifex lubentiùs faciat lyram, qua sciat Amphionis arte thebanorum vrbem cõdendam, quàm eam qua Thales Lacedemoniorum seditionem composuit. Ita philosophus lubentiùs formabit ingenium principis orbi profuturum.

Vt mendum quod induruit ac diutius inhæsit, difficilè tollitur: Ita vitia inueterata non facilè corriguntur.

Vt liber post lituras iterum infectus non facilè emaculatur, quòd altiùs imbiberit atramentum: Ita animus sæpè in eadem relapsus vitia. Fortuna cæca.

Veluti si quis cæcus in quempiam incidat, illum cæcum appellet, qui non vitauerit: Sic nos fortunam facimus cæcam, in quàm nostrapte incidimus cæcitate.

Vt quemadmodum si sol non sit, per reliqua astra noctem ageremus: Ita quantum ad reliquos attinet sensus, nihil differremus à brutis, nisi ratio adsit. Ratio.

Vt pictor ille spumam equi, quam arte nequibat exprimere, impacta in os equi spongia varijs imbuta coloribus, casu expressit: Sic quædam casus conficit, quæ prouidentia curáque nostra non possunt effici. Casus.

Vt non debet sumere citharam, qui canendi sit imperitus: Ita non debet imperium sumere, qui non sit prudentia præditus. Imperium.

Vt medici in vehementi fluxu petuitæ, nõ statim succurrunt pharmacis, sed foris admonent, quòd tempore concoquant humorem, ac tum medentur: Ita in recenti dolore tacendum, donec tempore mitior admittat consolationem.

Vt in Democratia, cui forte contigit imperium, cùm oportet imperare, cui non contigit, eum oportet æquo animo ferre: Sic in vita hominum quod sors dederit, boni consulendum est. Consolatio. Contentus suo.

Vt terræ fœtus aliquando copiosè proueniunt, Vita.

aliquando malignè. Et in animantibus aliquando fœtura fælix, aliquando sterilitas est. Et in mari aliquando tempestas, aliquando tranquillitas: Sic in vita varij fortunæ casus.

Luctus. *Vt suus cuique arbori fructus. ita luctus non est alius fructus, quàm lachrymæ.*

Mors. *Vt nemo miratur liquefactum, quod potuit liquescere, sectum quod erat sectile, exustum quod exustibile: ita mirandum non est mortuum esse, qui erat mortalis.*

Generationis series. *Quemadmodum ex eodem luto licet fingere animantia, ac rursum confundere, atque continenter aliud ex alio facere: Sic natura ex eadem materia genuit maiores nostros, his extinctis, nos, deinde alios atque alios.*

Mors. *Quemadmodum mutua pecunia æquo animo reddenda est: Sic vitæ munus, quam mutuo accepimus à dijs, citra querimoniam est reponenda.*

Benè viuere laus est. *Vt non qui multum cecinit, aut rhetoricatus est, aut gubernauit, laudatur, sed qui scitè: Sic non qui diu vixit, sed qui bene.*

Prudens omnia benè consulit. *Quemadmodum quod in tesseris cecidit, id arte & ratione quàm potest optimè disponendum: ita quod in vita accidit, in optimam vertendum partem.*

Gratitudo. *Sicut mensarij non grauatim reddunt deposita pignora, vt quæ in hoc ipsum acceperint, vt restituant. Sic nos quod à dijs accepimus.*

Quemadmodum araneæ ex se telas texunt: ita qui-

quidam ex seipsis comminiscuntur fabulas ac mendacia, cùm nihil subsit veri.

Commentandi libertas.

Quemadmodum iris nihil aliud est quàm relucentia solis refracti in nubibus: ita fabula quædam est veri representatio.

Fabula.

Fumus initio ingens, facilè euanescit: Sic gloria falsò parta.

Gloria vana.

Vt fugitiuis ab altaribus ac templis reuulsis, nihil superest præter mortuorum sepulchra: Sic qui vera suáque gloria destituti, maiorum imaginibus offerunt sese.

Iactatio malorum.

Non vtimur aqua turbata nisi constiterit. Multo minus vtendum est animo commoto, priusquam ad se redierit: ita Socrates.

Animus commotus.

Si qua terra referta sit saltubus, feris, & herbis syluestribus multóque limo, protinus displicet imperito colono: At peritus agricola ex ijs ipsis coniectat soli mollitiem ac feracitatem, tantóque impensius dat operam, vt eam repurget: Sic magis ingenijs magna vitia solent innasci, quæ non conuenit statim tollere, sed potius mederi: expectanda ætas, donec ad frugem bonam reducatur.

Lenta medicina.

Quemadmodum Ægyptij lege iubeantur expectare, donec peperisset, si qua grauida morbo fuisset correpta: Ita non facilè abijcienda spes in hominum erratis.

Error humanus.

Vt hyenæ fel, & phocæ coagulum, atque aliæ pessimarū ferarum partes aduersus magnos mor-

Tyrannus instrumentū diuinæ vltionis.

hos efficax habent remedium: Sic Deus pessimis tyrannis vtitur nonnunquam ad correctionem vitiorum.

Correctio regum. *Quemadmodum agricola non incidit, spinam priusquam asparagum inde ceperit, & Libyes non antè incidunt sarmentum quàm thus collegerint: ita Deus non excidit genus regum pestilens, priusquam hinc fructus aliquis bonus contigerit.*

Dissimile. Peccatum. *Cantharides & scorpij in se circumferunt sui veneni remedium: At ipsi peccato inest sua pœna suppliciúmque.*

Stultum. Iudicium. *Vt pueri quidam admirantur ac fœlices iudicant nebulones miseros cùm in scena saltant, aureis induti: Sic stulti fœlices existimant diuitijs onustos.*

Dilatatio Pœnæ. *Vt qui diutina tabe conficiuntur non effugiunt mortem, sed lentè moriuntur: Sic qui non statim puniuntur, non effugiunt pœnam, longa ducuntur pœna.*

Sceleratus. *Vt qui in carcere detinentur vnde non sit effugium, tamen aliquando ludunt tesseris: sic qui in vita voluptatibus vtuntur cùm sint scelerati.*

Numinis iræ. *Vt amnes quidam repentè se condunt sub terram, nihilominus eò perferuntur quò tendunt: ita numinum iræ licet occultæ, tamen in extrema calamitate auferunt aliquando nocentes.*

Medela. *Vt qui æstuant febribus, æquè calent, siue vnam instraueris vestem siue plureis, tamen in solatium*

latium illorum multitudo veſtium tollitur : Sic obſeruiendum quibus mederi non poſſis.

Quemadmodum Iſciacis medici pollicem inurunt, & cùm alibi doleat, alibi admouent remedium: Sic Deus nonnunquam vt patres ſanct, ſæuit in filios. Patrum caſtigatio.

Vt ſcorpius non tantummodo putandus eſt habere aculeum cùm ferit, ſed ſemper eſt obſeruandus : ita malis prognati, etiam ſi non peccent, tamen venenum habent. Progenies mala.

Vt medici quibuſdam morbis occurrũt priuſquam apparent: ita Deus quædam punit ne fiant. Vltio diuina.

Qui vincit in certaminibus, præconem adhibet, quo victor pronuncietur: Multò magis vera virtus alieno debet ore laudari, non ſuo.

Quidã fame coacti, dum deeſt quod edãt, ſuis ipſorum artubus turpiter veſcuntur: Sic quidam ſiti gloriæ, cùm deeſt qui laudet ipſi laudant ſeipſos non ſine dedecore. Propria laus ſordet.

Vt qui ambulantes attollunt ſeſe ac dilatant, faſtuoſi vocantur : at laudantur qui itidem faciunt in pugilum certamine aut in pugna, & vocantur fortes & inuicti: Sic qui in rebus aduerſis erigit animum, fortis habetur & inſuperabilis. Fortitudo.

In tempeſtate qui confugiunt ſub arborem, ſerenitate facta, ramos illius vellunt fugientes: Sic in rebus afflictis vtimur præſidio quorũdam, quos eoſdem per inuidiam affligimus in rebus proſperis. Ingratitudo.

Laus moderata.

Qui obseruant ne molesti sint lippiẽtibus, vmbram aliquam admiscent lumini : Sic quidam laudibus suis aliquid erratorum aut vituperationis aspergunt, vt inuidiam effugiant.

Inuidia fortunam comitatur.

Vt non inuidetur his qui domum aut agrum magno emerunt, sed quibus gratis contigit : ita nemo his inuidet, qui gloriam magno sibi pararunt, sed quibus fortunæ fauore contigit.

Laus sui.

Quemadmodum iubemur aut omninò cauere locum pestilentem: aut si in eo sis, circumspectè agere: Sic aut omnino vitãdum ne laudes teipsum, aut id cautim & circumspectè agendum.

Stimulus gloriæ.

Qui esuriunt, magis irritantur si conspexerint alios edentes : Sic magis inflammantur ad gloriam, qui gloriæ sunt auidi, cùm alios audiunt laudari.

Auiditas laudis.

Non oportet titillare, qui natura proclives sunt ad risum: ita non oportet laudare, qui gloriæ suapte sponte sunt appetentiores.

Fallax iudicium nostri.

Pictores seponunt ad tempus opera sua, tum ex interuallo rectius iudicaturi : nam assiduitas in causa est, quo minus bene iudicent: Sic nos rectius iudicamus amicos, quos ex interuallo reuisimus. Ac de nobis ipsis quoniam adsumus assiduè, minus rectè iudicamus.

Iratus animus.

Qui se vnà cum ipsis ædibus incendunt, omnia intus tumultu complent, vt nec videre possint, nec dispicere quid sit vtile : Sic ira commotus animus.

Nauis diserta recipit gubernatorem, si quis velit in portum reducere: at animus ira percitus non admittit gubernatricem rationem aliunde, nisi intus ratio clauum arripiat. Dissimile.

Quemadmodum qui expectant obsidionem, colligunt ac deponunt pecuniam, atque omnia parant sub hostium aduentum: ita aduersus assultum iracundiæ præceptis philosophiæ muniendus & instruendus est animus. Philosophia.

Vt in tumultu non audimus quid nobis dicatur: ita irati non admittimus alienum consilium, nisi ratio loquatur intus, quæ tumultum animi compescat. Iram Propria ratio compescit.

Vt munita tyrannis ab alienis tolli non potest, à familiaribus potest: ita concitatus animus ex se præbet, quo soluatur ira.

Vt ferrum tenue & infirmum si denuo fodiatur, facilè frangitur: Sic animus sæpe commotus ira, qualibet de causa commouetur. Iracundia.

Vt non magno negotio flamma extinguitur in pilis leporinis, aut scyrpis, aut stipulis accendi cœpta, at non item si solida corripuerit: Sic ira primùm gliscens facilè vel ioco, vel risu cõpescitur, cùm videmus fumantem adhuc, quod si processerit, vix vllo negotio possit extingui. Ira compescitur.

Vt nautæ præsentientes tempestatem, anchoris firmant naues: ita priusquam ingruat tempestas iracundiæ ratione firmandus est animus, & in diuersum nitendum. Ratio iræ obex.

Dissimile. Ira.

Amor leuatur cantu, corollis, osculis: At ira si indulgeas exasperatur.

Iræ mox occurrendum.

Vt prima tyrannidis solutio est, si reclametur si non pareatur: Sic iræ statim est reclamandum.

Ira.

Vt *iuxta sententiam Hypocratis morbus est periculosissimus, in quo ægrotus subinde mutat oris habitum, ac sui dissimillimus redditur: ita nullus est animi morbus ira periculosior, quæ vultum, vocem, incessum sic immutat, vt idem alius esse videatur.*

Iratus.

Lotis adducunt speculum: Id multò magis adhibendum irato.

Oratio irati.

Mare commotum cùm algam & spumam eiectat, purgari dicitur, etiam si littus cõtaminat: At qui commotus ira, verba effundit amara, contumeliosa, primùm inquinant ipsum à quo dicuntur, & famæ labem aspergunt.

Lingua in morbo.

V*t in febri, sic & in morbo linguam habere lenem ac teneram, bonæ spei signum est.*

Dissimile. Linguæ durities.

In febri linguæ scabrities ac sordes, signum est mali non causa: In ira linguæ durities, malorum maximorum est causa.

Mollis animus.

V*t tumor potissimùm accidit ex plaga carnis: Sic molles & imbecilles animi maximè intumescunt ira, vt mulierum ac senum.*

Irritatio.

Barbari quidam ferrum inficiunt veneno, vt his noxiũ sit: Sic quidã dictu instigant cõmotos.

Oratio comprimens iram.

V*t nutrices puero dicunt, ne plora & accipies: Ita dicendum animo commoto, ne clama, ne festina,*

ſtina, ac meliùs quiduis conſequeris.

Vt pater videns puerum volentem incidere quippiam, ipſe arrepto ferro id facit: Ita ratio vindictam eripiens iræ vtiliter caſtigat. Ratio caſtigat.

Vt puer ſe vulnerat ob imperitiam, dum alium ferro quærit lædere: Ita iracundia ſibi nocet ſæpenumero, cum aliys nocere ſtudet. Iracundia.

Qui nos docuit ſagittare, non vetuit iaculari, ſed vetuit ne aberraremus à ſcopo: Ita non eſt interdicta punitio, ſed in tempore & aptè facienda. Punitio.

Vt primis nuntiys non ſtatim creditur, quemadmodum Phocion Athenienſis, nuntiata Alexandri morte: Si hodie, inquit, mortuus eſt, & cras & perendie mortuus erit: Ita non ſtatim iræ fidendum, dicenti, ille mihi fecit iniuriam, ſed proferenda fides in dies aliquot. Iræ non habenda fides.

Vt per nebulam corpora: ſic per iracundiam res maiores videntur. Iracnndie.

Pigri remiges ſereno cælo deſident in portu, deinde coguntur flantibus ventis nauigare cum periculo: Sic qui non punit, cùm eſt animo ſedato, cogitur aliquando vel iratus punire. Punitio intempeſtiua.

Cibo iuxta naturam vtitur is qui eſurit: At vindicta debet vti, qui nec ſitit eam, nec eſurit. Diſſimile. Vindicta.

Vt aſſidua tuſſi concutitur & quaſſatur corpus atque exulceratur: Ita crebra ira animum exulcerat. Crebra ira.

Vt luxus deprehenditur è cantu tibicinæ, è coronis

Signa iracundiæ. *ronis proiectis, ac similibus iudicijs: Ita iracundum intelligis è seruorum vultibus inustis.*

Φιλαυτία. *Vt qui per inane ingrediuntur, quo magis innituntur, hoc magis peccant: Ita qui sui amantes, sibi fidunt.*

Dissimile. Medela iræ. *Non vt medici bili medentur amaris. Ita oportet iracundiam medicari iracundia.*

Iracunda ira. *Vt minutæ literæ, si quis intendat, offendunt oculos: Sic qui res minutulas iracunde curat, morosior redditur ad maiores.*

Vitia animi. *Quemadmodum in œconomicis inquit Xenophon, suum habent locum vasa sacris parata, suum quæ cœnis, alibi quæ agriculturæ, seorsum quæ bello: Ita quisque inueniet in animo suo mala ab inuidia profecta, à zelotypia, ab ignauia, ab auaritia.*

Censura vitiorum. *Vt Lamias fabulæ narrant foris oculatas esse, domi oculis in vase reconditis, nihil videre: Ita quidam in alienis perspicaces sunt, ad sua cæcutiunt.*

Animus male conscius. *Vt quibus domi multum est malorum, gaudent apud alios versari: Ita animus sibi male conscius, sua horrens de alienis agit, & malitiã suam apud alios pascit.*

Curiositas. *Gallina sæpenumero pabulo apposito, in angulo scalpens ac verrens scrobem, è stercore ordei granum vnum depromere mauult: Sic curiosi prætermissis aut interruptis sermonibus innoxijs, si quod malum in cuiusquam familia occultum est, id proeuerrunt*

aerrunt in medium.

Vt taxatur in comœdijs Cleon, quod alibi manus haberet, alibi mentē: Ita multis in locis est curiosi hominnis animus, nec vna habitat in domo. Errans animus.

Vt Sicyæ, quod est in corpore pessimum, id attrahunt: Sic curiosorum aures, quod est in hominum vita vitiossimum, id libentissime audiunt. Curiosorum aures.

Ciuitates portas habent quasdam nefastas, per quas educuntur nocentes ad supplicium capitis, eijciuntur purgamenta, nihil autem infertur sacrum aut purum: Sic aures curiosorum non transeunt nisi homicidia, adulteria.

Vt nemo ferret, si quis medicus, vel Aesculapius vltro accedens ad alienum morbum, percontaretur, num haberet fistulam in ano, aut num mulier haberet cancrum in pudendis, cum hæc curiositas sit salutifera, quod inuocatus accederet. Multo magis eijciendus curiosus, qui aliena mala non curat, sed retegit tantùm, idq́ non accersitus. Curiosus.

Portitoribus indignamur, quòd aliena scrutantur vasa, cum id lex eis permittat, & ni faciant, damnum facturi sint: Multo magis succensendum ijs, qui suis omissis negotijs aliena perscrutantur. Dissimile. Curiosus alieni, sui negligens.

Vt coci optant pecorum prouentum, piscatores piscium: Sic curiosus malorum, nouarum rerum commotionem, vt habet quod venetur. Curiosus noua captat.

Vt fele prætercurrente, tollunt è medio opsonia:

Curiosus à sermone occluditur.

nia: Ita apparente curioso, vertunt institutum sermonem, donec abierit, vt minus iam norit rerum quàm cæteri.

Curiosus.

Vt quidam insana libidine, neglectis formosissimis mulieribus quæ prostant, ad inclusam & sumptuosam penetrant, etiam deformem: Sic curiosus contemptis præclaris spectaculis ac fabulis tam multis, alienas scrutatur epistolas, alienas domos, non absq; periculo nonnunquam.

Curiosi penu.

Vt Simonides gratiarum scrinium semper inane repperit mercedis semper plenum: Ita si curiosus, post aliquantum tempus suam aperiat penum, inutilibus & insuauibus rebus plenam inueniet.

Curiosi studium.

Quidam è poëtis eligunt deterrima, vt ex Homericis versibus acephalos, & μειούρους tragicos syllogismos, & ab Archilocho obscœnè dicta in mulieres: Sic curiosus pessima & insuauissima è cuiusque vita decerpit.

Curiosi thesaurus.

Vt Philippus ex deterrimis hominibus conditam ciuitatem πονηρόπολιν appellauit: Sic curiosus malis vndique congestis, thesaurum quendam inamabilem & inamœnum sibi in memoria construit.

Curiosi voluptas.

Vt quidam neglectis pulchris picturis, prodigiosas ac monstrosas mirantur imagines, vt triocolos, carentes suris, cynocephalos: Sic curiosi malis alienis magis delectantur, quàm honestis.

Vt venatores non sinunt canes quiduis olfacere,

cer, aut mordere, sed integros eos seruant feræ: Sic oportet aures & oculos non sinere quouis vagari, sed rebus necessarijs reseruare. Auriũ vsus.

Quemadmodum aquilæ & leones cùm ambulant, introrsum vertunt vngues, ne conterantur, ac seruẽt in prædam illorum aciem: Sic animi vigorem non conuenit alienis rebus noscendis absumere, sed seruare ad vsum necessariorum. Animi rigor.

Vt turpe est ingredi domum alienam, aut introspicere: Ita turpius est scrutari, quid alij suæ domi faciant. Curiositas.

Vt admonuit Socrates cauendum ab ijs edulijs, quæ illicerent ad edendum etiam non esurientes, & à potu qui ad bibendum inuitaret etiam non sitientes: Sic fugienda sunt spectacula, sermonésq; qui pelliciunt sui desiderio eos, ad quos nihil attinent. Fugienda causa mali.

Vt hulcus cruentat seipsum, dum scalpitur: Ita curiositas & sua mala studet cognoscere, & dolorem accersit cognoscendi libido siue pruritus. Curiositas.

Quemadmodum admonet Xenophon, vt in rebus prosperis maximè meminerimus honorare deos, quo si quando inciderit necessitas, audacter eos possimus accersere, ceu iam beneuolos & amicos: Sic dicta quæ morbis animi queant mederi, multo ante comparanda sunt: vt cum opus est, facile succurrant iam familiaria. Paratum solarium.

Vt canes feroces ad omnem vocem irritantur, ad solam notam ac familiarem mansuescunt: Sic Dicta familiaria.

animi

nimi morbi cum sæuiunt, compesci non possunt, nisi dicta adsint nota familiariáque, quæ commotos corripiant.

Mutatio vitæ. Qui nauseant inter nauigandum, existimant se melius habituros, si ex scapha in liburnicam, aut in triremem demigrarint: at nihil agũt, cum secum circumferant timiditatem ac bilem: Ita frustra vertunt genus vitæ, qui morbos animi secum adferunt.

Ægrotus animus. Qui laborant aduersa valetudine, ijs omnia sunt molesta, fastidiunt cibos, incusant medicos, succensent amicis, at restituta sanitas omnia reddit iucunda: Sic animo ægroto quæuis vita insuauis, animo sano nullum vitæ genus non iucũdum.

Vitæ genus. Vt calceus ad pedis formam torquetur, non contrà: Sic vitæ genus cuique est eiusmodi, cuiusmodi sunt animi affectus.

Animus rebus agendis accommodus. Vt frustra puro haurias vase è fonte turbido: Ita non potes alijs iucundus esse, aut rebus obeundis accommodus, nisi purgaueris animum malis affectibus.

Euentus. Plato confert hominis vitam ludo tesserarum: quid iactu cadat, non est in nobis situm: at quod cecidit, recte disponere in nobis est: Sic euentus in nobis non est, quod obuenit, id in bonum vertere nostri muneris est.

Æger animus. Vt corpus ægrotum nec æstum ferre potest, nec frigus: Ita animus ægrotus prosperis atque aduersis rebus iuxta offenditur.

Vt

Vt apis ex amarissimo thymo, suauissimum mel colligit: Ita sapiens ex tristissimis rebus aliquid excerpit vtilitatis, Sapiens.

Vt qui canem lapide petens, nouercam percussit, ne sic quidem, inquit, male: Ita quod præter expectationem euenit, in bouam partem vertentdum est. Inexspectatus casus.

Vt medicus curans eos qui dentibus crucian-tur, non tam contristatur aliorum malis, quàm sua bona valetudine gaudet, sed placidus eis appa-ret: Sic qui cupit alienæ mederi iracundiæ, non debet ipsè simul commoueri, sed placidè tractare animum ægrotum. Medicus iracundus.

Febricitantibus amara videntur omnia, at vbi conspexerimus alios eadem non fastidientes, iam non cibum, sed nos ipsos incipimus accusare: Sic desinemus incusare negotia, si viderimus alios eadem hilariter ac lubenter obeuntes. Imitatio.

Siciæ quod est pessimum attrahunt: Sic quidam suis bonis non fruuntur, sed malis expendendis discruciantur. Abiectus animus.

Vt Chius ille vina optima emebat alijs, ipse vappam potabat: Sic qui omnia sua deprauant, nec suis ipsorum bonis fruuntur. Huius seruus interrogatus, quid ageret dominus, cum adsint, inquit, bona, quærit mala. Abusus animus.

Si pueris vnum lusum auferas, reliquis omnibus abiectis, plorant: Sic quidam si quid obtigerit dispendij, protinus irati, reliqua omnia commoda Imbecillitas.

 sibi

ſibi reddunt iniucunda.

Admirator alieni succesſus.

Vt quidam alienas picturas, ſtatuas, poëmata diligenter aſpiciunt, ac ſingula excutiunt per otium, ſua neglectui habent: Sic multi alienas fortunas magis admirantur, ſuas oderunt.

Quemadmodũ adulteri alienas vxores adamant, ſuas contẽnunt: Sic quidam aliorum bonis magis delectantur, ſua eleuant, aut etiã neglıgũt.

Nemo contentus ſuo.

Vt vincti beatos iudicant ſolutos, ſoluti liberos, liberi ciues, hi rurſum diuites, hi ſatrapas, ſatrapæ reges, reges deos, tonare propemodum ac fulgurare cupientes: Sic qui ſemper expendit, quantò ſit alijs inferior, nunquam ſua contentus eſt ſorte.

Luctandum cum fortuna.

Im Olympijs non licet vincere, delecto aduerſario: Sic in vita quæcunque obtigit fortuna, cum ea luctandum eſt.

Splendor.

Vt floridum aulæum aliquando multa tegit ſordida: Sic ſplendor & ſtrepitus potentum, multas obtegit calamitates.

Regnum.

Vt quibuſdam cùm foris, in foro, aut in curia conſpicui ſint ac ſplendidi, domi moroſa vxor cõtriſtat omnem vitam: Sic regno ac diuitijs multa adſunt occulta mala.

Cupiditas.

Vt velis vtendum pro nauis magnitudine: ita cupiditates pro facultate ſunt moderandæ.

Dementia.

Qui boue venatur leporem, & aratro iaculatur, et ſagena captat ceruos, ſi non aſſequitur, non poteſt accuſare fortunam, ſed ſuam ipſius ſtultitiam:

tiam: Sic qui conantur quod non queant efficere, non debent incusare fortunam, sed suam dementiam.

Bos ad aratrum adhibendus, equus ad currus, ad venatum canis, vt inquit Pindarus: sic quisque debet eam vitæ rationem capessere, ad quam natura sit appositus. Deligenda ratio vitæ.

Qui studeat Plato esse doctrina, dormire cum beata vetula, vt Euphorion: cum Alexandro potare, vt Medius: diues esse, vt Ismenias: virtute præcellens, vt Epaminondus, doleátque quòd vnus non sit hæc omnia: perinde facit, ac si molestè ferat, quòd non sit leo montanus, & idem melitæa catella in sinu viduæ diuitis. Votum stolidum.

Vt qui cursu certant, non discruciantur, cùm vident coronas athletarum, sed suis oblectantur: ita te non oportet aliena fœlicitate discruciari, sed tua gaudere sorte. Propria sors.

Vt plures sunt qui lauare velint, quàm qui velint iniungi: Ita ad magis ardua, magisque præclara pauciores confluunt. Pauci ad summa enituntur.

Qui dolent, quòd non excellant in omnibus, etiam diuersissimis: perinde faciunt, ac si quis molestè ferat, quòd vinea non ferat ficus, quódque olea non ferat botros. Dolor vanus.

Vt feris alijs aliunde victus: Sic hominibus alijs aliunde viuendi ratio, alius philosophatur, alius militat. Dispar vitæ institutio.

Vt muscæ à lenibus locis veluti speculis dilabũtur. Tristitia.

tur, asperis & cauis insident: Sic quidam bonorũ obliti, tristium memoriam vrgent, ac premunt.

Mœror nimius.

Vt est locus in Olyntho Thraciæ, in quem si scarabæus inciderit, non possit exire, sed distorquens sese immoritur: Sic quidam malorum suorum memoriâ immoriuntur.

Contemplatio bonorum.

Vt in pictura quæ splendida sunt, oculis sunt obijcienda, cælanda si qua mala quæ deleri non queant: Sic in vita, bonorum contemplatione, obscuranda malorum memoria.

Vsus boni & mali.

Vt in musica graues acutis sic miscentur, vt concentum efficiant: ita bonis & malis vtendum in vita, vt ex vtrisque viuendi ratio temperetur.

Casus vitæ.

Vt grammaticus non solùm vocalibus vtitur, sed & consonantibus, tenuibus, aspiratis, grauibus, longis, vt modulata sit oratio: Sic in vita nihil purum.

Collatio.

Vt musici duriores harmonias alijs obscurant modulationibus: Sic in vita si quid accidit præter animi sententiam, meliorum collatione est obscurandum.

Cupiditas.

Vt flamma excitato vento, maior est ac vehementior, sed parum durabilis ac constans: Sic vehemens cupiditas ob metum adiunctum, incertam habet voluptatem.

Ratio.

Gubernator etiam si multùm conducit, tamen non potest sedare ventos & vndas: At ratio, ac mentis habitus non solùm animi motus componit, verùm & corporis morbos sæpè leuat.

Vt

Vt qui per febrim aut epialum horrent atque æstuant, grauiùs afficiuntur iis, qui eadem foris patiuntur: Sic fortunæ res, quòd foris aduenunt, minus discrutiant, quàm ea quæ sunt animi. Fortunæ casus.

Vt si fons ipse turbidus sit, quicquid inde fluxerit non potest esse purum: Sic animus si sit infectus malis affectibus, omnia vitiat quæ accedūt: contrà si purus & tranquillus. Animus.

Vt qui thus tundunt, etiam si purgentur, tamen odorem in multum tempus referunt: ita animus diu diuersatus in honestis negotiis, diu seruabit iucundam memoriam, qua fretus contemnet eos, qui vitam vt miseram deplorant. Animus honestate imbutus.

Vt multa agrestia subnascentia in agro, mala quidem ipsa sunt, sed tamē signa fœlicis atque vberis soli, si quis excolat: Sic animi affectus per se mali, arguunt ingenium non malum, si accedat recta institutio. Affectus.

EX SENECA.

VT qui se meminerunt inquilinos esse, & in conducto habitare, & modestiùs se gerūt, & minus grauatim exeūt: ita qui intelligunt domicilium corporis ad breue tempus à natura commodatum esse, & viuunt temperantiùs, & libentiùs moriuntur. Breuis vita.

Vt fœlicior est, quem ventus acrior citò in portum pertulit, quàm quem venti segnes, & longa tranquillitas lentissimo tædio delassarunt: Ita fortunatior, Mors cita.

fortunatior, quem festinata mors statim his vitæ malis eximit.

Tempus. *Quemadmodum nauigantibus terráque vrbésque recedunt: Sic rapidissimi temporis cursu, primùm pueritiam abscondimus, deinde adolescentiam, deinde senectutis optimos annos.*

Serus ad studia accessus. *Vt qui serius exiuit, cursus celeritate penset ac sarciat oportet: ita qui serius ad bonam vitam aut literas accessit, diligentiâ reparet necesse est superioris cessationis iacturam.*

Bonum occultandum. *Animalia quædam circa cubilia confundunt vestigia, ne queant inueniri: Sic nobis celandum bonum nostrum, quo tutiùs sit.*

Occultata virtus. *Vt in aperto posita & exposita negliguntur ac prætereuntur, abstrusa petuntur insidiis: ita qui valde latet, & à vulgo semotus est, in huius vitam inquirunt homines.*

Vita tranquilla. *Demetrius vitā perpetuò tranquillam, & sine vllis fortunæ incursionibus, mare mortuū vocauit.*

Virtus. *Vt sol minora obscurat lumina: ita ad virtutem reliqua commoda nihil habent momenti.*

Sapiens. *Vt nihil adfert momenti nimbus in mare decidens: ita fortunæ incommoda nihil mouent sapientem.*

Memoria amici. *Poma quædam suauiter acerba sunt, & in vino nimiùm veteri delectat & ipsa amaritudo: Sic amicorū defunctorum memoria mordet animū, sed non sine voluptate.*

Amor vitæ. *Supra modum deditus vino, fecem quoque exorbet:*

orbet: Sic admodum vitæ auidus, qui ne extrema quidem senecta vult mori.

Vt in eundem amnem nemo bis descendit: Sic ob rapidum cursum vitæ, homo ad singula momenta alius est. Homo varius.

Vt latronum genus, quod Ægyptij Philistas vocant, in hoc amplectuntur vt strangulent: sic voluptates dum blandiuntur necant. Voluptas.

Iumenta quorum in aspero indurata est vngula, quamlibet patiuntur viam, in palustri pascuo saginata citò subteruntur: Sic animus duris rebus assuetus, minus offenditur. Animus durus assuetus.

Vt alia vestis magis sapientem decet, quàm alia, cùm nullam oderit: Sic magis congruit hoc aut hoc loco viuere. Locus.

Alia remedia cùm administrantur tristia, post sanitatem denique delectant: Philosophia pariter salutaris est & dulcis. Dissimilæ. Philosophia.

Robora in rectum quamuis flexa reuocabis. Curuatas trabes calor explicat, & aliter natæ in id finguntnr, quod vsus noster exigit. Quantò magis animus accipit formam flexibilis, & omni humore obsequentior? Animus citò flectitur.

Quemadmodum stultus est, qui equum empturus non ipsum inspicit, sed stratum eius ac frænos: Sic stultissimus, qui amicum asciturus, eum è vestitu aut opibus æstimat. Amicus non ex habitu cognoscendus.

Vt grando illisa tectis dissultat, magno quidem fragore, verùm nulla noxia: Sic insultus fortuna Sapientem fortuna non mouet.

nihil potest in sapientem.

Argutiæ. *Vt præstigiatorum fraudes fallunt & cum voluptate: Sic sophisticis argutijs capi ridiculum est, non periculosum.*

Studium voluptatis. *In labyrintho properantes ipsa implicat velocitas: Sic qui vitæ commodis student, magis inuoluuntur incommodis.*

Mediocritas. *Nauis in fluuio magna, in mari parua est: sic mediocres alibi, alibi videntur insignes.*

Opes. *Auis quæ pluma tantùm tenetur, minimo dispendio potest aufugere: Sic opes non debent nos remorari à studio sapientiæ.*

Animus malus. *Serpens etiam pestifera dum frigore torpet, tutè tractatur, non quòd desit venenum, sed quòd non possit explicare: Sic quibusdam ad eximiam malitiam vires desunt, non animus.*

Prouentus bonorum. *Vt Phenix non nisi quingentesimo anno nascitur: Ita insignium virorum rarus est prouentus.*

Opes non faciunt meliorem. *Non faciunt equum meliorem aurei freni: Nec hominem meliorem fortunæ ornamenta.*

Animus sapientis. *Radij solis etsi contingunt terram, tamen ibi sunt vnde mittũtur: Sic sapientis animus, tametsi versatur hic, tamen apud suam originem est.*

Celeritas dicendi. *Qui nimium incitatus fertur, non vbi vult sistit sese, sed longius effertur quàm velit: Sic nimia in dicendo celeritas temerè rapitur.*

Nimia fœlicitas. *Vt segetem nimia sternit vbertas, rami onere franguntur: Sic animos immoderata rumpit fœlicitas.*

Flammæ

Flamma nec premi potest, nec quiescere: Sic animus natiuo impetu fertur ad honesta. Animus honesta appetit.

Semen licet exiguum, tamen locum nactum idoneum vires suas explicat, et ex minimo in maximos actus diffundit: Sic ratio sapientiæ paucis constat verbis, in opere crescit. Sapientia.

Vinum quod in dolio placuit, non fert ætatem, quod recens durum est & asperum, postea, placet: Sic adolescentia durior maturescit & ad frugem peruenit. Adolescentia dura.

Qui multis negotijs distrahitur, veluti lacus est ad quem à multis concurritur, qui cum & exhauriunt & turbant. Occupatio.

Non est admirationi vna arbor, vbi sylua tota in altum surrexit: Sic non animaduertitur vna sententia, cùm passim omnia referta sunt sententijs, sed si rarò incidat. Raritas sententias commendat.

Ignis qui valentem materiam occupauit, aquâ, et interdum ruinâ extinguendus est: Ille qui alimentis deficitur, sua sponte subsidit: Sic facilis est mors senum. Mors senum.

Gladiator tota pugna timidissimus, cùm moriendum est, fortiter aduersario iugulum præstat, & errantem gladium sibi attemperat: Sic mors admota etiam imperitis animum dedit, vt præsentem fortiter ferant, qui cum procul abesset, formidabant. Mors.

Magnus gubernator & scisso nauigat velo, & si exarmauit, tamen reliquias nauigij aptat ad

Fortis animus. *cursum: Sic in corpore parum fœlici ac deficiente, tamen fortis animus sui similis est.*

Senectus. *In naui quæ sentinam trahit, vni aut alteri rimæ obsistitur: sed vbi pluribus locis laxari cœperit, succurri non potest nauigio dehiscenti: Ita in senili corpore aliquatenus fulceri potest imbecillitas: verùm vbi totum collabi cœperit, nihil agitur remedijs.*

Corpus defectum. *Vt putri & ruinam minanti ædificio non adhibentur fulturæ, sed circumspiciendũ vt exeas: Ita defecto corpore demigrandum è vita.*

Industria. *Vt si quis varia spargat, necesse est vt aliqua proueniant: sic omnia tentanti quædam succedunt.*

Error. *Vna tussis non facit phthisim, sed ad morem adducta: ita error non statim gignit aulmi morbum.*

Philosophi oratio. *Vt ægrotus non quærit medicum disertum, sed sanandi peritum: Sic à philosopho non requirimus orationem phalaratam.*

Philosophus eloquens. *Philosophus etiam eloquens, perinde est quasi si bonus gubernator etiam formosus sit.*

Animus infirmus. *Vt in corporibus morbus segnitie & lassitudine præsentitur: Sic infirmus animus priusquam opprimatur malis, præsumptione quatitur.*

Philosophia. *Vt semina bona, si in solum bonum inciderint, similia origini proueniunt, eadem humus sterilis ac palustris necat: Sic philosophiæ præcepta, si in bonum aut prauum animum inciderint.*

Non

Non continuò melior gubernator, cui pulchrius aut maius ſit naufragium: ita non eſt melior vir, cui fortuna ſplendidior. Fortunatus.

Ex congiario epulo, aut viſceratione tantò minus redit ad ſingulos, quantò in plures diſtribuitur: non idem accidit in bonis animi, quæ tota ad ſingulos perueniunt, nec communicatione minuuntur. Diſſimile. Bona animi.

Vt plus debet Neptuno, qui merces precioſiſſimas deportauit: Sic plus debet principi, qui trãquillitatem, & pacem publicam non in voluptatibus, ſed honeſtiſſimis ſtudijs conſumit. Officium debitum.

Canis quicquid excepit, protinus deuorat, & ſemper ad ſpem futuri hiat: Ita quod expectantibus fortuna proiecit, id ſine vlla voluptate demittimus, ſtatim ad rapinam alterius erecti. Cupiditas.

Vt libri quos non euoluas, ſitu cohæreſcunt: Ita memoria euaneſcit, niſi ſubinde renoues. Memoria.

Lana quoſdam colores ſtatim imbibit, quoſdã non niſi ſæpius macerata & recocta. Sic alias diſciplinas ingenia cùm accepêre, protinus præſtant: philoſophia niſi altè deſcendit, & diu ſedit, nõ colorabit animum. Philoſophia.

In aquam demiſſa quædam cũ ſint rectiſſima, ſpeciem curui, præfractiq; viſentibus reddunt: ita ſi de rebus perperam iudicamus, noſtrum eſt vitium, non rerum. Iudicium prauum.

Quærimus nonnũquam eos, quibuſcũ ſtamus: Ita quidam quod ſciunt, ſe ſcire neſciunt. Inſcitia.

Quem-

Fuga. *Quemadmodum perniciosior hostis fugiẽtibus: Si grauius est incõmodum, si cedas, ac des terga.*

Actus vitę. *Quomodo fabula, sic vita: non quàm diu, sed quàm bene acta sit, refert.*

Malum præmeditatum. *Vt ictum quem præuideris, commodiùs excipis: Sic præcogitatum malum minus offendit.*

Munera fortunæ. *Vt histrio non est fœlicior quòd in scenis adornatus, rex aut Deus videatur: Sic nec homo fortunæ muneribus quandoquidem suis bonis æstimatus, nihil est.*

Sapiens. *Vt pumilio, etiamsi in monte consistat, pusillus est, Colossus etiam in puteo magnus: Ita sapiens in quacunque fortuna suis bonis est, stultus & in summa fortuna humilis.*

Quemadmodum reus paribus sententijs absoluitur: Sic sapiẽs vbi paria maleficijs merita sunt, magis meminit benefactorum quàm iniuriarum.

Dissimile. Malitia. *Illud venenum quod serpentes sine sua pernicie continent, in alienam effundunt: At malitia maximam sui veneni partem bibit ipsa.*

Dissimile. Beneficia gratuita. *Creditori præter sortem extra ordinem numeramus, beneficiorum autem vsum esse gratuitum iudicamus, & illa crescunt morâ, tantoque plus soluendum est, quantò tardiùs.*

Iteratum beneficium. *Vt post malam etiam segetem serendũ, vt post naufragium tentantur maria, vt fœneratorẽ a foro non fugat coactor: Ita beneficium denuo collocandum, etiamsi semel incideris in hominem ingratum.*

Fucata

Fucata facies nec diu nec multis imponit: Ita simulatio, non nisi ad tempus, & paucos decipit. Simulatio.

Vt umbra nos vel inuitos comitatur: Ita gloria virtutem sequitur, etiam fugientem. Gloria virtutem sequitur.

Vt umbra aliquando antecedit, aliquando sequitur: Sic quibusdam statim contigit fama, quibusdam post mortem, denique ea quò longius sequitur, hoc maior esse solet. Fama.

Vt nec mũdus crescit, nec sol, nec luna, nec mare: Ita pares sunt omnes sapientes, Sapientum æqualitas.

Vt oculi diutino morbo difficiles facti, quouis solis radio offenduntur: Sic vitia multa & assidua contracta temulentiâ, durant & sobrijs. Ebrietas.

Vt dolium efferuescẽte vino rumpitur, & quod in imo est, eruitur in summa: Sic ebrietas abtitissima pectoris profert. Ebrietas operta recludit.

Quemadmodum onerati mero, non continent cibum: Ita nec arcanum redundante vino.

Vt æque mortuus est, qui conditus est in odoribus, & qui trahitur unco: Ita æque sunt infœlices, & qui voluptatibus indulgent, & qui ambitiosis negotijs vacant. Infelices.

Vt bonus artifex è quauis materia simulacrũ fingit: Ita sapiens quamuis fortunam sapienter administrabit. Sapiens.

Vt initia morborum quamuis leuia serpunt: Ita si vitia & affectus vel leuissimos semel admittas, crescunt & augescunt. Vitia admissa gliscunt.

Vt quædam feræ etiam domitæ tamẽ subito ad ferita- Vitia non mãsuescunt.

feritatem natiuam recurrunt: Ita nunquam bona fide vitia mansuescunt.

Affectus. *Vt nullum animal nec mite, nec ferum paret rationi, qua caret: Sic nullus affectus.*

Inepta collatio. *Qui sibi comparatione deteriorum bonus videtur, perinde est ac si quis ad claudos respiciens suam miretur velocitatem.*

Eruditio. *Vt è diuersis vocibus constat chorus: Ita variarum disciplinarum mixtura constat eruditio.*

Imitatio. *Qui imitatur auctores, dabit operam, vt similis illis sit, quemadmodum filius similis est patri, non quemadmodum imago picta.*

Eruditio. *Vt è diuersis numeris constat vnus, summam illorum in se complectens: Sic è diuersis conflatur eruditio, iam tua non aliorum.*

Lectio frugifera. *Cibus innatans stomacho onus est, non cibus: idem mutatus, in vires & sanguinem transit: Sic quæ legeris, si solida durant in memoria, aliena manent, si abeunt in ingenium, tum reddunt eruditiorem.*

Apes è varijs varios colligunt succos, sed eos suo spiritu mutant ac digerunt, alioqui non facturæ mel: Sic euoluendi sunt auctores omnes, sed quod legeris in tuos vsus transformandum.

Alibi diligenter expenditur, non quid habeat quisque, sed quid habeat sunt: Itidem hominem suis proprijs bonis oportet æstimare.

Aestimatio hominis.

Vt egregius artifex, non in vna materia artifex est: Sic sapiens in quauis fortuna se bene gerit.

Sapiens.

Quem-

Quemadmodum fures alienis poculis ansas mutant, ne possint agnosci: Ita nonnulli de alienis inuentis paululum quiddam immutant, ac sibi vsurpant, & detractis aut additis pauculis verbis, existimant suum videri posse quod est alienũ. Iactantia.

Vt sydera contrarium mundo iter intendunt: ita sapiens aduersus opinionem omnium vadit. Sapientis via.

Cùm potentes imperio æditi, & consensu seruientium validi, nocere intentent: tam citra sapientem omnes eorum impetus deficient, quàm quæ veru tormentisue in altum exprimuntur, cùm extra visum exierunt, citra cælum tamen flectuntur. Rex æne sapientibus deficit.

Abijce illos, qui non aliter quàm quibus difficilis somnus, versant se, & hoc atq; illo modo cõponant, donec quietem lassitudine inueniant: statum vitæ suæ formando, subinde in eo nouissimè manent in quo illos non mutandi odium, sed senectus ad nouandum pigra deprehendit. Experimentum.

Nihil ergo magis præstandum est, quàm ne pecorum ritu sequamur antecedentium gregem, pergentes non quò eundum est, sed quò itur. Recta eundum.

Vt in magna strage alius alium trahit in ruinam: ita in publico errore alius alium secum trahit ad perniciem. Error publicus.

Vt *qui in ludo versantur gladiatorio, cum ijsdem viuunt ac pugnant: Ita vulgus hominum inter sese dimicat, & alius alium spoliat vel amicissimum.* Hominum dimicatio.

Vt

Vt feræ mutuo laniatu viuunt: ita quisquis potentior malo inferioris ditescit, ac crescit.

Friuola breuiter dicenda. *Vt qui per spinosa ingrediuntur loca, suspensis pedibus eant necesse est: ita de rebus friuolis, aut molestis loquenti, breuiter est transiliendum ad vberiora gratioráque.*

Ingenium sterile. *Vt qui spinas habet in pedibus vbique spinas calcat: ita sterili ingenio omnis materia sterilis est.*

Querulus animus. *Vt qui in alieno habitant, multis anguntur incõmodis, semperq; de aliqua domicilij parte queruntur: ita animus nunc de capite, nunc de pedibus, nunc de stomacho, nunc alius de alio queritur, significans se non esse in suo domicilio, sed vnde breui sit emigrandum.*

Philosophi excelsus animus. *Vt montium proceritas minus apparet procul intuentibus, vbi accesseris, tum apparet quàm sint in arduo: ita nemo prospicit quàm excelsus sit animus philosophi, quantúmque supra res omnes humanas emineat, nisi propius contempleris & imitatione ad eum accesseris.*

Carmen. *Quemadmodum spiritus noster clariorem sonum reddit, cùm illum tuba per longi canalis angustias tractum, patenti ore nouissimè effudit: Sic sensus nostros clariores arcta carminis necessitas efficit, eadem negligentiùs audiuntur, minúsque percutiunt, quamdiu soluta oratione dicuntur.*

Fama virtutis. *Potest trahi & huc: vt si quis dicat famam virtutis clariorem, existere, si diu rebus aduersis oppressa tandem emerserit.*

Consuetudo sapientum.

Vt qui in solem venit, licet non in hoc venerit, coloratur: & qui in unguentaria taberna resederunt, & paulò diutius commorati sunt, odorē loci secum ferunt: ita qui cum sapiente consuetudinē habent, etiam si non hoc agant, tamen redduntur meliores.

Homo homini lupus.

Tempestas minatur antequam surgat, crepant ædificia antequam corruant, prænuntiat fumus incendium: At subita est ex homine pernities, & eo diligentiùs tegitur, quo propiùs accedit.

Philosophiæ optimum latet.

Vt in corpore latet animus, vnde vim & impetum sumunt omnia, & mysteria quæ est sacrorum pars optima, non patent nisi initiatis: Ita philosophiæ præcepta nota sunt omnibus, id verò quod in ea est optimum, latet.

Malum accersitum.

Vt *quosdam vxor magno ambitu ducta torquet: ita quidam magnis laboribus accersunt maguo futura malo.*

Institutio.

Vt *puerorum, dum primùm discunt scribere, digiti tenentur, & aliena manu per literarum simulacra ducuntur, post iubentur imitari propositum: Sic primùm animus ad præscriptum adiuuetur oportet, donec incipiat per se philosophari.*

Consuetudo bonorum.

Vt minuta quædam animalia, cùm mordent, non sentiuntur, tumor indicat morsum, & in ipso tumore nullum vulnus apparet: ita bonorum consuetudinem prodesse non deprehendis, sed profuisse.

Præparandus sapientis animus.

Vt primùm est expurganda bilis, vnde nascitur insania, deinde monendus homo: alioqui qui furiosum admoneat, quomodo debet procedere, quomodo se gerere in publico, furiosior sit ipso furioso: Sic primùm animus est liberandus falsis opinionibus, postea tradenda præcepta philosophiæ.

Subita mutatio.

Vt qui ex claro sole redierunt in vmbram, his caligant oculi: ita qui à diuinorum contemplatione ad humana recedunt.

Consolatio tempestiua.

Vt medici vetant admoueri remedia cùm morbus in accessu est, ac sæuit, sed cùm se remittit: ita ad primos illos iræ aut doloris motus, non est adhibenda consolatio, vel admonitio, sed vbi tẽpore sunt leuiores.

Vsus fortuitorum.

Vt apparatus scenæ, quia cõmodato datus est, statim redditur, & sine querela: ita quicquid in vita contigit magnificum, siue serius, siue mox à fortuna repetatur, æquo animo reddemus, si his tanquam commodatijs vtimur.

Vita.

Vt qui varijs tempestatibus huc & illuc iactatus est, nec tamen peruenit, non multum nauigauit, sed multum iactatus est: Sic qui diu vixit, nec ꝓfecit ad bonos mores, nõ diu vixit, sed diu fuit.

Magnũ ingenium.

Generosus equus meliùs gestabit sarcinã quàm ignauũ iumentum, nemo tamen imponit: Ita magna ingenia sunt quidem & ipsa idonea functioni munium, sed indigna quæ tam sordidis occupationibus onerentur.

Vt sydera mundi, si vel paulum subsistant, aut

aber-

aberrent, summo id omnium malo fiat: ita principi cessare non licet, quod si facit, magna rerum humanarum pernicie fit. Principi non est cessandū.

EX LVCIANO XENOPHONTE, ac Demosthene.

VT *histriones Herculem in scenis, aut Agamemnonē repræsentantes personati, auro amicti toruum tuentes, & latè hiantes, tenuem, & exilem edunt vocem: Ita quidam in dialogis faciunt Platonem, aut magnos viros loquentes, quorum pondus non possint ingenia tueri.* Temeritas.

Bona fabula aliquando exibilatur, vitio histrionis malè agentis: ita bona oratio displicet, si quis parum aptè referat. Pronūciatio.

Vt momus tauri opificem Deum carpsit, quòd nō præposuisset oculos cornibus, vbi maximè erat opus: ita perperam faciunt, qui coronas in vertice ponunt, cùm sub naribus magis adponi conueniat, vt plurimum voluptatis ex odore possint haurire. Abusus rerum

Vt *non omnes insaniunt, qui Phrygiam audiunt tibiam, sed hi duntaxat, quos Rea corripuit: ita non commouentur philosophiæ laudibus nisi qui a natura sunt propensi.* Quod quisque amat id laudari cupit.

Quod tibiæ sunt ignaris musices: hoc opes his, qui nesciunt vti. Opes.

Vt qui primò musicen discunt, citharas aliquot perdunt & obterunt: Ita magno Reipub. malo Magistratus indoctus.

administrat magistratum, qui rudis accedit & imperitus.

Assentatio. *Vt bilanx in eam vergit partem, vnde plus accipit: Sic quidam nunc huic, nunc illi fauent, qui plurimum det, non cuius causa sit optima.*

EX ARISTELE, PLINIO, Theophrasto.

Consultatio. EX *omni genere curiositas hominum, signa collegit instantis tempestatis: Ac magis conueniebat hac vti diligentia in consultationibus, vt obseruatis experimentis conijciant, quid malorum ex vnoquoque perperam instituto consequatur.*

Dissidium. *Vt cælo quamuis sereno, nebula quamlibet parua ventum procellosum dabit. Sic rebus admodū pacatis, ex minimo dissidio, grauissimi rerum motus subitò exoriuntur.*

Oratio malorum turbat omnia. *Vt ranæ vltra solitum vocales, tempestatem significant imminentem: ita cùm plurimum valet apud principes oratio malorum, bonis tacentibus, tum instat rerum perturbatio.*

Philosophia. *Echinus præsentiens tempestatem, aut affigit sese, aut harena subarrat: ita cùm imminet fortunæ tumultus, animus est philosophiæ præceptis confirmandus.*

Prouidentia. *Vt imperiti tempestatem non sentiunt nisi serò, suóq; malo, contra prudentes agricolæ prospiciūt, cauéntq; : ita vulgus hominum improuidum suo malo*

malo discit, cùm interim vir sapiens procul præuisum malum vitet: vt Democritus metente fratre ardentissimo æstu, monuit vt reliquæ segeti parceret, raperétque desecta sub tectum paucis mox horis sæuo imbre vaticinatione approbata.

Quemadmodum nõ rarò fit, vt cælo maximè sereno sæuus imber subitò cooriatur: ita rebus maximè prosperis ac lætis, sæpenumero grauissima rerum incidit perturbatio — Perturbatio rerum subita.

Cùm æstate vehementiùs tonuerit quàm fulserit, vt inquit Plinius, ventos denunciat: ita vbi quis vehementer inclamat in aliorum vitia, ipse non perinde lucens morum integritate, indicium est animi magis ambitionis vento tumescentis, quàm solidè pij. — Ambitiosus animus.

Delphi tranquillo mari lasciuientes, flatum qua veniunt parte denunciant: ita cùm exultant improbi, tollúntque sese, rerum humanarum tempestatem instare significant. — Gaudium malorum.

Sol, luna, stella, mare, terra, arbores herbæ, bruta & in his apes, formicæ, cõchæ, denique lucernæ tempestatem præsentiunt: Solus homo sua mala non præsentit, neque prospicit. — Dissimile. Homo.

Cùm bruta solitum naturæ morem relinquunt, tempestatis indicium est, hoc est, cùm mergi fugiunt maria aut stagna, cum absconduntur formicæ aut oua progerũt, lumbrici è terra fugiunt tẽpestatis præsagium est: ita cùm audẽt facinorosi, tacent integri, sapit vulgus, decipiunt principes — Inditia calamitatis, notãdum simile.

ſacerdotes pro terrenis digladiantur, perniciem humanæ vitæ ſignificat.

Conſuetudo.

Vt Pyrites gemma non apperit vim igneam, niſi atteras, tum enim digitos adurit: Ita quorundam malitiam non ſentias, niſi cum illis conſuetudinem aut commercium habueris, aut non ſentias philoſophiæ vim, niſi exercueris: Ita ſuccina attritu vim attrahendi odorem produnt.

Pictura vitiorum.

Vt ſcarabeum, aut viperam, aut araneam in gemma redditam & imitatã à natura (nã id videmus eſſe factum in nonnullis) nõ horremus, ſed amplectimur, effigie delectati: Sic vitiorum erudita pictura delectamur in Hiſtoricis ac poëtis.

Inertia.

Quemadmodum gemma Chalazias, etiamſi in ignem conijciatur, tamen natiuum frigus ſuum retinet: Ita quidam ſic frigent ad literas ac virtutem, vt nullis exemplis aut hortatibus inflammare poſſis.

Laus à laudatis proficiſcitur.

Sicut Alexander magnus vetuit ne quis ſe pingeret præter vnum Apellem, aut ne quis ſe fingeret ære præter Lyſippum, aut gemma ſculperet præter Pyrgotelem, ſummos videlicet artifices: Ita non conuenit Chriſtum à quouis prædicari, aut virtutem à quouis laudari.

τὰ σμικρὰ κάλλιστα.

Vt gemma minutula quædam res eſt, ſed ingentibus tamen ſaxis anteponitur: Sic homo puſillus, ſed ingenio valens: aut ſic philoſophia ſeu virtus oſtentatione minimum quiddam eſt, ſed precio maximum.

Vt

Vt æra Corinthia casus fecit, & pictoribus illis, equi & canis spumam, quas ars assequi non potuit, casus expressit: Ita multa forte obtingunt, quæ nullo consilio potueris efficere. Casus.

Nemo tam insanus, vt vel è Neronis capedine, quam Plinius trecẽtis sestertijs æstimat, venenum bibere malit, quàm è Samio vasculo, vinum innoxium: Ita qui sapit, malit salubria præcepta viuendi qualicunque sermone proposita, quàm pestiferas opiniones ab eloquentissimo scriptore haurire. Sapiens.

Vitrum mire crystallum imitatur, res vilissima, rem longè preciosissimam: Ita assentatio amicitiam imitatur, res pessima longè optimam. Assentatio.

Vt crystalli fragmenta sarciri nullo modo possunt: Ita difficillimum eos reconciliare, qui ex arctissima familiaritate in multũ odiũ venerint. Rupta amicitia ægre sarcitur.

Vt natura gemmas altissimè recondidit, vilia passim obuia sunt: Ita quæ sunt optima, paucissimis nota sunt, nec nisi summo studio eruuntur. δύσκολα τὰ καλά.

Vt succina paleas ad se trahunt, magnes ferrum chrysocolla aurum: Ita quisq; asciscit sibi suis aptum moribus. ὁμοιότης φιλότητος μήτηρ.

Vt indomita vis adamanti, vnde & nomen additum gẽmæ, adeò vt nec calescat igni, nec ferro cedat, quin magis ictum ita respuens, vti ferrũ simul & incudes dissiliant: Sic sapientis animus aduersus omnem fortunæ sæuientis impetum inuictus. Sapientis animus.

Quemadmodum adamas aduersus omnia inuictus, hircino sanguine, eoq́ue calido ac recenti macerrtus, malleo frangitur: Ita quædam ingenia nulla vi peruincas, blanditia emolliēda sunt.

Blanditia.

Adamas vna re mollescit ad ictus ferri, aliàs indomitus: Ita nullum est ingenium tam ferum, quod non aliqua ratione queat expugnari.

Mansuefacta veritas.

Quemadmodum si ferrum inter adamantem ponas & magnetem, diuerso nisu nunc huc illuc fertur: Ita dubius animus nunc ad honesta rapitur, nunc ad diuersa trahitur affectibus.

Dubius animus.

Vt adamas si iuxta magnetem ponatur, non patitur abstrahi ferrum, aut si admotus magnes apprehenderit, adamas è diuerso rapit atque aufert: Ita pecuniæ studium dissidet cum christiana pietate, & modis omnibus auocat, nec sinit adhærescere Christo.

Φιλαργυρία.

Sicuti Nero princeps gladiatorum pugnas smaragdo spectabat: Ita quidam malunt diuorum imagines, quàm ipsos diuos animo contemplari.

Cupiditas.

Vti ferrum aut chalybs cætera quidem duritie rigoréq; superat, ab adamante vincitur: Ita res quidem potens amor in liberos, sed hunc quoque superat pietas in Deum.

Pietas in Deum.

Vt adamas, si frangi contingat malleis, in minutissimas dissilit crustas, adeo vt vix oculis cerni queant: Ita arctissima necessitudo si quando contingat dirimi: in summam vertitur simultatem: & ex arctissimis fœderibus, si semel rumpantur,

maxima nascuntur dissidia. Aut supra modum incandescit semel victa lenitas. Lenitas victa.

Sicut animantia quædam etiam corporis partes amputant, ob quæ periclitari sese sciunt, veluti fiber: Ita sapientis est aliquando facultatum iactura vitæ consulere. Opum iactura

Quemadmodum in opalo gemma, multarũ gemmarum dotes eminent, nempe carbunculi tenuior ignis, ametysti fulgens purpura, smaragdi virens mare, cunctaq; hæc pariter incredibili mixtura lucentia. Ita multorũ virtutes in vno hoc eminẽt: aut in sacris literis simul inuenitur, quicquid apud vllos ethnicos scriptores placere potest. θεολογία

Opalum gemmam indiscreta similitudine adulterant Indi, experimentũ in sale tantum: Ita virtutes quædam vitia sic imitantur, vt difficillimũ sit dignoscere, nisi ad summam lucẽ proferantur. Fucus vitiorũ. Persuasio inanis.

Carbunculi ignis & nomẽ & speciem habent, cum ignem non sentiant, vnde & apyrustæ dicti: Ita quidam pietatis opinionem & imaginem obtinent, cùm à re sint alienissimi.

Anthraciti carbunculorum generi peculiare est, vt coniectus in ignem, velut intermortuus extinguatur, contrà aquis perfusus, exardescat: Ita quosdam contraria mouent: si exhorteris, magis languescunt: si dehorteris, magis accenduntur: si bene merearis, redduntur inimici: sin malè pluris te faciunt. Præfractus animus.

Iris gẽma non nisi in opaco reddit colores arcus cœle-

Obscura virtus. cœlestis, nec ita vt ipse habeat in se, sed parietibus illidat, in sole coloribus caret: Ita quidam varia virtutum simulacra præ se ferũt, sed in obscuro, & quod in se non habent, tamen in aliorũ animis veluti repræsentant ac gignunt.

Liber optimus. Vt his gemmis summum est precium, quæ non modò varietate colorum delectant oculos, & nares odore, verumetiam ad remedia sunt efficaces: Sic his libris summum est precium, qui non solùm habent orationis illecebras, verùm & salubribus præceptis nos liberant animi vitijs.

Philosophia animi morbos curat. Vt quidam gemmas quosdem secum vbiq; circumferunt aduersus morbos, maleficia, ebrietatem, tonitrua, ruinas, cæteráq; mala: Ita quædã philosophiæ decreta semper ad manum habenda aduersus incursuros animi morbos, libidinẽ, iracundiam, ambitionẽ, auaritiã, & his consimiles.

Draconites nec poliri potest, nec artem admittit, alioqui elegans ac translutiẽs: Ita diuina scriptura suum habet nitorem, nec artificium philosophiæ aut rhetorices admittit.

Correctio varia. Quædam gemmæ aceto maceratæ nitescunt, pleræq; melle decoctæ: Ita quosdam meliores reddit acris obiurgatio, quosdam admonitio blãdior.

Orator. Faciliùs insculpes gemmis quæ voles, si terebra ferueat: Ita magis mouebit orator, si non solùm acriter dicat, sed ferueat, & amet id quod laudat, oderit quod vituperat.

In Chio Dianæ facies est in sublimi posita, cuius vul-

vultus intrantibus tristis, exeuntibus exhilerata videtur: ita sordidi quidã adeuntẽ amicũ tristes accipiunt, timentes ne quid petat, aut ne sumptum adferat conuiua: at alacres dimittunt abeuntẽ. Sordidus.

Vt ingentes obelisci magno quidem negotio statuuntur & collocantur ob immensum molis pondus, sed collocati semel, infinitis durant seculis: Ita arduum est virtutis aut sapientiæ parare famam, sed parata nunquam intermoritur. Fama virtutis

Vt ingẽtia pondera, quæ nullis hominum viribus tolli possunt, machinis facilè tollũtur: Ita quod vi nequeas efficere, ratione & arte facilè efficias. Ratio & ars

Vt obeliscis prægrandibus tantum fermè substernitur intra terram, quantum extat vt immoti consistant: Ita semper mansuræ famæ magna firmáq; fundamenta sint oportet. Fundamentum.

Stulti reges Aegyptiorũ operã populi ac pecunias in substruendis pyramidibus cõsumebãt, quæ nihil habebãt præter stultã & otiosam ostẽtationem, cùm idem in rebus vtilibus fieri potuerit: Ita quidam elaborant in difficillimis cæterùm in frugiferis, hoc ipsum præclarum existimantes, quod in laborioso negotio versantur. Superuacuus labor.

Sicut pyrammis quam Rhodope meretricula, Aesopi conserua construxit pecunia corporis quæstu collecta, maiori miraculo famáque fuit quàm cæteræ regum pyramides: Ita vehementiùs miramur, si quid rectè faciunt, à quibus tale nihil omnino expectabatur: veluti, si Rara sunt Chara.

Quis

quis Hollandum videat peritum equitem: aut frugalem Anglum, aut theologum eloquentem.

Præmeditatus animus.

Ut labyrinthos non oportet ingredi sine filo, quò securus possis redire: Ita non est suscipiendũ negotium, nisi prius perspecta ratione, qua te possis inde rursus explicare.

Gloria belli

Vt in admirandis operibus, sed inutilibus maior est laus artificis, cuius arte res confecta est, quàm regis, cuius impendio: Ita belli gloria maxima ex parte penes militem est conductitium, quorum industria geritur res: minima pars ad reges redit, qui alienâ etiam pecunià militem cõducunt.

Demolitio

Ut Dianæ Ephesiæ templum viginti annis à tota Asia tot regum impendio, tot artificum ingenijs confectum, Herostratus obscurus homo nocte vna poterat exurere: ita facillimum est vrbes egregias bello demoliri, at ædificare difficillimum.

Fortuna humilis.

Quemadmodum ædificia in palustri solo posita, nec terræ motu quatiuntur, nec hiatu absorbentur: ita humilis fortuna nõ est maximis malis obnoxia.

Inopia verborum.

Sicut echo non sonat nisi cùm reddit acceptam vocem: ita nonnulli quicquid in ipsos dicitur, in alterum regerunt: aut non habent quod dicant, nisi dicta referant aliena.

Vindicta.

Vt Olympiæ porticus vocem acceptã arte septies reddit, vnde Heptaphonon oppiaani vocant: ita

ita quosdam si vno tangas conuicio, sexcenta regerunt: aut si paucis, ad loquendum prouoces, garriendi finem non faciunt.

Vti *magnes non quiduis ad se trahit, sed ferrũ duntaxat, cùm sint alia multò leuiora: ita quorundam oratio non mouet omnes, sed iam propensos ad id quod illi suadent.* Oratio.

Vt *quidam magnetes ferrum attrahũt, at theamedes, qui in Æthiopia nascitur, ferrum abigit, respuitque: ita est musices genus, quod sedet affectus, est quod incitet.* Musicæ effectus.

Vti magnes occulta quadã & incognita vi ferrum ad se trahit: ita sapientia secreta quadam ratione trahit ad se animos hominum. Sapientia.

Vt *equus strigosus imputatur non equi culpæ, sed equisonibus: ita populus malè moratus episcopis aut principibus.* Princeps occasio mali populi.

Vt *magnes ad se trahit omne ferrum, sed Æthiopicus magnetem quoque alium ad se rapit: ita rex populum quò libet cogit: At ingens aliquis rex, etiam regibus cæteris vim facit.* Rex.

Gagates aqua infusa incenditur, oleo restinguitur: ita quidam quò magis roges, magis frigescunt: si negligis, vltro cupiunt. Aut sunt quos officijs alienes, neglectu prouoces ad amorem. Acquisitio amici.

Vt *lapis è Scyro fluctuat integer, sidit comminutus: Sic res discordia pessum eunt, concordia sustinentur.* Concordia.

Siphnius lapis oleo excalfactus durescit, alioqui mol- Beneficium.

mollissimus: ita quosdam benefactis reddat deteriores.

Præposterus vsus.

Quemadmodum de Carthaginensibus dictum est, quod ad tecta pice, ad vina calce vterentur: ita quidam præposterè rebus vtuntur, amicis asperi, supplices inimicis. Carthaginenses pice linebant parietes, cùm vasa picari soleant, & musta calce condiebant, auctor, Plinius,

Adfectus.

Calx aquis accenditur: ita quosdam contraria mouent.

Institutio.

Gypso madido statim vtendum, quòd celerrimè siccetur, ita statim fingenda literis ac moribus ætas rudis, priusquam durior non admittat fingentis manum.

Dissimile. Institutio sera.

Gypsum etiamsi iam induruit, tamen tundi rursum & in farinam resolui potest: simulatque semel induruit ingenium adolescentis, ætate vitijsq́ue, non potest refingi.

Incontinentia linguæ.

Vt vitrum quia pellucidum, nihil celat: ita quidam nihil tegere, nihil dissimulare norunt, quicquid in animo est, id protinus omnibus palam est.

Indocti iudicium.

Vt iis qui cæcutientibus sunt oculis, quiuis locus obscurus est, propterea quòd caliginem secum in oculis circunferunt: Ita parum eruditis, omnis liber, ac stilus difficilis est, & obscurus.

Charitas.

Sicut ignis in omnibus officinis omnium artium & operum est instrumentum: Ita sine charitate nihil rectè geritur.

Vt vitrum copiâ viluit, alioqui nec auro nec argento cessurum: ita sacerdotes ob turbam minoris fiunt, magno in precio futuri, si singulæ ciuitates singulos haberent sacerdotes, vt olim. Sacerdotum copia.

Sicut primùm pictura cœpit ab vmbris & lineis, deinde monochromata, mox accessit lumen & vmbra vnà cúm colorum varietate, donec ad summam artificij peruenit admirationem: Ita virtus in nobis non statim absoluta nascitur, sed paulatim quotidianis auctoribus ad summum perducitur. Virtus.

Vt non est optima imago, quæ materiâ testatur opes locatoris, aut artem pictoris, sed quæ rem proximè repræsentat: ita optima est eloquentia quæ non ostentat ingenium dicentis, sed rem aptissimè ostendit. Eloquentia.

Vt Zeusis picturus Iunonem, Agrigentinis omnibus virginibus inspectis, quinque præcipuas elegit, ex quibus quod esset in vnaquaque præcipuum, imitaretur: Ita è plurimis, optimi nobis ad exemplum vitæ aut dicendi proponendi sunt, nec in his tamen reddenda sunt omnia, sed optima. Imitatio.

Vt non quiuis pictor quauis in parte artis valet, sed hic in his exprimendis præcipuus, alius in colorum mixtura, alius in symmetria: Sic qui virtutem profitentur, alijs dotibus enitent, alij item in eloquentia seu literis. Gratia dispar.

Qui ex balneo calent, vehementiùs frigescunt, & aqua frigidior esse solet, quæ priùs caluit: ita vehe- Odium amicorum.

vehementius sese oderunt, qui prius fuerunt amici, & sceleratiores sunt qui à pia vita ad impiam se transtulerunt.

Pius. Ut hyeme media Alciones summa fruuntur tranquillitate, & hanc etiam alijs communicant: ita cùm maximè sæuit fortuna, tum maximè animi tranquillitate fruuntur pij, & hanc in alios quos possunt transfundunt.

Diues. Cùm asinus ipse sit ἀμουσότατος, ex ossibus tamen huius optimæ fiunt tubæ, vt ait Aesopus apud Plutarcum: ita diuites quidam ipsi indocti, tamen pecunia sua suppeditant ingenium studiosis.

Compensatio virium. Plutarchus testatur se vidisse in Africa cornuos, qui lapillos in aquam aggessserint, donec aqua eò surgeret, vt contingi possit: Idem narrat de cane coijciente lapillos in amphoram olearium: ita nobis quod viribus diminutum erit, ingemio supplendum est.

Custodia seruorum. Formicæ triticum arrodunt ea parte, qua germinare incipit, ne sibi reddatur inutile: sic potentes quò ministris perpetuò vtantur, premunt, ne si emerserint, tædio seruitutie relinquant aulam.

Cum sorte & mores mutantur. Bucephalus Alexandri Magni equus quoties nudus esset, equisonem in tergum admittebat, ornatus regijs phaleris neminem ferebat nisi regem ipsum, in reliquos omneis ferociebat: Ita quidam tenus quemuis ferunt, diuites facti despiciunt vulgares.

Vt

Vt Thimanthes qui Iphigeniam pinxit, cæterorum affectus expressit, Agamemnonis autem vultum velo obtexit: ita quædam meliùs relinquuntur suo cuiq; iudicio æstimanda, quàm verbis explicantur. Non temerè iudicandum.

Vt laudatur in hoc Timanthes, quòd in omnibus eius operibus plus semper intelligitur quàm pingitur: ita optimum orationis genus, in quo plurima cogitationi relinquuntur, pauca narrantur, & plus inest sensuum, quàm verborum. Oratio.

Notatus Protogenes, alioqui summus in pictura artifex, quòd nesciret manum tollere de tabula: ita quidam scriptores immodica diligentia peccāt, quibus nihil vnquam satis emendatum videtur. Curiositas.

Quemadmodum Protogenes pictor, Apellem ex vnica linea cognouit, nunquam alioqui visum: ita ex vnico responso ingenium & prudentiam viri deprehendet, qui sit ipse sapiens. Responsio.

Vt Apelles pictor queri solitus est, perijsse diem in quo non duxisset lineam: ita Christianus dolebit, si quo die non euasit seipso melior in pietate. Christianus.

Vt signa quædam argillacea summo in pretio fuerunt, ob admirationem artis: ita nonnunquā res humilis ac nihili, ingenium oratoris commendat. Humile opus.

Vt gypsum, aut argilla dum est vda, in quamuis imaginem facilè sequitur fingentis manū: ita rudes animi ad omnem disciplinam sunt idonei. Animus rudis.

Studium. *Vt quod maiore negotio chalybi aut marmori insculpseris, durat diutius: ita quod maiore studio discimus nunquam obliuiscimur.*

Opus longa vita dignum. *Vt illud opus est laudatissimum, in quo simul & ars commendat materiam, & materia vicissim artem: ita liber est optimus, in quo & argumenti vtilitas commendat eloquentiam, & auctoris facundia commendat argumentum.*

Ambitiosus. *Accius poëta cùm esset ipse admodum breuis, tamen in æde Camœnarum maxima forma statuam sibi posuit: ita quidam re viles & humiles ambitione fucóque dilatant sese.*

Malum consilium. *Vt Perillus qui Phalaridi taurum donauit æneum suo periit inuento: sic aliquoties malum cõsilium in caput auctoris redundat.*

Opes. *Vt philosophus missa lingua victimæ, rem simul & optimam & pessimam misit: sic opes optimæ sunt si rectè vtaris, pessimæ si secus.*

Contagium. *Vt non ipse solùm magnes attrahit, verùm etiam aliud ferrum ad se trahit ferrum magneti affrictum: ita contagio vis virtutis, aut improbitatis pernicies ab alio in alium transit.*

Dispar affectus. *Vt à Seribus mollissima vellera, & ab iisdem durissimum ferrum mittitur: Sic à quibusdam diuersa proficiscuntur.*

Recrudescens Odium. *Vt carboni semel exusto suffocatóq;, si denuo flagret maior est vis: ita semel sopitum odium, si rursum excandescat, acrius est.*

Secuti terra quæ auri aut argenti venas habet,

bet, in cæteris ferè sterilis esse consueuit: Ita qui congerendo student auro, eiúsq; metalla iam conceperunt in animo, nullam bonæ rei frugem producere consueuerunt. Auri sacra fames.

Rarò auri & argenti vena reperitur, nisi alia non procul sit, vnde et Græci nomen indidere: Ita nulla virtus solitaria est, sed alia aliam adiungit. Virtus.

Argentum cùm sit candidum, nigras tamen ducit lineas, vt stannum: Ita quorundam alia species est, alia facta. Fucus.

In argento viuo omnia natant, excepto auro, nam hoc vnum ad se trahit: Ita nihil insidit animo auari, præter lucrum: disciplinæ, literæ, probitas in summo fluitant, non descendunt in pectus. Auarus.

Vt rem eandem diuersa specula variè reddunt, pro forma speculorum diuersa: Sic idem factum, diuersi variè interpretantur, pro animorum varietate: quod huic magnum est, illi paruum: quod huic pulchrum, illi fœdum erit. Quot capita tot sententiæ.

Vt speculum nō reddit imaginem, nisi substernas vitro stannum, aut æs, aut aurum, aut simile quippiam solidum, quod imaginem non sinat perfluere: Ita non nisi in animis solidis, & vera virtute nixis, relucet imago veri. Imago veri.

Vt sunt quidam fontes, qui potu pecudum, atque etiam hominum, cutem et pilos tingunt albo, nigróue: Ita relucet etiam in ipsô hominis vultu & fronte, quod aiunt, quibus præceptis imbu- Vultus animi index.

tus, sit & quibus ex auctoribus hauriat vitæ rationem.

Gallus Phrygiæ fluuius, si modicè bibas, medetur corporis malis, si immoditè, lymphatum animi agit: Ita si philosophiæ literas modicè attingas, prosunt, sin totum te illi addixeris studio, sanitatem mentis auferunt, & inanis gloriæ furore quodam præcipitem agunt.

Philosophiæ studium.

In Bœotia ad Trophonium Deum iuxta flumen Orchomenon, duo sunt fontes, quorum alter memoriam, alter obliuionem adfert: Ita ferè magno alicui bono, magni mali periculum est vicinũ.

Ingens bonum.

Vt qui sapiunt non statim è quouis bibunt fonte, propterea quòd alij salutem adferunt, alij perniciem, nonnulli furorem: Ita nõ est tutum quemuis librum euoluere, quòd ex alijs haurias affectum animi bonum, ex alijs libidinem aut ambitionis insaniam trahas.

Delectus lectionis.

Qui biberint ex Clitorio lacu, ijs vini tædium oboritur: Ita qui semel gustarint poëticen, abhorrent à philosophiæ præceptis aut contra: siue qui se mundanis voluptatibus ingurgitant, abhorrent ab honestis illis, ac veris oblectamentis.

Amor poëtices.

Apud Trogloditas lacus est, qui ter in die fit amarus aut salsus, ac rursum dulcis, totiésque etiam nocte, vnde & insanus dictus: Sic quidam inæquales nunc asperi, nunc sunt blandi, aliquando profusi, mox sordidi, iam vehementer amant, iam supra modum oderunt.

Inconstantia.

Peri-

Pretextus boni.

Periculosiores sunt fontes, qui lympidis blandientes oculis, tamen perniciem adferunt, minus formidandi, qui ipsa specie testantur aquas esse fugiendas: Ita difficilùs vitantur mala, quæ boni prætextu fallunt.

Eruditus.

Sicuti terra quæ venas aquarum occultat, nebulam quandam exhalat ante solis ortum, longiùs intuentibus: Ita qui verè boni sunt & eruditi, etiam si non ostentent, tamen semper aliquid ex se produnt, vnde qui obseruet, deprehendere possit subesse vim boni.

Admonitio.

In Narniensi argo terra imbre fit siccior, æstu hursescit, vnde Cicero iocatur illic ex imbre pulverem, ex siccitate fieri lutum: Ita quosdam admonitio reddit deteriores.

Commemoratio beneficij.

Garns ambusta & infusa medetur malis, sed si inter im Garum non nomines: Ita quædam beneficia non sunt, si commemores.

Ingenium præstans.

Terra quæ gignit salem, nihil aliud gignit: Sic ingenia fœcunda in literis, in cæteris ferè rebus non perinde valent.

Philosophia.

Fons in quo nitrum nascitur, nec aliud quicquam gignit, nec alit: Ita sapientiæ studium, totum hominis animum sibi vẽdicat. Spongijs adeò tenus sunt sensuum notæ, ut multi dubitẽt animalia sint, nec ne: Ita quorundam is cultus est, is sermo, ea vita, vt dubites Christiãi sint, an Ethnici.

Libertas viuendi.

Antiquitas.

Sicuti sal modicè cibis aspersus condit, & gratiam saporis addit: Ita si paulum antiquitatis aut

ioci admiſcueris, oratio fiet venuſtior: ſi plus ſatis, nihil inſuauius.

Scortum. *Quemadmodum echenis ſiue remora piſcis perpuſillus (eſt autem magnæ limaci ſimilis) quamuis magnam nauim velis ac remis incitatam ſubitò ſiſtit: Ita ſcortulum aliquoties adamatum ingentes animi ad honeſta impetus retinet alligátq́;.*

Conſortium malorum. *Torpedo piſcis haud nocet niſi contactu, ſed virus ſuum etiam ab ære per linum, & arundinis internodia ad piſcatoris manum mirè tranſmittit: Sic improbi ac peſtilentes haud nocent, ſi nihil cum illis habeas commercij, verùm quacunq́; conſuetudine contacti, morum venena afflant.*

Lupus piſcis homini certiſſimum eſt venenum, & homo viciſſim illi, adeò vt vel digitulo contactus, ſtatim moriatur: Hoſtes. *Ita hoſtes mutuã vtrinq́; pernicem dant & accipiunt.*

Lapſus in uitia. *In naſſam facilis illapſus eſt, ſed exitus difficilis: Sic decliue iter in vitia, reditus ad meliorem frugem non perinde facilis.*

Imbecillitas animi. *Murena fuſte non poteſt interimi, ferula protinus: Ita quoſdam leue incommodum exanimat, vt conuicium, qui grauiſſimas fortunæ procellas infracto tulerunt animo.*

Cuſtodia. *Murena non in capite, ſed in cauda animã habet: Ita quod chariſſimum eſt, non ibi recondendum, vbi ſtatim periculis ſit obnoxium.*

Vt piſces in mari nati educatiq́;, nihil tamen ſapiunt

piunt salis marini: Ita quidam inter barbarus geniti & educti, longè absunt ab omni barbarie. Ingenuus animus.

Vt magi, verbis etiam non intellectis, prodigiosa quædam efficiũt: Ita sacerdotes nonnulli precibus non intellectis, bona tamen fide pronunciatis, Deum conciliant ac mouent. Precatio.

Ut Appion Homerum ab inferis euocatum, nihil aliud interrogauit, quàm quibus parentibus genitus esset: Sic quidam grauissimorum virorũ consilio conuocato, de meris nugis consulunt. Consultatio inepta.

Ut magi prodigiosa quædam promittunt, iisq́ promissis vulgus credulum alliciunt: Ita principes maximarum rerum spes ostentant, vt sibi reddant addictos. Spes.

Vt in magicis artibus vulgus hòc magis admiratur, quò minùs percipiunt rationem, cur illa aut illa tam absurda præscribantur: Ita quidam magis admirantur stilum aut carmen quod non intelligunt. Admiratio stulta.

Quemadmodum medici quò doctiores videantur, diuersas rerum species ex diuersis mundi partibus petitas, inter se commiscent: Ita quidam ostentatores orationem parum eruditam videri credunt, nisi ius Cæsareum ac Pontificium, poëtas, oratores, philosophos, sophistas simul commiscuerint, & pluribus auctoribus ac literis consarcinauerint, quàm Mithridaticum ferunt fuisse concinnatum: Id constabat quinquaginta quatuor diuersis rerum generibus. Iudicium iners.

Conuictus principum.

Vt periculosum est dæmones euocare, propterea quòd si quid erratum fuerit, magno conantis discrimine fiat. Nam aiunt Tullum Hostilium ictũ fulmine, quòd ex Numæ libris Iouem deuocare conatus, quædam parum rite fecisset: Ita periculosum est cum principibus habere commercium, aut cum morosis potentibus, quòd offensi re qualibet leui, funditus subuertant hominem.

Sacerdos impius.

Quemadmodum magi sibi conscij fucum esse quod promittunt, prodigiosis quibusdam ac præscriptis ceremonijs dementant ac territant infirmiores: Ita quidam sacerdotes cùm procul absint à vera pietate, ceremonijs inuoluunt indoctos, quò plebem sibi magis habeant obnoxiam.

Philosophia.

Vt auguria & auspicia non valent nisi ijs, qui quærunt & obseruant: Ita præcepta philosophiæ non mutant nisi hos, qui meliores fieri student, & hoc animo ad legendum accesserint.

Crocodilus inuictum alioqui & perniciosum animal, tamen Tentyritas adeò metuit, vt ad vocem etiam expauescat: Ita tyranni cùm omnes contemnant, tamen eruditorum literas submittunt.

Tyrannus.

Vita corrupta.

Vt quorundam hominum etiam aspectus fascinum habet: Ita sunt quorum omnis vita consuetudo mores inficit.

Philosophus.

Vt Psylli non solùm ipsi non læduntur à serpentibus, verùm ex alijs venenum exugunt: Ita verè philosophus, non modò ipse non tangitur vitijs,

sed

sed aliorum quoque morbis, oratione, vitáque sua medetur.

Semel icti à scorpio nunquam postea vespis, crabronibus, aut apibus feriuntur: Ita nullum est incommodum, quod non commoditatis aliquid habeat adiunctum. Incommodi fructus.

Vt qui à cane rabido morsi sunt, non solùm rabiunt ipsi, verumetiam alios contagio inficiunt: Ita qui pestilentem alicunde imbiberint opinionem, & alios suis inficiunt colloquijs. Contagium.

Vt efficacissima remedia nata sunt ex morbis pessimis: Ita bonæ leges ex malis prognatæ sunt moribus. Legum causa.

Sicut ex vipera, crocodilo, cæterísque nocentissimis bestijs medici remedia quædam, aduersus venenorum noxam ac morbos efficacia quærunt: Ita animaduersio innocentes multos vel reuocat à facinoribus. Animaduersio.

Crocodilus anceps animal, nunc in terris agit, nunc in aquis: in terra ponit oua, in aqua prædatur & insidiatur: Ita quidã simul & aulici sunt, & ecclesiastici, vtrobique pestilentes. Aulicus.

Chamælcon quia pauidissimum animal, subinde colorem mutat: Ita qui viribus non pollent, ad varias artes confugiant necesse est. Vires ars compensat.

Lynces clarissimè omnium animantium cernunt, sed mira illis obliuio rei ab oculis semotæ: Ita quidam acri ingenio, sed obliuiosi.

Quædam remedia tristiora sunt ipso morbo, Patienria.

vt

vt ſatius ſit oppetere mortem, quàm his aucupari ſalutem: velut ſugere ſanguinem è vulnere recenti gladiatorum morientium: ita quandoque ſatius eſt ferre iniuriam, quàm maiore incommodo viciſci: ferre pacem, etiamſi parum commodam aut æquam, quàm bellum cum immenſis malis ſuſcipere.

Malum malo pellitur.

Scorpius lethale venenum habet, aconitum lethalius, tamē hoc in potu datum, aduerſus ſcorpionum ictus remedium habet: Ita dum venenum cum veneno colluctatur, ſeruatur homo: Itidem duorum peſtilentium ciuium diſcordia, nonnunquam Reipublicæ ſaluti eſt.

Conuictus malorum.

Aconitum etiam contactu necat: ita quorundam conuictus protinus inficit, aut ſi vel tantillum cum illis inceptes commercij.

Salubria præſtant iucundis.

Olim in capitolio certabant quadrigæ Latinis ferijs, victor abſinthium bibebat: ita ſalubria magis quærenda ſunt quàm iucunda.

Amicus.

Sorba quæ magis blandiuntur ſpecie venenum habent: ita blādiores amici magis cauendi, quàm triſtes atque aſperi.

Leuitas vitæ.

Empetron herba, Latinè calcifraga, quò propiùs abeſt à mari, hoc minus eſt ſalſa: quò longiùs, hoc amarior eſt: ita quidam apud Gallos Germaniam ſpirant, apud Germanos Galliam: & quò longiùs abſunt, hoc magis referunt eam gentem.

Sacramenta.

Vt optima remedia maximè perniciem adferunt, niſi aptè ſumantur: ita Chriſti ſacramenta

ta

ta salutaria rectè sumentibus, lethalia indignè accipientibus.

Admonitio.

Herbæ salutares consuetudine perdunt medendi vim: ita admonitio si assidua sit, non emendat assuetum iam obiurgationibus.

Animus bene preparatus.

Vt qui ante venenum sumunt antidotum, non læduntur veneno: Sic qui salubribus opinionibus ac decretis confirmarint animum, non inficientur oratione malorum, si fortè in eos inciderint.

Consuetudo.

Vt Mithridati quotidie sumenti venenum, consuetudine factum est innoxium: ita mala quibus assueueris, non offendunt.

Dolor.

Vt suus cuiq; morbus videtur atrocissimus: ita suum cuique incommodum maximè dolet.

δύσκολα τὰ καλά.

Vt herba moly difficilè quidem effoditur, sed ad remedia præter cæteras efficax est: ita quæ præclara sunt nō contingunt nisi magno negotio.

Delectus.

Vt inter salutares herbas nascuntur & venena: ita ex auctoribus quæ rectè dixerint sunt excerpenda.

Dux fortis.

Vt helleborum concitatis intus omnibus, ipsum in primis exit: ita dux fortis adhortatus suos inter primos prodit in hostem, velut inquit Heroplius, austore Plinio.

Increpatio vehemens.

Vt helleborum si parciùs sumas, magis offendit quòd inhæreat visceribus, inficiátque corpus: sin copiosius, erumpit celeriùs: ita non est obiurgandus amicus, nisi ea vehementia, quæ vitio liberet illius animum: nam leuior expostulatio contristat

amici-

amicitiam nullo fructu.

Admonitio.

Vti helleborum tametsi efficax, tamen medici vetant dari senibus, aut pueris, aut exilibus: ita admonitio sic est temperanda, vt ferre possit quem velis emendare, nec solùm spectandum est vitium, sed natura quoque eius cuius vitio studeas mederi.

Labor irritus.

Vt vulgus ineptum magno labore, magnóque impēdio remedia ab extremis Indis aut Æthiopibus petunt, cùm in hortis nobis nascatur, quo morbis mederi possimus: ita præsidia beatæ vitæ magno molimine foris quærimus, in imperijs, in opibus, in voluptatibus, cùm in animo sit, quod nos beatos efficiat.

Incauta fuga vitij.

Climenos herba ita morbo medetur, vt sterilitatem adferat etiam in viris: ita quidam malum aliquod ita profligant, vt aliud diuersum admittant.

Venus.

Minor vis inest in radicibus herbarum salubrium cùm semen maturescit: Ita deterior fit ingenij naturæq; vis, quoties liberis gignendis datur opera.

Inuidus animus.

Herbam cananriam canis ita mandit, vt homo non cernat nisi depastam, & percussus à serpente aliam quandam petit, sed eam non decerpit inspectante homine: ita quidam disciplinas à se repertas celant, ne prosint & alijs.

Aditus ad virtutem.

Lotos quam Latini fabam Græcam vocant, ramenta ligni habet amarissima, fructum dulcissimum,

ſimum, ita conatus ad ſummam virtutem durus eſt, fructu nihil ſuauius.

Vt vitis refugit braſſicam, quercus abhorret ab olea, multò magis autē à nuce iuglande. (Nā vitis cùm omnia complectatur, ſolam braſſicam declinat, quercus ſi in ſcrobem oleæ depacta fuerit, emoritur: eadem & iuxta nucem iuglandem mareſcit:) Sic inter quaſdam nationes naturale diſſidium eſt, vt nullo pacto queant coaleſcere concordia: vt inter hos ferè, quos mare aut alpes diremerunt. Odium naturale.

Vt Democritus medicus Conſiliæ mulieri, omnem curationem auſteram accuſanti, lac caprarum dedit, quas lētiſco paſcebat: Sic iјs qui prorſus à tetricis philoſophiæ præceptis abhorrent, fabellæ quædam amœniores proponendæ, ſed quæ philoſophiam reſipiant. Inſtitutio.

Ferula ſolis aſinis gratiſſimum eſt pabulum, cæteris animantibus præſentaneum venenum: ita ſæpè quod alios offendit, aliјs voluptati eſt. Trahit ſua quemque voluptas.

Hedera pota neruis nocet, eadem foris adhibita prodeſt: Sic philoſophiam ſi penitus imbibas, nocet ad pietatem, ſi leuiter et veluti foris admoueas, prodeſt ad eruditionem. Philoſophia.

Arundinis radix contrita & impoſita, filicis ſtirpem corpore extrahit: item arundinem fœlicis radix: ita viciſſim & pecuniæ ſtudium eximit animis amorem ſapientiæ, & ſapientiæ ſtudium pecuniæ. Φιλαργυρία.

θεολογία ἔγχυμ.

Rhododaphnes arboris folia quadrupedibus venena sunt, hominibus præsidia aduersus serpentes: ita diuinæ literæ sobrijs ac prudentibus salutarem præbent alimoniam, stultis autem & impijs hæreseos, & maioris impietatis ministrant occasionem.

Monendi ratio.

Vt quod nulla vi efficias, id aliquoties fit herbæ succo, si modò quā oportet adhibeas: ita quosdam magis permoueris apta quàm violenta ratione.

Modus.

Vino modico nerui & oculi iuuantur, eodem copiosiore læduntur: Sic literis modicè gustatis adiuuatur vita, eadem læditur, si quis immodicè incumbat.

Experientia.

Sicuti vina & poma subacerba vetustate mitescunt, dulcescúntq;: Sic ætatis insolentia longo rerum vsu mitigatur.

πολύτροπος ὁ ἄνθρωπος.

Chamæleon herba mutat foliorum colores cum terra in qua nascitur, hic nigra, illic viridis, alibi cyanea, alibi crocea, & alijs alijsq; coloribus: ita conuenit hominem pro loco in quo agit, vitæ habitum commutare.

Assentatio.

Quemadmodum heliotropium herba semper in eam spectat partem, qua sol est, & eo condito florem contrahit: Sic nonnulli ad regis omnes nutus obsecundant, & in quodcunque illum viderint esse propensum, in id feruntur & ipsi.

Vir bonus.

Adianton herbam etiamsi perfundas aqua, aut immergas, tamē siccæ similis est: ita in virum bonum nō hæret contumelia, aut infamia, etiamsi quis

quis

quis infamare conetur.

Vt in rerum natura quæ spectatissimè florent celerrimè marescunt, veluti rosæ, lilia, violæ, cùm alia durent: ita in hominum vita quæ florentissima sunt, citissimè vertuntur in diuersum. Vicissitudo.

Vt rosa, flos vnus omnium longè gratissimus, de spinis nascitur: Sic è tristibus & asperis laboribus fructus capitur iucundissimus. Labor.

Crocum gaudet calcari, premendóque meliùs prouenit: vnde iuxta semitas & fontes lætissimũ est: ita virtus aduersis exercitata rebus lætiùs emicat. Virtus.

Vt nihil insidiosius melle venenato (nam sunt quædam huiusmodi) ita nihil magis cauendum quàm blandus hostis. Blandis hostis

Vrtica sine aculeis adurit, ac vulnerat sola lanugine, solóque contactu: Ita quidam non aperta vi, sed canculum nocent. Occulta nocendi vis.

Quemadmodum vrtica, si cunctanter attingas ac timidè, adurit: sin premas tota manu, non adurit: ita pecunia, si cautim circumspectímque tractes, inficiet: sin contemptim ac neglectim, innoxia est. Pecunia.

Vt radix quam medici vulgò Rebarbarum vocant, cùm biliosa, tamen peculiari quadam vi bilem impellit: ita fit nonnunquam, vt amor pellat amorem, ceu clauus clauum, ira iram, dolor dolorem. Clauus clauo pellitur.

Vt est quædam venenorum contraria natura,

sic

ſic vt ſæpenumero venenum veneno pellatur: Sic vitium vitio pellitur, & malus malo obijcitur.

Lectio prouida. *Vt tutiſſimum eſt in trifolio cubare, quòd in hac verba negent ſerpentem aſpici. ita in his verſandum libris, in quibus nulla venena timentur.*

Mors Chriſti. *Quemadmodū panace herba, vnū contra morbos omneis habet remediū: Ita Chriſti mors vna aduerſus omneis cupiditates noxias efficax eſt.*

Mens. *Vt nepentes herba, ab Homero prædicata, addita poculis, omnem conuiuij triſtitiam diſcutit: ita bona mens inſita nobis, omnem vitæ ſollicitudinem abolet.*

Philoſophia. *Vt acetum acre quidem guſtu, ſed aduerſus ſerpentium ictus mirè valet: ita præcepta philoſophiæ auſtera quidem illa, miniméque blanda, ſed contra peſtiferas animi cupiditates remedium adferunt præſentaneum.*

Studium. *Medici vetant vti Halicaccabo, quanquam dentibus firmandis prodeſt, ſi eius ſucco colluantur, propterea quòd periculum eſt, ne ſi diutius id fiat, delirationem gignat, & plus adferat incommodi quàm commodi: ita non eſt vtendum his literis, quæ ſic linguam expoliunt, vt mores inficiant: aut non conuenit ſequi, quæ ſic augent rem, vt famam lædant.*

Philoſophia. *Sicut naſturtium ad venerem quidem reddit ſegniorem, ſed animi vim acuit: Ita philoſophiæ ſtudium corporis curam ac vigorem traducit, vt hòc plus ſapiat homo in rebus æternis, quò magis*

gis ſtupet ad iſta corporea, craſſaq́ȝ.

Quemadmodum in ſuperioris Lybiæ populis, quoniam mulieres communes ſunt, vt in Politicis teſtatur Ariſtoteles, filios iuxta ſimilitudinem formarum partiuntur: Ita confuſis operum titulis ſtili ſimilitudinem, & orationis phraſim oportet ſpectare. Cognitio auctoris.

Vt qui comœdos audiunt, non ob hoc audiunt, vt ipſi comœdi fiant, ſed vt voluptatem capiant: Ita nunc permulti concionantem audiunt, non vt imitatione meliores fiant, ſed vti delectentur. Error.

Vt Pharmacopolæ bracteis aureis tegunt remedia quædam, quò pluris vendant: Ita quidam lenocinio verborum nihil ad rem pertinentium, rem commendari putant. Falſa opinio.

Sicut vnda vndam perpetuò propellit: Ita dies diem trudit. Tempus.

Vt à currente flumine tantum habes, quantum hauris: Ita ex annis ſemper euntibus nihil accipis, niſi quod in res duraturas collocaris. Fructus. Fructus temporis.

Luna ſemel extincta ſubinde renaſcitur, & vbi conſenuit reiuueneſcit: At homo nec renaſcitur mortuus, nec repubeſcit ſenex. Diſſimile. Homo.

Poſt hyemem denuo recurrit Ver: At poſt ſenectam nulla recurrit iuuenta. Senecta.

Sol poſt occubitũ redit nouus, homo non item. Diſſimile. Homo.

Vt ſtultum ſit relictis fontibus cõſectari riuulos: Ita ineptum eſt, relictis Euangelijs, Lyræ, & ſimilium ſomnia ſequi. Studium inutile.

Præceptor.

Vt maximi medici minores quoque morbos optimè ſanant: Ita doctiſſimi præceptores & minima optimè docent.

Alieni curioſus.

Vt lamiæ domi cæcutientes, foris nihil non vident: Ita quidam in alienis negotijs plus ſatis oculati, in ſuis parum perſpiciunt.

Inhumanitas.

Vt impendio malignus ſit, qui fontem ſcatentem obtegat, aut ſolem obradiantem prohibeat, aut lumen recuſet de ſuo lumine accendere, aut viam monſtrare grauetur: Ita vehementer ſit inhumanus, qui prodeſſe nolit citra vllum ſuum incommodum.

φιλαυτία

Vt equæ conſpecta in aquis forma ſua, aguntur in rabiem, auctore Columella: Ita quidam nimiùm admirantes ſua, ad inſaniam vſque redduntur inſolentes.

Sophiſtica.

Vt bonaſo cornua oneri ſunt tantùm, nulli autem vſui, adeò ſunt in ſe reflexa: Ita Sophiſtæ dialecticen habent, ſed qua neminem reuincere poſſint, adeò eſt intorta.

Adulatio.

Pardus odoris gratiâ allectus feras inuadit, atque occidit: Ita quidam blandiloquentiâ irretitos fallunt ac perdunt. Sic principum aulæ habent neſcio quid blandum, quod inuitet in perniciem.

Rapina.

Qui tigridis catulos rapuit, bene ſecum agitat, ſi vel vnum inſequenti matri auferat impune: Ita qui alienam inuaſit poſſeſſionem, etiam ſi cogatur reddere, lucrum tamen facit, ſi vel portionem aliquam retineat.

In

In pantheris quod speciosissimum esse oportuit, id celandum est, vt placeat, reliquo corpore maculis picturato. Ita in quibusdam omnia placent, præter vitam, quod est totius negotij caput. Corrupta vita.

Vt Tarandi cutis ferro impenetrabilis: Ita quosdam nihil queas dictis lædere, Fortitudo.

Hyenæ sicut et Ichneumon, nunc mas est, nunc fœmina: Ita quidam sui dissimiles, nunc fortia loquuntur, nunc mollia: nunc philosophi sunt, nunc nepotes: nunc amici, nunc inimici. Inconstantia.

Vt Aspalacus non nisi apud Bœotios viuit vbi nascitur, aliò translatus perit: Ita quidam peregre viuere not possunt, nulla instructi arte. Inscitia vbique exultat.

Chamæleon quoniam aura pascitur non cibo, semper hianti est ore. Ita qui gloriolis & auris aluntur popularibus, semper aliquid captant quod famam augeat. Ambitio.

Amphisbena serpens vtrinq; caput habet, & vtralibet corporis parte pro cauda vtitur: Ita quidam ancipites, nunc hac, nunc diuersa ratione se tuentur, & cùm est commodum ad ecclesiasticam libertatem confugiunt: cùm visum est, principum prætextu rem gerunt, canonum obliti. Anceps animus.

Porphyrius serpens venenum habet, sed quoniam edentulus est, sibi habet: Ita quidam malè cogitant, sed quòd desit facultas nemini nocent. Malus animus sibi nocet.

Vt palma quia cortice sit cultellato, difficilis quidem est ascensu, sed fructum habet dulcissimum: Itidem eruditio & virtus aditum habent Eruditio.

difficilem, sed fructum dulcissimum.

Sapiens. *Sicuti mundus vndique teres, ac rotundus sibi constat: Ita sapiens nihil extra se quærit, seipso contentus.*

Curiositas alieni. *Vt stultissimum est cùm huius mundi, in quo nati sumus, naturam cognoscere non possimus, alios innumerabiles mundos foris quærere: Ita absurdum est neglectis rebus domesticis, de alienis esse sollicitum & curiosum.*

Princeps. *Sicuti Deus cùm nihil non videat, nihil tamen videnti similis est: Ita princeps nihil ignorare debet, multa dissimulare.*

Pauciloquus. *Vt Deus plurimum sapiens, & intelligens, minimum loquitur: Ita sapiens non nisi necessaria loquetur.*

Respublica. *Sicut ex contrarijs elementis mirâ harmoniâ temperatus est mundus: Ita diuersis hominum studijs constat respublica.*

Mens latet. Vt *Deus quo nihil est melius, minimè apparet: Ita quod est in homine optimum, nempe mens bona, maximè latet.*

μοναρχία. *Vt vnus Deus administrat vniuersa, sed qui sit optimus ac sapientissimus: Ita monarchia res sit saluberrima, si detur Deo similis.*

Cunctatio senum. Vt *orbium diuersus in contraria nisus, motum omnium temperat: Ita senum cunctatio, iuuenum in republica feruorem, ac præcipitantiam moderatur.*

Princeps rem spectat. *Vt sol non alius est pauperi, alius diuiti, sed omnibus*

nibus communis: Ita princeps personam spectare non debet, sed rem.

Vt idem sol ceram liquefacit, & lutum indurat: Ita eadem oratio alios reddet meliores, alios deteriores pro ingeniorum varietate. Oratio.

Quemadmodũ Luna quo propior est soli, hoc minus habet luminis: Ita plus fructus ac dignitatis est ijs, qui procul absunt à magnis principibus.

Vti Solis defectus magnam mortalium perniciem trahit: Ita regis error etiam leuis, magnam tamen in rebus humanis gignit perturbationem. Regis error.

Sicut Mercurius quàm minimo spacio discedit à Sole, licet alioqui vagus & errabundus: Ita non oportet longiùs ab honesto discedere sapientem.

Vt cometes nouus apparens, aut magnum bonum, aut ingens malum protendit mortalium: Ita nouus princeps salutem adfert rebus humanis, si bonus est, maximam pestem, si malus. Princeps nouus.

Vt plures apparere soles prodigium est: Ita plures esse monarchas, aut Imperatores. πολυαρχία.

Vt Luna quod luminis accepit à sole, mundo refundit: Ita donum à Deo acceptum, in commodum aliorum est conferendum. Pietas.

Vt Castoris & Pollucis faces, si solitariæ appareant, dirum est ostentum: sin geminæ, salutare: Ita non oportet potentiam esse seiunctam à sapientia, alioqui pestilentem. Potentia nocens.

Vt Saturnus qui ex septem erronibus summũ tenet locum, tardissimè circumagitur: Ita qui in Maturitas principem ornat.

summa constituti sunt potestate, quàm minimè præcipites oportet esse.

Subita fortuna.

Vt *stellæ subitò natæ, subitò item euanescunt, aut decidunt: Ita qui repentè subuehuntur ad summos honoros, citò præcipitari solent.*

Princeps malus.

Vt canicula pestilens est omnibus sydus: Ita principis mali potestas omnibus nocet.

Vicinitas.

Luna præcipuè mouet inferiora, non quòd efficacior, sed quia propior: Ita multum habet momenti ad res conficiendas vicinitas.

Vt bruta fulmina montes feriunt irrito ictu: Ita stulta potentia suas vires, in quod nihil opus est consumit.

Mutatio morum.

Vt *Aphrica Auster serenus est, Aquilo nubilus, præter aliarum regionū naturam: Ita quidam cum regione mutant ingenium ac mores.*

Sors beata.

Sicuti nec Ægyptus ob calorem, nec Scythia ob rigorem sentit fulmina: Ita vel ingens potentia, vel extrema fortunæ humilitas, tutum reddit à contumelijs.

Sors inuidiæ obnoxia.

Vt autumno aut vere maximè fulgurat, minus hyeme aut æstate: Ita mediocris fortunæ celsitudo, ictibus obnoxia est.

Reluctans animus.

Vt quædam fulmina æs ac ferrum liquefaciūt, nec cera quidem confusa: Ita diuina vis, aut regia potestas in obsistentes sæuit, mollibus parcit & cedentibus.

Temeritas.

Vt non solùm stultum est, verùm etiam periculosum euocare fulmina: Ita dementia est reges ad

ad se accersere, qui non nisi magno nostro malo prouocantur.

Vti fulmen quodcunque animal protinus occidit excepto homine: Ita fortunæ procellæ indoctos ac brutos protinus animo deijciunt, sapientem non item. Sapiens fortis.

Qui in altis sunt specubus, à fulmine non feriuntur: Ita infima fortuna tutissima est. Sors beata.

Sicut aliquando tonat sine fulgetris, idq; tonitru terrorem habet, periculo vacat: Ita quorundam minæ terrent, non nocent. Minæ.

Hypanis fluuius, Scythicorum amnium princeps, per se purus & dulcis, circa Callipodas Exampeo fonte amaro inficitur, atq; ita dissimilis sui in mare conditur: de quo quidem est illud Solini elogium: Qui in principijs eum norunt, prædicãt: qui in fine experti sunt, non iniuria execrantur: ita quidam initio blandi & amici, postea longè dissimiles sui reperiuntur. Inconstantia.

Vt attagen aliàs vocalis, captus obmutescit: ita quibusdam seruitus adimit vocem, qui liberi loquebantur: Aut sponte loquuntur, aut canunt nonnulli: si cogas, reticescunt. Seruitus.

Memoria similis reti, quod maiora continet, minuta transmittit. Memoria.

Vt arbor excisa repullulat, euulsa non refruticatur: ita malũ si penitus tollatur, non renascitur. Malum radicitus extirpandum.

Vt auibus pennas excindimus, ne longiùs auolent: ita quibusdam opes & auctoritatem, ne se Opum amissio.

tollant in altum.

Potentia. *Ut excisæ pennæ tempore renascuntur: ita nisi assiduè premas, renascitur potentia.*

Remedium. *Vt qui chirurgi manus horrent, diæta curantur: ita qui asperiora non ferunt remedia, lenioribus remedijs sunt corrigendi.*

Egregius artifex suo delectatur opere. *Vt si Venerem suam Apelles, aut si Protogenes Hialysum illum suum cœno oblitum videret, magnum acciperet dolorem: ita si quis conspiciat eum corruptum, quem ad bonos mores instituisset: aut ignominijs affectum, quem ornasset honoribus, iniquo animo ferret.*

Oratio theologica. *Ut mulieres ob hoc ipsum bene olent, quia nihil olent, & in quibusdam delectat cultus neglectus: ita theologica oratio hoc ipso videtur ornatior, quòd ornamenta neglexit.*

Magistratus. *Vt magis est probanda medicina, quæ vitiosas corporis partes sanat, quàm quæ exurit: ita melior est magistratus, qui ciues improbos corrigit, quàm qui tollit è medio.*

Hortator punitur. *Vt apud iureconsultos etiam qui frigidum suffundunt, simili notantur infamia: ita culpandus qui ad turpia hortatur, non is solùm qui turpia facit.*

Compositio operis. *Vt qui parant statuam facere, priùs rude quoddam simulacrum fingunt è trunco, postea dolant ac poliunt: ita qui orationem aut librũ instituit.*

Consuetudo. *Ut callus tempore factus adimit sensum: ita diutina mala consuetudo facit, vt leuiùs feramus.*

Ut

Vt natura non est eadem omnibus locis, neque flatuum, nec maris, nec pluuiæ, nec arborum, nec animantium: ita non oportet hominem vbiuis eundem esse, sed cum loco ac tempore variari. πολύτροπος ὁ ἄνθρωπος.

Vt Euripus in Eubœa septies in die defluit, ac toties refluit mira celeritate. At idem tribus diebus vno quoque mense stat immotus septima, octaua, nonáq; luna: ita quidam inæquales sibi, aut nimiùm præcipites sunt, aut nimiùm lenti, in vtramque partem plus satis vehementes. Immoderatus.

Vt æstũ maris, auctus aut detrimẽta lunæ magis sentiunt imbecilliora corpora: ita rebus contrarijs vehementiùs commouetur animus, minus sibi constans, & affectibus vitiatus. Inconstans animus.

Vt conchilia crescente luna augescunt, decrescente macrescunt: ita stultus à fortuna pendens, nunc magnus est, nunc pusillus, nunc elatus, nunc supplex, vtcunque Rhamnusia mutauerit sese. Stultus.

Vt aqua maris in imo dulcior est quàm in summo: ita quò altiùs penetres in philosophiam, hoc minus habet amaritudinis. Philosophia.

Tradunt physici veteres, solem marinis aquis pasci, lunam dulcibus: ita sapientes amara quærunt, modò vtilia: stulti quæ delectant modò, sectantur. Sapiens.

Quidam fluuij per medios lacus erumpunt, vt illis non misceantur, sed ijdem eadem aquarum magnitudine post multa passuum milia exeunt, quæ fuerant inuecti: ita si in vitiosam incideris ciui- Cautus conuictus.

ciuitatem, ita ad tempus vtendum hospitio, vt idem exeas qui veneris.

Loquacitas. *In Asphaltite Iudææ lacu, item in Aritissa Armeniæ maioris nihil mergi potest: ita quidam quicquid commiseris, in propatulo gerunt, neque quicquam celare possunt.*

Vsus rerum. *Vt aqua marina ad potum inutilis, meliùs sustinet nauem quàm fluuialis, dulcis & potui aptior: ita suum vnaquæque res vsum habet, si quis vtatur ad id quod oportet.*

Christus sublimia deprimit, extollit depressa. *In Dodona Iouis fons cùm sit gelidus, & immersas faces extinguat, si admoueris extinctas, accendit: Ita Christus si cupiditatibus flagrantem attigerit, sedat ac refrigerat: si deiectum & exanimatum, erigit, & animosum reddit.*

Paupertas. *Lyncestis aqua, quæ vocatur Acidula, non secus ac vinum temulentos reddit: ita quosdam etiam sua paupertas & inscitia reddit feroces & improbos: Eadem enim vitia è diuersis nascuntur causis, vt ex scientia arrogantia, eadem ex ignorantia.*

Concordia. *Tirrhenus lapis quamuis grauis innatat, comminutus sidit: ita concordiâ sustinemur, discordiâ pessum imus.*

Philosoph. *Vt oleum infusum tranquillat mare, & lucem addit: ita philosophia componit animi motus, & ignorantiæ caliginem discutit.*

Ingenium. *Vt ad naphtham (id est bituminis genus) etiam procul visam ignes transiliũt ob naturæ cognatio-*

nationem: etiam ingenia literis nata, statim eas arripiunt.

Aiunt ignem Chimeræ montis semper ardẽtis, aqua accendi, fœno restingui: ita quosdam quò magis ores, minus commoueas: si dehorteris, vltro volunt. Pertinax animus.

Vt aquæ salinæ, pluuia incidente, dulciores sunt cæteris aquis: ita meliores solent esse, quos è diuersa vita mutauerit diuinæ gratiæ influxus: veluti Paulus. Mutatio morum.

Vt canes Melitæi potissimum in delicijs sunt opulentis ac potentibus fœminis: ita principes effœminati delitijs, plurimi faciunt adulatores, & ad gratiam omnia tum loquentes, tum facientes. Effœminatus princeps.

Vt sunt flumina quædam, quæ cùm eadẽ sint, diuersis locis diuersa fortiuntur nomina: ita quædã res in alio homine varijs nominibus mutãtur: velut fastus in principe splendor appellatur, in priuato superbia. Res à persona denominatur.

Sicuti quò directiùs nos ferit sol radijs suis, hòc minor est vmbra nostri: quò obliquiùs hòc magis increscit vmbra corporis: ita quantò plus quisq; assecutus est veræ sapientiæ, hòc minus magnificè de se sentit: quò longiùs abest ab ea, hòc se magis delectat stultissima persuasione sapientiæ. Sapiens.

Vt inter tot hominum millia, nullæ facies sunt per omnia similes, nec vllæ voces: ita suum cuiq; genium est, suus cuiq; mos. Suum cuique pulchrum.

Trodũt in Albania nasci homines glauca ocu-

Versutia. lorum acie, qui noctuarum ritu, plus noctu quàm interdiu cernant: ita quidam plus sapiunt in rebus facinorosis, quàm in bonis ac præclaris: aut in sordidis potius quàm in egregijs.

Philosophus. Vt Psylli in Africa, Marsi in Italia, non solùm ipsi non læduntur à serpentibus, verùm etiam contrectatum ac saliua medentur alijs periclitantibus: ita philosophis non satis esse debet, si ipsi non corrumpantur vitiosis affectibus, verùm oportet oratione alijs quoque cupiditates noxias eximere.

Animus. Vt homini semper adest remedium aduersus serpentium virus, nempe saliua, qua contacti ceu feruenti perfusi aqua, fugiunt, emoriuntur etiam si in fauces penetrauerint: Sic aduersus omnes pestiferas cupiditates præsens remedium semper nobiscũ circumferimus, si modò nouerimus vti, sed ab animo petatur oportet.

Adulator. Qui fascino vtuntur, laudando necant arbores, sata, pueros: ita adulator laudando perdit.

Inuidia. Sunt qui aspectu effacinant hominem: ita inuidus oculus perniciem adfert rebus lætis. Nec satis tutus regũ oculus, si quid habeas egregiè pulchrum.

Qui effascinant, in oculis geminam habere pupillam dicuntur: Ita qui vruntur inuidia alienæ fælicitatis, non eam intuentur oculo simplici, sed quid vident, sinistrè interpretantur.

Delirium. Est Indiæ gens dicta Pandora, quæ in pueritia

cano

cano sit capillitio: in senecta nigrescunt capilli: ita nonnulli primis annis sobrij ac modesti, grandiores iam ad nugas & ineptissimas voluptates abijciunt sese, & quasi puerascunt.

Sicuti fœminæ quæ maturiùs pariunt, citius senescunt, velut in Caligis Indiæ gente, quinquennes pariunt, sed octauum non excedunt annum: ita præcocia ingenia citò deficiunt. Præcox ingenium.

vt Androgyni sic vtrosq; imitantur, vt neutrũ sint nec mares, nec fœminæ: ita quidã dũ & Theologi volũt esse & Rhetores, à neutris agnoscuntur. Anceps studium.

Vt mare grauida, minus laborat & in gestatione, & in partu: ita si rem honestissimam animo conceperimus, minore negotio cõsequemur, quàm stulta quædam oblectamenta. Et qui mundi præmia sequuntur, minore dolore margaritum illud Euangelicum sibi parare poterunt. Honestatus amor.

Agrippæ qui vocantur, quoniã præposterè nascuntur: hoc est, pedibus primùm emergentibus, malis auspicijs in vitam ingredi creduntur, magnoq; humani generis malo, vt Marcus Agrippa, & Nero: ita qui per nefas, ac simoniam irrumpunt in imperium, aut episcopatum (vti vocant) magnam pestem adducunt sibi suisq;. Ambitio.

Vt nonnullæ mulieres ex viris quibusdam non concipiunt, alijs adiunctæ, fœcundæ fiunt: ita sunt qui apud quosdam præceptores, indociles, alijs traditi doctoribus proficiunt, quòd sint vt corporum, Ingenia varia.

porũ, ita & ingeniorum cognationes, ac dissidia.

Profectus

Vt horologij vmbram progressam sentis progredientem non sentis, & fruticem aut herbam creuisse apparet, non apparet crescere: Ita & ingeniorum profectus, quoniam minutis constat auctibus, ex interuallo sentitur.

Indoctus.

Vt elephanti cum nare non possint, tamen amnibus impense delectantur, circáq; illos vagari gaudent: Ita quidam cùm literas nesciant, tamẽ inter eruditos versari gaudent.

Mutua calamitas.

Dracones exsugentes sanguinem elephantorũ, occidunt eos, ipsi vicissim inebriati opprimuntur, ac commoriuntur: Ita sæpenumero in bello pars vtraq; & perimit & perit, damnum dat & accipit.

Calumniator.

Bonasus animal, quoniam cornibus inutiliter implexis non potest lædere, fugiens fimum reddit, cuius contactus insequentes vt ignis aliquis comburit: Ita nonnulli quoniam coram non audent congredi, à tergo sparsis probris contaminant hominem.

Magnanimitas.

Sicuti leo citius sæuit in virum quàm in fœminam, pueros non nisi summa fame coactus attingit, simplicibus ac prostratis parcit: Ita potentes infirmioribus debent ignoscere, vires in alios experiri, quos vincere pulchrum sit.

Conuitium.

Vt lasciuia simiarũ febrim excutit leoni: Ita inimici conuitiũ aut cõtumelia, nõnunquã excussa desidia, veternóq; ad honesti studiũ nos acuit.

Leo-

Leonis catuli informes naſcuntur, vix ingrediuntur ſemeſtres, non mouentur niſi bimeſtres: Ita quæ egregia futura ſunt, ſerò proueniunt, & lentis auctibus abſoluuntur. Egregia tarde matureſcunt.

Leo cunctis formidatum animal, cantum ac criſtam galli formidat: Ita ſummi principes infimorum conuitia nonnunquam timere coguntur. Conuitium.

Iniecto in oculos ſago, leo ſine vllo negotio capitur, alioqui inexpugnabilis: Ita facillimum eſt potentiſſimum etiam domare, modò cognitum ſit illius ingenium. Princeps domatur.

Camelus non gaudet potu, niſi prius obturbata conculcatione aqua: Ita quibuſdam nihil placet in literis, niſi barbariâ conſpurcatum. Indoctus.

Vt camelopardalis ſiue nabis, collo refert equũ, pedibus & cruribus bouem, capite camelum, maculis tigrim, aut pardum: Ita quidam inæquales ſibi varias hominũ formas exprimunt si cultũ inſpicias, ſanctum aliquem exiſtimes: ſi orationem audias, Satrapam loqui putes: ſi vitam expendas, nebulonem inuenies: ſi ſcripta, babulcum. Inequalitas.

Rhinoceros cornu gerit in naribus: Ita quorundam ſales dentati ſunt & aculeati. Mordax.

Catoblepas & baſiliſcus ſolo aſpectu necant, maximè ſi oculos intueare: Ita tyranni nonnulli ſolo oculorum coniectu, nõnullos ad laqueum adigunt. Aut formoſa mulier & impudica perimit intuitu. Mulier formoſa.

Vt baſiliſcus ſibilo fugat omnes ſerpentes: Ita qui- Malus.

quidam adeò sunt pestilentes, vt alij ad illos collati, boni videantur, atque vltro cedant.

Obliuio. Lupis quos ceruariores vocant, etiam in fame surrepit obliuio cibi, si modò respexerint, ac protinus alius aliũ quærunt: Ita nõnullis mox excidit, quod modo instituerant narrare, si interiectis verbis aliquot animum illorum aliò deuocaris.

Aspis pestilentissimum malum non vagatur, cum compare, ea interfectorem pertinacissimè persequitur: Ita tyranni filium, aut alium tyrannidis successorem adiungunt, ne desit vltor, si quid acciderit.

Tyrannus. Crocodilus patitur Trochilum auiculam carpere escam è faucibus suis, nõ illius amore, sed sua ipsius causa. Repurgat enim rostro suo os illius: Ita tyranni etiam si quid alicui concedunt, semper ad suum referunt commodum.

Timidus. Adulator. Crocodilus terribilis est in fugaces, fugax cõtra insequentes: ita quidam si concedas ac metuas, tum ferociunt: si strenuè cõtemnas & obsistas, statim concedunt.

Mors. In aspidis ictu nullum est remedium, nisi vt partes contactæ amputentur: Ita quædam vitia sola morte sanari possunt.

Cupiditas nocendi. Ineuitabile malum esset aspis, nisi natura hebetes addidisset oculos. Ita quidã essent pestilentissimi, si prauæ cupiditati accederet & ingenij vis, vt rationem quoque nocendi possint excogitare.

Philosophia. Dictamum herba sagittas educit è corpore, hãc

cerui monstrauere: Ita philosophiæ ratio fortunæ iacula eximit animo.

Cerui pastu dictami excutiunt corpore sagittas, à phalangio percussi cancrorum esu sibi medētur: lacertæ à serpentibus icti, herba quadam se refouent: hirundines vexatis pullorum oculis chelidonia succurrunt: Testudo cuniculæ pastu vires aduersus serpentes reficit: Mustela in murium venatu ruta se confirmat: Ciconia origano, hædera apri sibi medentur in morbis, item cancrorum esu: Anguis fœniculi succo abijcit exuuium: Draco vernam nauseam syluestris lactucæ succo restinguit: Pantheræ aduersus aconitum hominis excrementis sibi medentur: Elephas Chamæleonte fronde (nam similis est animanti color) deuorata: Vrsi cùm Mandragoræ mala degustauere formicas lambunt: Ceruus venenatis pabulis herba cynare resistit: Palumbes, graculi, merulæ, perdices, lauri folio annuum fastidium purgant: Idem faciunt columbæ, turtures, gallinacei, herba quæ vocatur helxine: anates, anseres, cæteræque aquaticæ herba siderite: grues & similes iunco palustri: Coruus occiso chamælconte, qui etiã victori nocet, lauro infestum virus extinguit: breuiter nullum est animal, quod non intelligat sua remedia: Solus homo nescit, vnde vel corporis vel animi remedia petere debeat. Dissimile. Animantium varia remedia ob seruandum simile. Homo.

Hyæna vocem humanam imitatur, & nomen alicuius ediscit, quem euocatum lacerat: Ita qui- Assentatio.

dam obsequio blandiuntur, donec in perniciem trahant.

Voluptas inconsiderata.

Hyæna sic auida est excrementorũ hominis, vt si in vase suspẽdantur altiùs quàm vt possit attingere, enecet sese defatigati porrectu corporis: Ita nonnullis quod est fœdissimum, id dulcissimũ est.

Prudens.

Fibri Pontici genitalia sibi ipsis amputant membra in venatu, quòd ob hoc se peti intelligant: Ita prudentis est aliquando abijcere rem, ob quam periclitatur.

Princeps.

Cerui cùm arrexere aures, acerrimi auditus sunt: cum remisere, surdi: Ita principes si quid est quod placeat, id procul etiam percipiunt: si quid secus, quantumuis clames, non intelligunt.

Diues.

Cerui cùm sua cornua cogantur abijcere, tamen occultant ea, præcipuè dextrum, ne medicamenti vis alijs sit vsui: Ita diuites nonnulli, cum ipsi diuitijs vti nõ queant, haud tamẽ sinunt alios frui.

Φιλαυτος.

Vti chamæleon non alio pascitur alimento, quã aëris, & idcirco ore est semper hiante: Ita quosdã aura popularis alit, neq; quicquam captant præter inanes laudes, & gloriam.

Adulator.

Chamæleon qui subinde mutat colorem, omnẽ imitatur, præter rubrum & candidum: Ita adulator nihil non imitatur in amico, præter ea quæ honesta sunt.

Cum lupis Vlula.

Tarandus omnium arborum & fruticum, locorúmq; in quibus latitat, colorem villis etiam imitatur: Ita tutior erit, qui ad quamcunque gentẽ

se

se contulerit, si eius ritus ac mores imitetur.

Hystrix non iaculatur spinas suas, nisi cũ prouocatur, aut vrgetur: scurra in quemuis dicta sua torquet. Dissimile. Scurra.

Vrsus informes gignit catulos, eos lambendo format: Ita rudem ingenij fœtum, diutinâ curâ expoliri conuenit. Fœtus ingenij.

Vt canis properans in enitendo, cæcos parit catulos: Ita præcipitata opera, nõ possunt esse absoluta. Præcipitatum opus.

Vt ignaui canes omnibus ignotis allatrant: Ita barbari quicquid non intelligunt, carpunt ac damnant. Barbarus.

Vt muti quidam canes, priùs mordẽt quàm latrant, sunt enim & huiusmodi, quos aliquot ipse vidi: Ita quidam priùs lædunt quàm expostulat. Nocendi libido.

Asinæ per omnem gignunt vitam cũ homo tã maturè desinat parere: Ita facilior ac perpetuus prouentus rerum vilium, egregia rarò contingũt. Pulchra sunt rara.

Nullum est animal quod impensius amet suos fœtus, quàm asinus & simia: Ita indocti suas cõmentatiunculas præter alios amplectuntur. Indoctus.

Mulus ex equo & asina conflatus, nec equus est, nec asinus: Ita quidam dum & aulici esse volunt, & ecclesiastici, neutrum sunt. Anceps vita.

Muli calcitratus vino crebro inhibetur: mulieris petulantia vino prouocatur. Dissimile. Vinum.

Simia catulos ferè complexu necat: Ita nonnulli parẽtes immodico erga liberos affectu & in- Indulgentia.

 dulgentia

dulgentia corrumpunt illos.

Vt est regio quæ careat venenis, veluti Creta: Ita nõ est respub. aut aula, quæ careat inuidia.

Dissimile. Inuidia.

Creta nullum habet venenum, prætèr phalangium, id est aranei genus: Ita non est monasteriũ tam sanctum, quod immune sit ab obtrectationis & inuidentæ malo.

Monasteriũ.

Angues in Syria erga indigenas venenum non habent, nec eos petunt, cæteros cum cruciatu exanimant: Ita insulares in suos satis humani, in alienigenas immitissimi sunt.

Indicæ testudines, meridiano tempore blandiente, gaudent toto dorso per trãquilla fluitare, donec obliti sui, solis vapore siccetur cortex, vt mergi nequeant, iamque inuitæ natent opportunæ venantium prædæ: Ita quidã spe magnarum rerum allecti, in principum rulas sese coniiciunt, & adeo deliniuntur aulæ delitijs, donec imprudenees eò redigantur, vt non possint, etiam si velint, in suũ otium se recipere.

Aula.

Mugiles si caput condiderint, putant se totos occultari: Ita quidam si sua vitia dissimularint, ipsi putant ab alijs non animaduerti, qui mos idem & pueris est.

Stulta opinio.

Alutarium piscem semper sequitur piscis nomine sargus, qui illo cœnũ fodienti excitatũ deuorat pabulũ: ita sunt qui se misceant alienis negotijs, vt eis laborantibus, fructum ipsi præripiant.

Astutus.

Scombri in aquis sulphureum habent calorem, extra

Diues.

extra aquas similem cæteris: ita diuites in suo regno dijs pares, & cæteris longè præstantiores videntur, in morte nihil ab alijs differunt.

Vt echeneis licet exiguus piscis, nauem velis citatam remoratur: ita animum ad honesta properantem, puella quæpiam nonnunquam reuocat, ac retardat affixa. Amor.

Sicuti Polypus quicquid branchijs attigerit, suctu tenet & attrahit: ita difficillimum est euellere de manibus quorũdam si quid nacti fuerint. Pertinacia.

Polypus, stupidum alioquin animal, in captãdis conchis incredibili vtitur solertia: ita quidã ad solũ quæstum suũ sapiunt, alibi pecudes meræ. κερδαλόφιλος.

Vti sæpenumero polypus dum conchæ carnem captat, ipse capitur ac tenetur: ita sæpius dum alijs nocere studemus, nos ipsos in periculum adducimus. Malum consilium consultori pessimum.

Vt echinus semper in spinis ingreditur, quòd spinas secum circumferat: ita quibusdam in omni negotio acerbitas est, propterea quod animo secum adferant asperitatem, etiam si res ipsa nihil habeat incommodi. Animus malè sibi conscius.

Vt cancri in metu vtroqueuorsum pari celeritate ingrediuntur: ita cùm res exigit, vertendi sunt in diuersum mores. Homo varius.

Minimi cancri, quos pinnoteras vocant, quo tutiores sint, inanium concharum testis se condũt, & cùm accreuerint, migrant in capaciores: ita quidam maiorum suorum titulis tuẽtur sese, cùm Ignauus aliena virtute se tuetur.

suis diffidant virtutibus.

Generosus animus. *Vt uniones tametsi in mari nascuntur, tamen plus habent cognationis cum cælo, cuius faciem reddunt: ita pius ac generosus animus, magis à cælo pendet, vnde ducit originem, quàm à terra, in qua viuit.*

Ars. *Rhombus, & squatina, & rhaia, & pastinaca cùm tardissimi sint piscium, tamen sæpe reperiuntur habentes in ventre mugilem omnium velocissimum, solertio & ingenio capientes: ita quidam arte superant longè potentiores opibus aut viribus.*

Ingeniosus. *Trochus piscis ipse se init, & ex sese concipit: ita quidam ingenij fælicitate, ipsi literarum semina infundunt sibi, quos* αὐτοδιδάκτους *vocant Græci.*

Vastum corpus. *Struthiocamelus auium maxima, sed stolidissima nam vbi collum occultarit frutice, latere sese existimat: ita quidam ingenti mole corporis onusti, minimum habent ingenij.*

Rarum est optimum. *Vt Phœnix nunquam est nisi vnica, & ea vix credita cuiquã: ita rerum optimarum summa raritas est.*

Auarus. *Aquila auium rapacissima, non oppetit morbo neque senio, sed fame: ita auarus quò magis accedit ætas, hoc magis cruciatur habendi studio, & minus potest vti partis.*

Tyrannus. *Aquilarum pennæ quoque aliarum auium pennis admixtæ, eas deuorant: ita tyrannus penitus*

nitus

nitus insita vis est spoliẽdæ plebis, vt mortui quoque aliquid auferant.

Vultures triduo futura cadauera præsentiunt, eóq; aduolant: ita quidam captatores, multis etiã annis morti diuitum imminent. Hęredipeta.

Vultures ipsi nihil occidunt, sed ab alijs occisa inuadunt: ita nõnulli alienis fruuntur sudoribus.

Cybindus auis bellum intestiuum gerit cum aquila, adeò vt cohærentes sæpenumero depresendãtur: ita fit aliquoties, vt dum mutuũ in se odiũ pertinaciter exercent principes, vtrique subuertantur, tertio quopiam inuadente. Odium principum.

Coccyx oua subdit in nidis alienis: ita quidam alienas vxores faciunt matres. μαχλοσύνη.

Coccycis pullus vbi adoleuerit, cùm sit nothus, tamen legitimos deuorat, vnáq; matrem ipsam: ita quidam magna indulgentia, stultóq; amore quorundam educati, subuertunt eos. Indulgentia.

Pauo non explicat pennas nisi laudata: ita quidam putant se non habere quod habent, nisi sint qui laudis merentur. Cupiditas.

Galli sæpius in pugna commoriuntur: ita quidam mutuis dissidijs conficiunt sese. Diffidum.

Gallus victor ilico cantu superiorem sese testatur: ita quidam sua facinora iactant ipsi, & suarum laudum ridiculi sunt tibicines. φιλαυτία.

Vti ciconias nemo aduenire sentit, sed aduenisse: nemo discedere, sed dissescisse, quod noctu clanculúmq; faciunt vtrúmq;: ita èiuuentutẽ ne- Aetas fugax.

mo intelligit discedere, sed discessisse: & senectutem non sentimus aduenire, sed aduenisse.

Honor. Apud Thessalos capitale est occidere ciconiam, non ob aliud nisi quòd serpentes interficit: parcitur & apud Britannos miluis, quod vrbem raptis extis pecudum repurgent: ita quibusdam honos habendus, non quod ipsi digni sint, sed quòd illorum opera nobis sit vsui.

Amicus. Ciconia tametsi dimigrat, tamen reuersa semper eosdem repetit nidos: ita non oportet amicorum ob intermissam vitæ consuetudinem obliuisci, sed memoriã illorũ semper nobiscum circumferre.

Exemplo purgantur vitia. Ciconiæ quoties conuolant in campum, quem Pythonis comen vocant (is est locus in Asia) quæ vltima omnium aduenerit, eã lacerant, atque ita discedũt in vna omnium cessatione castigata. Ita multitudinis vitia vnius insigni supplicio sunt vel sananda, vel arcenda.

Vitiligator. Coturnici veneni semen gratissimus est cibus: ita quidam maledicentia & virulentis dictis impendio delectantur.

Suspicio. Vt hirundines sub hominum tectis nidulãtur, & tamen non assuescunt nec fidunt homini: ita quidam amicos semper habent suspectos, præsertim insulares.

Infidus amicus. Hirundo æstate aduolat, instante hyeme auolat: ita infidus amicus rebus lætis præsto est, commutata fortuna deserit amicum.

Seleu-

Seleucides aues nunquam conſpiciuntur à Caſiy montis incolis, niſi cum illarum præſidio eſt opus, aduerſus locuſtas vaſtantes fruges, nec vnde veniant, quóue abeant, cognitum: ita quidam nunquam apparent, niſi cùm noſtro egent auxilio, nec viſunt amicos, niſi cũ vrget neceſſitas aliqua.

Luſciniјs tantum eſt canendi ſtudium, vt certantes emoriantur, ſpiritu citius deficiente quàm cantu: ita nonnulli literarum immodico amore valetudinem extinguunt, & dum à nullo vinci volunt eruditione, pereunt in ipſo conatu. Immodicum ſtudium.

V*t Halcyones etiam media hyeme mare tranquillum præſtant, nõ ſibi ſolùm, ſed aliјs quoq; ita ſapiens turbatiſſimis rebus non ſolùm ipſe tuebit... animi tranquillitatem, ſed alios concitatos componet ac ſedabit.* Sapiens.

Vt Halcyones videre rariſſimum eſt, ſed quoties apparent, tranquillitatem vel faciunt, vel denunciant: ita abbates & epiſcopi raròò deberent prodire in principum aulas, ſed rerum motus, & bellorum tempeſtates auctoritate ſua compoſituri. Epiſcopi officium.

Columbo in volatu pernicitas, ſed dum plaudit in aëre ſibi placens, implicatis ſtrepitu pennis, capitur ab inſidiante alicubi accipitre: ita multi dũ oſtentant ſuas vires magis quàm vtuntur, obliti ſui, præda fiunt inimicis. Oſtentatio.

Apodes auiculæ, aut pendent volatu, aut iacent, propterea quòd pedibus careant: ita quidã in v- Immoderatus.

in vtranque partem nimis vehementes, aut nimium tumultuantur negotijs, aut toti torpent otio: nihil medium est.

Fastus.

Taurus auis cùm sit pusilla, tamen bouem voce imitatur: ita nonnulli cùm re sint exigui, tamen loquuntur vt reges ac satrapæ.

Amicus non sincerus.

Arrodunt hominis cibum mures, viuunt sub eodem tecto, nec tamẽ assuescunt homini: ita quidam amici parum synceri, nec relinquunt cibi cõmodíq; causa, nec amant tamen aut fidunt.

Sicuti picis mirum est studium imitandi verba hominis, adeò vt in conatu nonnunquam emoriantur: ita nonnullis dulce ediscere preculas & psalmos, eósq; subinde sonare, cùm non intelligant.

Inconstantia non cadit in doctum.

Vt oua plena sidunt, inania fluitant: ita qui veris virtutibus aut literis est præditus, minus ostentat se, quàm qui secus.

Consilium.

Si fœmina inter aues saliat fœminam, nascuntur quidem oua, sed ex quibus nihil nascatur: ita consilium quod animo conceperis, non accedente ratione, friuolum est et inutile. Oua sic nata, Hyponemia, hoc est, subuentanea vocant: dicuntur & Zephyria, quæ vento concipiuntur: Sic euanidum est, quicquid imaginatione, non certo iudicio instituitur.

Opus longum.

Serius eduntur, quæ diutius victura sunt: ita diu premendum opus, quod semper legi velis.

Quò maius est animal, hòc minus est fœcundum, minuti numerosi fœtus sunt, adeò vt Acanthis

this minima auicula duodenos pariat pullos: ita quæ minus valent põdere, numero sunt pensanda. Compensatio.

Salamandra non nisi magnis imbribus prouenit, serenitate deficit: ita quidam non apparent, nisi statu ciuitatis, bello aut seditione turbato, iidem rebus pace compositis emoriuntur. Seditiosus.

Salamandræ tantus est rigor, vt ignem contactum non aliter quàm glacies extinguat: ita quidam citius hominem ad torporem adduxerint, quàm ipsi ad honesta inflammentur. Inertia.

Vt talpæ, quòd parum aut nihil cernant, liquidiùs audiunt: ita natura paria facit, dum quibus corporis formam negauit, his animi vigorem confert. Natura.

Vti culices ad dulcia non aduolant, sed acria petunt: Ita quidam maledicis & infestiuis sermonibus vehementiùs delectantur.

Non omnem escam omnes amant pisces, sed alius alia delectatur: vnde piscatores gnari quam quisq; maximè appetit, fallunt ea potissimum obiecta: Ita adulator deprehenso hominis ingenio, quibus rebus deliniatur, à quibus abhorreat, quod illi gratissimum esse intellexerit, hoc potissimum eum captat. Sicuti capræ & coturnices venenis saginantur: Ita quidam aluntur maledictis & obtrectationibus. Adulator. Maledicus.

Vt inter animantium genera occulta quædam sunt dissidia, cùm nulla appareat dissidij ratio, velut araneæ & serpenti, formicis ac soricibus,

trochilo

chilo & aquilæ, aliisq; compluribus: Ita sunt qui illam aut illã oderint gentem, cum nesciant quãobrem oderint. Quidam odere rhetoricen, aut Græcas literas, cùm hoc ipsum ignorent quod oderunt.

Inscitia æmula doctrinæ.

Sapiens.

Vt in culice non minus admiranda naturæ vis est quàm in elephante: Ita sapiens in maximis pariter ac minimis negotiis magnum virum ostendit. Aut ingenii vis etiam in ludicro atque humili argumento elucescit.

Apis cum minimum sit insectum, tamen admirabile facit opus, & mira ratione politiã moderatur: Ita in pusillis corporibus summa nonnũquam ingenii vis.

τὸ μικρὸν σῶμα.

θεολογία.

Apes exteriora tectoria faciunt ex succis amarioribus quod dulcissimum est, in intimis recondunt: Ita theologia insipidis quibusdam allegoriarum corticibus obtegit sapiẽtiam, quo prophanos arceat.

Fructus lectionis ex diuersis auctoribus.

Ut apes non quiduis ex omnibus colligunt, sed aliunde Metyn, aliunde Pissoceron, aliunde Propolin, aliunde Rhitacen, aliunde sobolem, aliunde mel: Ita nõ omnia petenda ex eodem auctore, sed ex vnoquoq; sumendũ, quod habet vtilissimũ: Ex poëtis & oratoribus, verborum splendor: E dialecticis, argutia disserendi. E philosophis cognitio naturæ: E theologis præcepta viuendi.

Virtus.

Cùm ad omnia aduolent apes, tamen nullis nocent floribus: Ita virtus, & literæ sic ab aliis sumuntur

muntur, vt nihilo deterior ſit is, qui cõmunicauit.

A floribus marcidis apes abſtinent : Ita non attingendus liber, qui putidas habet ſententias: Aut nihil attingendum, quod non ſit elegans & ſucculentum. Delectus ſtudij.

Apes fucis, ad opus & fœtum calore confouendum, vtuntur: vbi cœperint mella mateſcere, tum expellunt ac trucidant: Ita ab inimicis quoque ſumendum, ſi quo pacto per occaſionem prodeſſe poſſint. Fructus inimici.

Si fuco alas ademeris, & in alueum reijcias, is cæteris item fucis alas adimit : Ita qui in monachorum tracti maſſam, ſemel amiſerint vitæ libertatem, alios quoque quos poſſunt pertrahunt, ne melior ſit aliorum conditio. Monachus inuidus.

Apes peragunt opus ſuum non ſtatis diebus, ſed quoties cæli commoditas inuitat: Ita ſuo quæque tempore rapienda eſt occaſio. Occaſio breuis.

Rex apum ſolus aculeum non habet, aut certè non vtitur, ad hæc grandior eſt corpore, & ſpecie decentior, ſed alis quàm cæteræ minoribus. Ita principem oportet eſſe clementiſſimum, & à ſua ciuitate nuſquam auolare longius. Princeps.

Rex ipſe quidem non operatur, ſed obambulans, ac circumuolans alios velut exhortatur: Ita princeps non opera, ſed conſilio & iuſſu prodeſſe debet ſuis. Princeps conſilio ſubditis benefacit.

Vt fuci cum ipſi non mellificent, tamen apud inſidiantur laboribus : Ita ſunt qui nihil ipſi excudant, Furtum.

cudant, sed aliorum vigilijs elaborata furto sibi vendicant.

Homo.

Vt apis amisso aculeo, iam nec nocere potest, exarmata, nec prodesse ad mellificiū: Ita mortales qui nocere norunt, ijdem norunt prodesse.

Motus principum.

Cùm maximè feruent apum inter se prælia, tū iactu pulueris, aut fumo tota res componitur: Ita grauissimi rerum motus inter principes, affinitate aut simili re quapiam nugacissima finiuntur.

Offensa iterata.

Ter nouenis crabronum ictibus, interfici hominem existimant: Ita offensa tametsi per se non capitalis, tamen sæpius iterata, capitalem parit inimicitiam.

Facundia inutilis.

Damnatur bombicina vestis seu multitium, quòd pellucens non tegat corpus, cùm in hunc vsum sit reperta vestis: Ita ridenda facundia, quæ rem non explicat, sed inuoluit, cùm in hoc repertus sit homini sermo.

Lex.

Vt aranearum telas corui perrumpunt, muscæ implicantur: Ita leges plebeculam vexant, à potentibus violantur impune.

Dissimulatum odium.

Scorpius venenum in cauda gerit, & obliquè ferit: Ita quidam in fine virus effundunt suum, & dissimulanter lædunt.

Silentium ornat fœminam.

Muta cicada pro miraculo est, quòd ipsum genus sit garrulum, (sunt autem huiusmodi in agro Rhegino) Sic magis admiramur constantiam & silentium in fœmina, quòd ipsum genus mutabile sit & loquax.

Muscæ & alia nonnulla insecta suctu viuunt, ideóq; eis pro lingua est fistula: Ita quosdam videas bibones, qui potu viuant, à cibo abborreant. Ebriosus.

Vt lampyrides non sunt conspicuæ, nisi noctu aut in obscuro. Ita quidam non sunt illustres, nisi inter humiles & idiotas, obscurantur autem inter egregios. Obscurè illustris.

Industrium animal formica, sed non laborat nisi sibi: Ita nonnunlli mortales sibi duntaxat cōsulunt, & suum modò negotium agunt. Publici boni obliuio.

Vt Indicæ formicæ aurum è cauernis erutum seruant tantùm, non fruuntur: Ita diues auarus nec fruitur ipse suis opibus, & alijs inuidet illarum vsum. Diues auarus.

Hirudo & quoddam pediculi genus, cui non est exitus cibi, quòd insatiabile sit, suctu sanguinis intumescens rumpitur denique: Sic auarus copia sua præfocatur. Auarus.

Vti pyralis vltro aduolans lucernis, adustis alis collabitur, ac perit: Sic quidam ipsi sibi accersunt perniciem. Sorex suo strepitu perit.

Vt cochleæ lentè ingrediuntur, nec quicquàm attingunt aut vsquam sese mouent, nisi cornibus prætentarint: Ita sapientem oportet esse cūctabūdum, miniméque præcipitem, & pedetentim aggredi, gestu quodam prius sumpto. Lentè festinandum.

Quemadmodum apud Myconios non est indecorum caluitium, quod illic omnes calui nascātur: Ita apud Italos (vt hos exempli causa nominem) Φιλαργυρία.

minem) non est turpe pecuniæ studium, quo nemo non tenetur apud illos.

Cura alieni. *Sunt qui propiùs admota non cernunt, quæ longius absunt, vident: Ita nonnulli plus sapiunt in rebus alienis, quàm in his quæ ad se pertinent.*

Ornatus immeritus. *Quibus maiora sunt corda, timidissima sunt, maximéque bruta: Nam asino maximum est, & in Paphlagonia perdicibus bina sunt corda, cum animi sit conceptaculum & fons: Ita quidam quo magis abundant insignibus, hoc minus habent rei, veluti si doctor indoctus latissimo vtatur pileo aut epomide.*

Rapina. *Animantia quibus longa sunt crura, iisdem longum sit collum oportet: Ita qui magno strepitu student viuere, longius rapiant necesse est vnde suppetat sumptus.*

Iactantia. *Chamæleon maximum habet pulmonem, & nihil aliud intus: Ita quidam præter ostentationem, & ventosam iactantiam, nihil habent.*

Affectatio. *Simia cum imitetur hominem, tamen animal est omnium deformissimum: Ita si quis affectet quod optimum est, nisi fæliciter affectet, incidit in id quod est pessimum.*

Nobilitas non virtute parta. *Ut à vitiis corporis quidam inuenère cognomē: velut à distortis cruribus Vari, à tumidis labris Chilones, à naso prægrandi Nasones: Sic nonnulli malefactis sibi famā pariunt, ac nobilitantur.*

Loquacitas. *Infantes qui celerius loquuntur, tardius ingredi incipiunt: Ita qui ad dicendum promptior est, ad*

ad rem gerendam minùs est paratus.

E voce agnoscimus hominem, facie non conspecta, nam sua cuique vox: Ita oratione licet hominis vitam coniectare. Oratio vitæ index.

Vultures vnguentorum odorem fugiunt, ad cadauera aduolant: Ita quidam à rebus honestis abhorrent, ad fæda rapiuntur. Amor vitiorum.

Sicut vnguentis & vinis: ita & libris pretium addit antiquitas. Antiquitas.

Ex maioribus cederis, quæ florent, non ferunt fructum: quæ frugiferæ sunt, non florent: ita nonnunquam quibus adest dicendi lepos, non adest sapientia: quibus suppetit rerum vtilium cognitio, deest eloquij venustas. Nemo ex omni parte beatus.

Vt palmæ arboris ramus, imposito onere non deflectitur in terram cæterarum more, sed remittitur, & vltro aduersus sarcinæ pondus erigit sese: Ita viri fortis animus, quo plus negotijs premitur, quóque magis sæuit fortuna, hoc est erectior. Fortitudo.

In Campania vites populos amplexæ, ipsa æquabant cacumina, adeo vt vindemiator rogum ac tumulum exciperet: Ita qui in arduis versantur negotijs, periculi meminisse debent. Arduum negotium.

Quemadmodum vitis tametsi arbor omnium nobilissima, tamen arundinum, aut vallorum, aut arborum infrugiferarum eget sustentaculis: ita potentes & eruditi inferiorum egent opera. Opera mutua.

Vt vallus aliquoties frondibus suis vitem amplexam strangulat: Ita nonnunquam adminiculi Auxilium nocens.

gratia obiter asciti subuertunt & opprimunt potentiorem.

Princeps ambitiosus. *Vt vitis, nisi amputes, latè sese spargit, brachijs suis omnia complectens & implicans: Ita princeps ambitiosus semper aliquid è proximis suo adiungit imperio, nisi subinde vindicetur.*

Ætas. *Sicut Aminaea vina senio fiunt meliora: Ita quidam in iuuenta solutiores aut asperiores, ætate & vsu rerum fiunt mitiores.*

Contrà Appiana vina, & alia quædam initio dulcia, austeritatem accipiunt ab annis: Ita quidam ætate fiunt inhumaniores.

Sapiens. *Sicuti Maroneum vinum cuius meminit Homerus, vicies tanto aquæ mixtum, tamen vigorem suum seruat: ita sapiens nullis soluitur voluptatibus,*

Philosophia. *Vt vino non est aliud carporis viribus vtilius, si rectè vtaris: nec eodem est quicquam perniciosius, si modus absit: ita philosophia salutaris res est, si modicè adhibeas, pestilentissima, si eius studio temulentus, à communis vitæ munijs reddaris alienus.*

Ingenium vulgare. *Sicuti vina languidiora vappescunt ætate: ita desipiscunt ingenia vulgaria, eximia etiam ad extremam durant ætatem.*

Consuetudo. *Vina non modò soli sui referunt saporem, verum etiam arborum aut fruticum vicinorum: ita non solùm exprimimus eos, vnde progeniti sumus, sed & eos quorum consuetudine sumus vsi.*

Sicuti

Sicuti imitatitia vina, quæ frugibus conficiuntur apud quosdam, hactenus assequuntur vini vim, quòd inebriant, non tamen perinde reficiunt cordis vigorem: ita quidam quod in poëtis est vitij, id assequuntur, nempe obscœnitatem, cæterum eloquentiam, venustatem, eruditionem non possunt exprimere. Praua imitatio.

Oliua serò prouenit, sed fructum habet egregium: Salix statim adolescit, sed sterilis est: ita præcox ingenium. Præcox ingenium.

Negant vllum animal venenatum fame aut siti emori: ita pestilentes homines, domi habent vnde se pascant, & suo aluntur veneno. Homo pestilens.

Persica ob id ipsum pluribus vænibant, quòd non durarent, nisi in triduum: ita auidiùs rapiendum quod citò præteruolat, vt iuuenta. Aetatis cura.

Caprifici ficus nunquam maturescit, sed tamen gignit vermiculos, qui deuolantes ad veram ficum, perfosso ficorum cortice, maturitatem illis tribuant: ita sunt qui ipsi nihil queant egregium facere, sed tamen aliquo pacto stimulant alios, vt id faciant. Exhortatio.

Vt aquæ laus est si nihil sapiat (nam vitiosæ signum est sapor aut succus:) ita à cæteris quidem requirimus eloquentiam: Theologus hoc ipso laudatur, quòd infans est, & à Musis alienus. Theologus.

Ferè non conuenit odori & sapori, vt ficis quibus nihil dulcius, nullus est odor, & contoncis plurimum odoris, sapor autem asperrimus: ita Homo blandus.

 vix

vix in eodem inuenias homine blandiloquẽtiam, & beneficentiam, ac fidem.

Pr Fama doctrinæ.

Vt laurus tota viret perpetuò: ita doctrinæ fama non senescit, neque marcescit: Lauri baccæ amaræ quidem sunt, sed saluti conferunt: ita philosophiæ præcepta, salutaria magis quàm blanda sunt aut iucunda.

Eruditio.

Vina vasis infusa à taxo factis, mortifera sunt: ita salutaris alioquin eruditio, si inciderit in hominem pestilentem, moribus illius redditur noxia.

Sapientia.

Fraxinum campestrem in tantum horrent serpentes, vt nec matutinas, nec vespertinas illius vmbras quamuis longissimas, vnquam attingãt: & si gyro frondibus huius arboris claudatur ignis, & serpens citiùs in ignem fugiet, quàm in fraxinum: ita nihil conuenit vitijs & studio sapientiæ, sub cuius vmbra quisquis se continuerit, tutus erit ab huius vitæ venenis.

Oratio phalerata.

Tilia cùm habeat corticem ac folia dulcia, tamẽ fructum eius nullum animal attingit: ita quorundam oratio blanda, gratáque & composita, sententiarum nullus fructus.

Inopia boni

Vti buxus semper quidem viret, sed alioqui & odore noxia, & semen habet omnibus inuisum animantibus: ita quidam præter orationis gratiam nihil adferunt non fugiendum.

Rhododendri frondes iumentis, capris, & ouibus venenum est, idem homini contra serpentium

tium venena remedio: ita quod stultis perniciem adfert, vt res aduersæ aut eruditio, id sapiens vertit in suum bonum. sapiens.

Varia ingenia

Vt arborum aliæ gaudent montibus, aliæ vallibus, aliæ siccis locis, aliæ riguis & aquosis: ita non omne vitæ genus homini conuenit. Sunt quæ quonis prouenıunt loco: ita sunt horarum omnium homines accommodati ad mores omnium.

Proceres à principe pendent.

Sunt arbores aliquot, quæ post solstitium inuertunt sua folia, vt vlmus, tilia, populus, alba, salix: ita vulgus procerum, simul atque princeps vitæ genus diuersum commutarit, vertunt & ipsi vultum, cultum, orationem, & omnia.

Lentè festinandum.

Sorbo folia vniuersa decidunt, cum cæteris arboribus paulatim id accidat: ita quidam subitò nudantur, aut profundunt aut genus vitæ commutant, cum sensim id fieri oporteat.

Beneficentia.

Ficus non floret, cùm fructus habeat dulcissimos: ita quidam benefaciunt nihil pollicitantes.

Opportunitas.

Morus nouissimè omnium germinat, & tamen parit inter primas: ita qui tempus idoneum opperiuntur rei conficiendæ, etiamsi serius cœperint, tamen maturius conficiunt.

Falsa exspectatio.

Vt arbores quædam bellè florent, verùm nullum adferunt fructum: ita quorundam puerorum indoles, magnam vitæ frugem pollicetur, qui simul atque adoleuerint, ad ineptissimas conuersi voluptates, fallunt exspectationem omnium.

Salix antè maturitatem abijcit semen, vnde &

Ingenium præcox.

Homerus frugiperdam vocat : ita quædam ingenia præcocia citius prosiliunt ad docendum, aut scribendum quàm oportet.

Ratio.

Cupressi semina adeò minuta sunt, vt quædam oculis cerni non possint, & tamen in eo tanta est arbor tam procera: ita ratio minimum quiddam est et occultum, sed eadem maxima est si prodeat, & vim suam explicet.

Animus liber.

Stolonibus amputatis, omnia celeriùs adolescunt in arbore, nimirum alimentis in vnam collatis stirpem: ita animus leuatus superuacuis negotijs, plus efficit in studijs honestis, tota mentis vi in idem intenta.

Ingenium fœlix.

Vitis *nisi subinde amputetur, ipsa sua fœcunditate gracilescit & perit: ita cohibendum est immoderatum studium fœlicibus ingenijs, ne parum moderato labore onus consumatur.*

Verborum paucitas.

In vite quicquid per amputationem adimitur materiæ, id fructibus additur : ita qui resciderit curas superuacaneas rerum sordidarum, plus valebit in rebus serijs & grauibus: Aut quò minus est verborum, hoc grauiores sententiæ.

Aggressio prudens.

V*t in inserendo calamus altiùs depressus, tardiùs fert, sed durat fortiùs: ita præstat sic rem aggredi, vt firmior sit ac durabilior, potius quàm vt præsens spectes lucellum.*

Institutio.

Arbor per se infrugifera, tamen insitione discit ferre fructus : ita prauum ingenium institutione ad bonam frugem potest demutari.

Arbor

Arbor suapte natura non nisi unicum fœtum gignit, insitione eadem diuersi generis fructibus oneratur: ita qui naturam suam sequitur, semper idem est: qui arte ducitur, sui similis est. Ars.

Vt noctuæ aues inauspicatè noctu gementes, (nam hæc illis vox est) mortaliũ inuident quieti: ita virulenta lingua, semper aliquid spargit, quo concordiam hominum disturbet. Lingua nocens.

Vt ager ferax, sed quem oporteat multo impendio colere non multùm iuuat colonum: Sic homo quæstuosus, sed idem sumptuosus, haud multum reponit hæredi profuturum. Sumptuosus.

Vt in re rustica non satis est teipsum bonum esse colonum, sed magni refert cuiusmodi habeas & vicinum: Sic in vita non satis est si teipsum virum integrum præstes, sed refert, cum quibus habeas consuetudinem. Consuetudo.

Vt in loco pestilenti quoque qui assueuëre, durant: ita incommoda parum lædunt assuetos. Incommoda.

Vt loci salubritas incolarum colore deprehenditur: ita muneris sanctitas eorum arguitur vitâ, qui in eo versantur, veluti qui versantur in ceremoniys, cùm sint nequissimæ vitæ, declarant eas ad pietatem nihil conducere. Vita ornamentum muneris.

Vt nihil minùs expedit, quàm agrum optimè colere. ita sæpenumero inutilissimum est, nimis esse in negotio diligentem. Curiositas.

Diligentes agricolæ terram priùs notulis quibusdam deprehendunt, & explorant, priusquam Explorandus amicus.

illi credant sementem: ita explorandus amicus, antequam committas arcanum.

Gratitudo. *Uti faba & lupinum non exhaurit, sed stercorat agrum in quo alitur: ita gratus, meliorem reddit fortunam eius à quo beneficio adiuuatur, & refert quod accepit.*

Educatio. *Fœnum Græcum quo tractatur peius, hoc prouenit melius: ita liberi quidam, quanto habueris indulgentius, tanto minus valent, neglecti verò & vexati, euadunt in viros.*

Indoctus doctor. *Vti salicis semen ante maturitatem abiectum, non solùm ipsum nihil gignit, verumetiam fœminis sterilitatis est medicamentum, hoc est, efficit ne concipiant: ita sermones istorum qui priùs docent quàm verè sapiant, non solùm ipsos non reddunt meliores, verumetiam auditores suos inficiunt, & reddunt indociles.*

Senectus. *Nouella vitis copiosius gignit vinum, sed vetustior melius: ita plura loquuntur iuuenes, sed vtiliora senes.*

Optima citò Pereunt. *Ex arboribus quæ vehementer fœcundæ sunt, eo celeriùs senescunt: ita raró sunt viuaces egregio præditi ingenio, & optima quæque mortalium fugacissima sunt.*

Fortuna. *Solent arbores protinus emori, si quando præter solitum fœcundæ fuerint: ita fortuna præter morem blanda ac fauens, exitium imminere sæpenumero significat.*

Est apud Indos herba quædam præcipui odoris

ris referta minutis ſerpentibus, quarum ictu protinus moriendum ſit: ita habent principum quorundam aulæ quod allectet, ſed occultant lethale venenum, ni caueas. Aula.

Apud eoſdem eſt ſpina, cuius ſuccus inſperſus oculis, cæcitatem adfert omnibus animantibus: Magis autem excæcat homines, ſi quid aſpergas de puluere auri in oculos. Aurum.

Vt in arboribus robuſtiores ſunt partes Aquiloni oppoſitæ, quàm quæ Auſtrum aut Zephyrum ſpectant: Ita fortiores ac firmiores ſumus in his, in quibus nos duris caſibus fortuna. exercuit. Aduerſa fortuna.

Cedrus & Iuniperus, ſi oleo perungas, nec tineas ſentiunt, nec cariem: ita ſemel imbutus diuini ſpiritus ſucco animus, nullam huius mundi ſentit corruptelam. Animus beatus.

Arbores infœcundæ firmiores ſunt fœcundis: Ita robuſtius eſt corpus his qui nihil pariunt in literis, quàm qui ſeſe laboribus exhauriunt. Robur corporis.

Vt quercus & aliæ quædam arbores ſub terra defoſſæ, duriores reddūtur ac durabiliores: ita qui diu premūtur aduerſa fortuna, diutius florent. Aduerſa fortuna.

Cupreſſo non innaſcuntur ceraſtæ propter amaritudinem, nec buxo propter duritiem: Ita peſtis adulationis fugit ſeuera ac triſtia ingenia, mollia captat ac facilia. Adulatio.

Iuglans crepitu prænunciat ſe frangi, vt fugere liceat priuſquam fiat ruina: Ita quidam non lædunt, niſi priùs oſtendant ſe infenſos: alij prius læ- Affectus.

læserunt quàm expostulent.

Abies adeò cohæret glutino, vt priùs scindatur quà solida est, quàm quæ glutino ferruminata: Ita post reditum in gratiam, firmior debet esse amicitia: & arctiùs cohærent, quos copulauit mutuæ beneuolentiæ glutinum, quàm quos natura coniunxit. Amicitia.

Hædera complexu necat arbores: Ita fortuna prospera dum blanditur, strangulat & perdit. Fortuna.

Vt quædam terræ mergam (ea est candida medulla) in se continent, qua stercorētur ac pinguescant: Ita ingenium probum secum habet, unde fiat melius. Ingenium.

Nihil proiectius excrementis animantium, & tamen in stercorandis agris præcipuum habent vsum: Ita nulla res est tam nihili, quæ non aliquà prosit, si noris vti. Vsus rerum.

Cracca leguminis genus est adeò gratum colūbis, vt ea semel gustata, negent illos postea ab eo loco profugere: Ita qui semel aulam & honorem degustarint, nunquā ab aula possunt auelli. Aula.

Orobanche ciceri infesta est & eruo, vt æra tritico, hordeo festuca quæ vocatur ægilops, lenti securidaca: atque hæ quidem omnes complexu necant: Ita quorundam amicitia, pestilentia est magis quàm amicitia. Amicitia nocens.

Aiunt Asiæ & Græciæ balneatores, cùm velint turbam pellere, carbonibus inijcere semen æri quod id faciat vertigines: Ita philosophi quotiu volum Philosophus.

volunt à ſuis libris ſubmouere vulgus indoctum, mathematicos quoſdam numeros & figuras admiſcent, vt ex ijs oborta vertigine capitis librum abijciant.

Arator niſi incuruus ſit, præuaricatur, vt dicebant antiqui: Ita miles niſi impius ſit, parum eſt miles. Miles.

Vti boni agricolæ, eſt noſſe terram ſuam quam colit: Ita præceptor diligens in primis ſtudeat, cuiuſque indolem & ingenium cognoſcere: neque enim eadem ſunt omnibus adhibenda. Iuſtitutio.

Vt nouales licet alternis interquieſcant annis, tamen eam ceſſationem vbertate compenſant: Ita relaxatio ingeniorum mediocris facit, vt ad ſtudia reuerſi, plus efficiamus vigore animi, licet breuiore temporis ſpacio. Intermiſſio modica.

Nilus famem adfert Ægyptijs, ſi vel parum exundarit, hoc eſt minùs duodecim cubitis, vel plus ſatis, hoc eſt vltra octodecim: Ita pariter obſtat ad bonam mentem fortuna vel nimiùm ſecunda, vel nimiùm maligna, hîc egeſtate vexans illic delicijs auocans ab honeſtiora. Fortuna.

Vt Heliotropium ac lupinum circumaguntur cum ſole, & quocunq; ſe mouerit ille, eodem deflectunt & hæc cacumen: Ita proceres aulici, quocunque regis ingeniũ vergit, eò propendent omnes. Aulicus.

Sicuti quaſdam arbores fœcunditas & luxaries execat: Ita quoſdam perdit immoderatas rerum ſucceſſus. Immoderatus rerum vſus.

Ager

Lectio. Ager nimium stercoratus aduritur, non stercoratus alget: Ita moderata lectione vegetandum erit ingenium: nam lectione saginatur animus, nō aliter quam aruum stercore.

Lectio assidua. Sicuti vtilius est crebro stercorari agrū quàm multum: Ita plus habet fructus assidua lectio quàm auida.

Lectio assidua. Ut pulegium ipso brumæ die floret, cum marcent omnia: Ita rebus pessimè vexatis, regnant mali: quorum in pace nullus est respectus.

Regnum malorum. Vt cibi, potus, cæliq; nouitas offendit, etiamsi mutes in paria, aut in aliquanto meliora: Ita præstat ferre principem, aut magistratus pristinos, quàm nouos adsciscere, quod omnis rerum nouatio non careat perturbatione.

Mutatio subita. Notandum simile. Vt hominē vehemēter ægrotū, vel lunæ deliquium, vel ventus asperior, vel maris decessus, aut huiusmodi quæpiā leuis rerum commutatio tollit è medio: Ita animos imbecilles & affectibus corruptos quæuis offensa perturbat cum qui firmis sunt animis, istiusmodi non sentiant.

Imbecillitas animi. Mutatio subita. Vt plus est periculi corporibus nostris vere & autumno ob mutationem: Ita nouitas omnis offendit ac lædit rempublicam.

Obiurgatio. Vt qui coguntur secare, malunt ære secare quā ferro, quòd hoc pacto vulnus sit sanabilius: ita qui cogitur obiurgare quempiam, ita moderabitur orationem, vt ipsa in se nonnihil admisceat occultæ medelæ.

Vt per-

Vt pernionibus & ambustis, frigida pariter atque calida aqua medetur: Ita quædam errata diuersa ratione tolli possunt, seueritate & lenitate, subducta benignitate, & addita beneficentia. Correctio.

Vt perniones & facit, & tollit frigus: item ignis ambusta sanat: Ita amici obiurgationis oratio dolori, quem fecit, eadem medetur. Obiurgatio.

Sicuti scorpius, si post ictum admoueatur vulneri, veneuum ad se retrahit: Ita nihil est tam noxium, quin secum adferat remedium sui mali, si quis modò vti nouerit. Rectus vsus.

Vt celeriùs inebriantur, qui dilutum bibunt, quàm qui merum: Ita cities inficiunt animum, quæ sobrietatis aliquid habent admixtũ, quam quæ simpliciter obscœna sunt. Nam á vehementer obscœnis refugit animus: contra illa blandiuntur aliqua virtutis specie. Malum virtutis specie tectum cito lædit.

Vt *qui vino cæcutiunt, aut alioqui laborant oculis, plures se videre res credunt, cùm vnam videant: Ita qui ob imperitiam verum non perspiciũt in authoribus, multas ac varias inducunt sententias: vnde illud apud iuris malè consultos, vel dic, toties repetitum.* Imperitia.

Sicut vinum alios hebetiores reddit, alios acutiores, alios elingues facit, alios loquaculos pro corporum habitu: Ita eadem stultitia & ignorantia veri, quosdam incitat ad studium pecuniæ, quosdam ad voluptates. Stultitiæ fructus.

Vt *sol lutum indurat, ceram liquefacit: Ita eadem*

Orationis dispar effectus.

dem oratio ab eodem dicta, hunc emoliet ad pœnitudinem erratorum, hunc irritabit ad contumaciam.

Nequitia.

Vt vinum diutius magis prouocat vomitum, quàm vel aqua simplex, vel vinum merum: Ita intollerabilior est nequitia pietatis simulatione condita, quàm simplex & aperta malitia.

Liberalitas.

Vt magis humectat ventrem, magisq; sitim pellit humor, qui sensim infunditur, quàm qui vniuersim hauritur: Ita magis cohibent à petendo munera paulatim data dispensatáq;, quàm si semel dones vniuersa.

Labor irritus.

Sicuti laboriosius est inanem iactare manum, quàm saxo aut plumbo libratam: Ita modestius est in nihil rebus operam sumere, quàm in arduis versari negotijs.

Variettas grata.

Vt qui locis æqualibus ambulant, magis defatigantur quàm qui inæqualibus: Ita laboriosius est semper eadem aut similia repetere, quàm in varijs versari negotijs.

Modus.

Vt citius fatigatur, qui quàm longum sit iter nescit: Ita minore tædio rem gerit, cui negotij ratióq; præcognita sit.

[illegible] τῶν κακῶν.

Vt morbus ad vicinum serpit contagio, sanitas ad ægratantem non item: Ita ex cōsuetudine malorum facilè boni corrumpuntur, at non contra.

Temeritas.

Vt oscitant permulti quòd oscitantem conspiciant, & micturiunt quòd meientem viderint: Ita quidam nullo certo iudicio ad suscipienda negotia per-

permouentur, sed quiduis in alijs imitantur ac referunt.

Vt aromatum, florum, similiúmq; odor gratior sentitur è longinquo quàm è proximis (offendunt enim nonnunquam naribus admota, quæ procul delectabant) Ita sunt, quæ si leuiter attingas, placeāt, sin excutias accuratius, & propius inspicias, gratiam admittunt: quod genus sunt poëtarum fabulæ, aut gentilium historiæ. Fabula.

Vt aromata tum vehementiùs fragrant, cùm mouentur aut teruntur fraguntúrue: Ita virtutis fama latiùs spargitur, cùm exercetur negotijs & rebus aduersis. Fama virtutis.

Vt cibi malè olentes, non videntur malè olere his qui ederint: Ita spurcæ Scotistarum & sophistarum literæ, cùm alios melioribus imbutos literis vehementer offendant, ac nauseam moueant, eos qui nugas istiusmodi imbiberunt, nihil offendunt, imò bellæ videntur & elegantes. Iudicium stolidum.

Vt panthera bene olet, sed non nisi bestijs, quas ad se trahit, hominibus non item olet: Ita Scotus bonis ingenijs grauis est, stupidis istis bardis, quouis aromate gratior.

Vt qui hircosi sunt, grauiùs olent, cum se vnguentis obleuerint: Ita fœdior est nequitiæ fama, si eam doctrinæ celebritas reddat magis conspicuam, latiúsq; traducat in hominum fabulas. Fama nequitiæ.

Vt diametea siue dimetiens, sic ab angulo ad angulum mediam figurā diuidit, vt vtrinq; spa-

cium

cium reddat æquale: ita iudex in neutram partem debet esse propensior.

Iudex. Vti sol quo magis in alto est, hoc minores iacit vmbras, quo terræ propinquior, hoc maiores, puta mane ac vesperi: ita virtus quo maior est & excelsior, hoc minus videri cupit, minúsque sese ostentat: contrà qui minus ipsa re valent, magis sese dilatant ostentatione.

Ostentatio.

Nota placent. Vt maiore cum voluptate cantionem audimus notam quàm ignotam, etiam si melior sit: ita ijs literis impensius vulgus delectatur, quas didicit.

Adulator. Vt in Diapason tantus est concentus, vt vox eadem esse videatur: ita veri amici vnus sunt animus. Aut sic adulator per omnia subseruit ad orationē diuitis, vt vnū loquentē dicas, non duos.

Amicus. Vt suauius est antiphonum, quàm si vox omnino sit eadem: Sic iucundior amicus, ita concors, vt tamen nonnihil dissideat, quàm adulator per omnia obseruiens.

Æqualitas. Vt vasa paria, quorum alterum plenum sit, alterum inane, pulsata concentum faciunt διὰ πασῶν: ita bene conuenit inter diuitem benignum, & pauperem indignum.

δύσκολα τὰ καλά. Vt quæ præclara sunt vix multo cultu proueniunt, contrà cepè, allium, & quædam huiusmodi vilia, etiam reposita, aut suspensa proferunt sese: ita quæ sunt egregia non nisi multo contingunt labore, quæ mala passim obuia sunt.

Sicuti vulgo dicunt aquilonem noctu exortum, nun-

nunquam ad tertium durare diem: ita rerum motus qui non ex altis initijs, sed facili causa subitaq; proficiscuntur, facilè sedantur & conquiescunt in republica.

Vt venti desituri, maximè spirare solent: ita mortales dùm maximè efferunt sese, veluti Iulius Pontifex, tum proximi exitio solent esse. Elatus animus.

Sicuti aquilo initio vehemens, desinit lenior: contrà auster e initio lenior, desinit vehementior: ita qui præcipites magno impetu rem aggrediuntur, frigescunt in progressu, Contrà qui consilio suscipit, magis ac magis accenditur operis progressu. Consilium.

Vt qui acriùs cupiunt perspicere, alterum occludunt oculum: ita iudex rectiùs intelliget iustum, si nullius personæ respectu deuocetur. Iudex.

Sicuti lusciosi non cernunt nisi proximè admota, contra senes nō nisi longiusculè dissita: ita quidam diuerso laborant morbo. Nam hic negligit amicorum res neque curat, nisi quod propriè ad suum pertinet negotium: contrà alij suarum rerum negligentes, in alienis tantum sapiunt. Studium dispar.

Vt eodem halitu, sed aliter emisso calfacimus, ac refrigeramus: ita eadem oratione aliter pronuntiata, mouebitur affectus, aut frigebit. Pronunciatio.

Sicuti vehementiùs titillat tactus, & iucundiùs mouet frictus alienus, quàm noster: ita iucundius est laudari ab his, qui nobis nulla cognatione aut familiaritate coniuncti sunt. Vera laus.

Non vt ex sapiẽtissimis parentibus, stultissimi plerunque nascuntur filij: ita à doctis praeceptoribus, indocti discipuli, à probis educatoribus alumni improbi. Nam illic corporum est propagatio, hîc animorum.

Quod oleum est muscis, formicis, ferèq; reliquis insectis, id est adulatio stultis principibus. Siquidem oleo peruncta moriũtur illa: hi assentatione & obsequio palponum, in exitium trahuntur ipsi & trahunt rempublicam.

Vti sol hominem tingit nigrore, cùm linum cãdefaciat: ita factum idem huic infamiam conciliabit, illi gloriam & laudem pariet.

Sicuti qui morbo laborant regio, ijs mel, caeteris dulcissimum, amarum est: Sic sapientiae praecepta pijs iucunda, tristia sunt ijs qui prauis affectibus corrupti sunt.

DES. ERAS. ROT. PARABOLarum siue similium, ex Plutarchi moralibus, Seneca, Luciano, Xenophonte, Demosthene, Aristotele, Plinio Theophrasto.

Finis.

VOCVLARVM QVARVNDAM EXPOSITIO.

ACenthylides sunt auiculae quae & acanthides & carduelis dicuntur.

Adyta

Adyta loca prophanis inaccessa.

Ælurus, id est, felis seu catus.

Æra Corinthia fecit casus: quia incensio Corinthi confudit metalla.

Agathalli à Volaterrano scribuntur.

Αιγιθάλοι auiculæ sunt.

Alcyones aues hyeme in mari nidulantes.

Amnis à circumnando dicitur, unde continuè fit alius.

Amphiotides, ut Eustachius vult, vasa quædã sunt ab auribus dicta, accipiuntur pro aurium integumentis.

Amusatotos, id est, inuenustissimus, maximè amusis & à musica alienus.

Antenna est velum transuersum.

Αντιφωνον, id est, ἐναντιόφωνον, hoc est contraria vocis.

Apodes sine pedib. aues de hirundinum genere.

Asylum, locus aut ædes consecrata, unde neminẽ abstrahere licet.

Attagen seu attagena auis Asiatica in Ionia præstans.

Aulæum est velum pictum & suspensum: quod stratum tapes dicitur.

B Arathrum, locus profundus & obscurus, ut carcer Atheniensis.

Bubo auis est nota, & abscessus circa inguen maximè.

Bucephalus, equus Alexandri magni, à taurino

capite dictus.

CAntharides vermiculi sunt subuiridi & superlucenti colore: quorum succus interimit, nisi alarum adsit remedium.

Capedo Neronis, poculum capacissimum.

Carcinoma, id est, cancer, morbus.

Castorium, medicamentum ex castoris, id est, fibri testiculis confectum.

Cestus, est cingulum, quo à Venere aut marito cingitur legitimè nubens. Martialis:

A te Iuno petat ceston, & ipsa Venus.

Chiliades, sunt numeri mille continentes.

Cyclops, vnum oculum in fronte habens, vt Poliphemus.

Cicurare, id est, mansuefacere & domare.

Cicuta, herba fistulosa, cuius succus frigiditate vt venenum enecat.

Cynocephali, sunt canina habentes capita,

Citta, v.ιτ̄ιϰ pica, prægnantium malicia malam appetentiam faciens.

Cauus, est gubernaculum, & committendi instrumentum.

Coccix, auis temporaria in palumbis, à lauda & chloridos auium nidis oua generat: putatur eadem quæ cuculus.

Colossi, ingentes statuæ: qualis Solis Rhodij.

Coturnix, vulgo qualca dicitur.

Croton, hoc est ϰρότον, musca canina.

DIonysiaci, id est, Dionisiorum, id est, theatrales

les musici.

Domini sunt tyranni, & qui non legibus, sed libide dominantur.

Doryphori, satellites sunt, à lanceis ferendi dicti.

Echinus, piscis spinis inuolutus, vt echinus, id est, heritius animal terrestre. Echeneis, pisciculus nauem tenens, vnde Græcis nomen traxit, Latinis remora dicitur.

Efferari, est in feritatem & furorem rapi.

Eleuo, est minoris æstimo, vt in trutina quæ eleuantur.

Ενάργεια euidentia: ἐναργὴς manifestus,

Epithalamium, carmen nuptiale.

Errones, planetæ.

Eruggium dicitur etiam Erungium, & Eringiũ.

Εὔπλοια, id est bona nauigatio, πρόνοια prouidẽtia. σώζουσα seruans: θεραπεία, id est medela.

Epomis, chlamis, vestis circundans brachia. Græcè Ἐπωμὶς, cuius dimunitiuum legitur ἐπωμίδιον.

Fascinus & fascinum, est animalium per incantationẽ aut veneficum aspectum extenuatio & corruptio.

Feles, id est cati, æluri.

Fiber, dicitur etiam castor.

Fucus, vespæ genus non mellificans, sed mel absumens.

Gemini id est faces quædam geminæ, Castoris

& pollucis crediti.

Gypsam, Galli plastrum vocant.

HEpar, id est, iecur.

Humilis, vilis & abiectus.

IAculi serpentes sunt præcipites.

Ibis auis est Ægyptijs sacra, vt ciconia serpentibus vescens.

Ixion frater Phlegiæ, Iunonem de stupro interpellauit.

LAconismus, est Laconum sermo sententiosus & breuis.

Lamiæ, mulieres sunt, quæ vt Stryges infantium sanguinem sugunt.

Lippire est fluidos oculos habere, qui morbus lippitudo dicitur.

MElitæi canes paruuli sunt, à Melite insula, quæ est inter Italiam & Epirum, vt Strabo vult, ante Pachinum.

Metys, Pissoceron, Propolis, & Rhitachæ, fauorum sunt partes.

Monas, id est, vnitas. Dyas. i. binarius numerus.

Monochromata, quæ vnius sunt coloris. Chroma enim color est.

Munia, id est, officia debita, à quibus liber immunis dicitur.

NArnia, Vmbriæ ciuitas, à Nare fluuio dicta.

Nepotes, gula & libidine perditi.

OEstrum volitans, est muscæ species, boues persequens.

Palæ-

PAlæstritæ, id est luctatores in palæstra, id est lucta se exercentes.

Personatus histrio, id est actor fabularum, personam, id est os fictitium indutus.

Pharmaca, sunt medicamenta, interdum venena & vnguenta.

Philtra, id est amatoria, id est amare facientia per furorem.

Pyramides, sunt columnæ immensæ, in morem ignis in acumen erectæ, inter miracula mundi habitæ.

Pituita, morbus ex catarro proueniens, græce phlegma.

Polypus, multorum pedum, quæ flagella vocant, piscis fraudulentus.

Poneropolis, id est malorum ciuitas.

τὰ προηγμένα, primi motus.

Prora, anterior pars nauis.

Proteus, deus marinus, de quo plenè Verg. Georg. 4.

Psylli populi in Africa, & Marsi in Italia, cōtra serpentes vim innatam habent: vt ij qui se de familia sancti Pauli adhuc in Italia iactitant.

QVadrarent crepidæ, id est, pedibus suis distortis effectis conuenirent.

REbarbarum Calepinus Rhabarbarum vocat.

Rhamnusia, id est, Nemesis indignationis dea, superbiæ & insolentiæ vltrix: sunt à quibus pro fortuna capitur.

SAburrare, est imposito onere alioqui inutili, ut est aqua aut arena, contra procellas stabilire.

Salmoneus Æoli filius, apud Elidem tyrannus, de quo Æneidos sexto.

Scammonium, succus scammoneæ fruticis.

Scarabæus, animal paruum volatileq; vulgo Scarauacius dicitur, teu Schrœter.

Scopus, signum intentum unde episcopus superintendens.

Sedare, est placere & tranquillare, ut pag. 53. quod sedet affectus: à sedo, non sedeo dicitur.

Sedentaria ars, quæ à sedente fit, ut sutrina, sartoria.

Sensim id est, paulatim, ut facilè sentias.

Sicyæ suni cucurbitæ, & pixides ventosæ, quibus sanguis elicitur.

Symbola, sunt signa & indicia, siue amicitiæ & societatis, siue fidei, siue comessationis communiter redimendæ.

Symmetria, id est, commensuratio.

Similium græce σμιλίον, culter est sutorius, quo corium inciditur. Vtitur hoc vocabulo Lucianus in Gallo.

Spasmus, est contractio: ut qui controctis labris videntur ridere.

Stolones, sunt inutiles arborum fruticationes.

TArandum Scythia fert, magnitudine dorsoq; tauri, pelle versicolore & impenetrabili.

Tele-

Telephus, rex Mysiorum ab Achille vulneratus, hastæ eius rubigine sanatus est, vnde: Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.

Tesseræ sunt tabellæ, quibus in Pyrgo seu alueolo luditur, ad casum ruborum seu alearum.

Theatrum, ædificium in quo spectacula eduntur.

V*Estales, virgines deæ Vestæ dicatæ, quales moniales.*

Xenia sunt hospitalia munera.

Z*Euxis pictor apud Ciceronem egregius, in secundo Rhetor. vet.*

Zythos, seu zuthos, potio aut vinum est ex hordeo.

FINIS.

M.T.

M. T. CICERONIS

PARABOLÆ ALIQVOT, ET SIMILIA.

VT hominum membra, nulla contentione, mente ipsa ac voluntate mouẽtur: sic numine Deorum omnia finguntur, mouentur, mutanturq́;. 3 de Nat. Deor. 2

Vt corpora nostra sine mente, sic ciuitas sine lege, suis partibus & neruis, ac sanguine & mẽbris vti non potest. Pro Clu. 3

Vt nec domus, nec respub. ratione quadã & disciplina designata videatur, si in ea nec rectè factis præmia extẽt vlla, nec supplicia peccatis: sic mũdi diuina, in homines moderatio profecto nulla est, si in ea discrimen nullum est bonorum & malorum. 3 de Nat. Deor. 4

Vt tutela, sic procuratio Reipub. ad vtilitatẽ eorum, qui commissi sunt, non ad eorum, cui cõmissa est, gerenda est. 1 Offic. 5

Vt si vnũ quodq; membrũ sensum hunc haberet, vt posse putaret si valere, si proximi membri valetudinẽ ad se traduxisset, debilitari et interire totũ corpus necesse esse: sic, si vnusquisq; nostrũ rapiat ad se cõmoda aliorum, detrahátq; quod cuiq; possit, emolumenti sui gratiâ, societas hominum communitasq́; euertatur necesse est. 3 Offic. 6

Vt

Vt contēnendus est qui in nauigando, se quàm nauim mauult incolumem: ita vituperandus, qui in reipub. discrimine, suæ primò, quàm communi saluti consulit. 4 ad Heren. 7

Vt tauris natura datum est, vt pro vitulis cōtra leones summa vi impetúq; contendant: sic ij qui valent opibus, atque id facere possunt, ad seruandum genus humanum naturâ incitãtur. 3 de finib. 8

Vt leges omnem salutem, singulorum saluti anteponunt: sic vir bonus & sapiens, & legibus parens, & ciuilis officij non ignarus, vtilitati omnium plus, quàm vnius alicuius saluti consulit. 3 de finib. 9

Vt in mēbris alia sunt tanquam sibi nata, vt oculi, vt aures, aliqua etiam cæterorū membrorū vsum adiuuant, vt crura, vt manus: sic immanes quædā bestiæ sibi solùm natæ sunt. 3. de Fin. 10

Vt *in nauigando tempestati obsequi artis est, etiam si portum tenere nequeas: cum verò id possis, mutata velificatione assequi, stultum est, eum tenere cum periculo cursum, quem cœperis, potius quàm eo commutato, quo velis tandem peruenire: sic cum omnibus modis in administranda Rep. propositum esse debeat, id quod à me sæpissimè dictum est, cum dignitate otium: non idem semper dicere, sed idem semper spectare debemus. Cic. Lent. Famil. lib. 1.* 11

Vt ex medicina nihil oportet putare proficisci,

nisi

nisi quod ad corporis vtilitatem spectat, quoniam eius causa est instituta: sic à legibus nihil conuenit arbitrari, nisi quod Reipublicæ conducat, proficisci, quoniam eius causa sunt comparatæ. 1. de Inuent. 12

Non quemadmodum in palæstra, qui tedas candentes accipit, celerior est in cursu continuo, quàm ille qui tradit: ita melior Imperator nouus qui accipit exercitum, quàm ille qui decedit: propterea qui defatigatus cursor integro facem, hic peritus Imperator, imperito exercitum tradit. 3. ad Heren. 13

Vt nec medici, nec Imperatores, nec oratores, quamuis artis præcepta perceperint, quidquam magna laude dignum, sine vsu & exercitatione consequi possunt: sic officij conseruandi præcepta traduntur illa quidem, vt faciamus ipsi, sed rei magnitudo vsum quoque, exercitationémque desiderat. 1. Offic. 14

Vti citharœdus, cùm prodierit optimè vestitus, palla inaurata indutus, cum chlamide purpurea, coloribus varijs intexta, & cum corona aurea, magnis fulgentibus gemmis illuminata, citharam tenens exornatissimam, auro & ebore distinctã, ipse præterea forma & specie sit, & statura apposita ad dignitatem: si cum magnam populo commouerit his rebus expectationem, repentè silentio facto vocem emittat acerbissimam, cum turpissimo corporis motu: quò meliùs ornatus, & magis fuerit

fuerit expectatus, eò magis deriſus & contemptus eijcitur: Ita ſi quis in excelſo loco, & in magnis ac locupletibus copijs collocatus, fortunæ muneribus, & naturæ commodis omnibus abundabit, ſi virtutis & artium (quæ virtutis magiſtræ ſunt) egebit: quò magis cæteris rebus erit copioſus & illuſtris & expectatus, eò vehementiùs deriſus et contemptus, ex omni conuentu bonorum eijcietur. 4. ad Heren. 15

Vt cupiditatibus principum & vitijs infici ſolet ciuitas: ſic emendari & corrigi continentia. 3. de Legib. 16

In corpore ſi quid eiuſmodi eſt, quod reliquo corpori noceat, vri ſecariq́; patimur, vt membrorum aliquod potius, quàm totum corpus intereat: ſic in reipublicæ corpore, vt totũ ſaluum ſit, quidquid eſt peſtiferum, amputetur. Phil. 8. 17

Vt membra quædam amputantur, ſi & ipſa ſanguine, & tanquam ſpiritu carere cœperunt, & nocent reliquis partibus corporis: ſic iſta in figura hominis feritas, & immanitas belluæ à communi tanquam humanitate corporis ſegreganda eſt. 3. Offic. 18

Vt medici membrum ſæpe putrefactum incidunt atque in totum eradicant, ne aliam corporis partem labefactare aut corrumpere poſſit: ſic neceſſe eſt, ſi remp. ſaluam eſſe volumus, vt perditiſſimos homines ex vrbe penitus extirpemus, ne corruptus integro, violatus caſto, labem infringat.

gat. I Vatin. 18

Vt si medicus sciat eum ægrotum, cui iussisset vinum sumere, meracius sumpturum, statimq; periturum magna sit in culpa: sic doctus reprehendendus, qui docet eos quos sciat doctrina peruersè & improbè vsuros. 3 de Nat deor. 20

Vt si grammaticum se professus quispiam, barbarè loquatur, aut si absurdè canat is, qui se haberi velit musicum, hoc turpiùs sit, quòd in eo ipso peccet, cuius profitetur scientiam: sic philosophus in ratione vitæ peccans, hoc turpior est, quòd in officio, cuius magister esse vult, labitur, artémq; vitæ professus, delinquit in vita. 2. Tusc. 21

Histrio si paulo se mouit extra numerum, aut si versus pronunciatus est syllaba vna breuiores, aut longiores exhibilatur & exploditur: in vita, quæ omni gestu moderatior, omni versu aptior esse debet, vt in syllaba te peccare dices. 3. Parad. 22

Vt histrioni actio, saltatori motus, non quiuis sed certus quidam est datus: sic vita agenda est certo genere quodam, non quolibet. 3. de Fin. 23

Vt in finibus aut in tibijs, quamuis paulo discrepent nen id à sciente animaduerti solet: sic viuendum est in vita, ne forte quid discripet, vel multò etiam magis, quò maior & melior actionum quàm sonorum concentus est. 1. Offic. 24

Vt in fidibus musicorum aures vel minima sentiunt: sic nos, si acres ac diligentes iudices esse volumus, animaduersoresq; vitiorum, magna sæpe intel-

intelligemus ex paruis. 1. Office. 25

Vt in vita, ſic in oratione nihil eſt difficilius, quàm quod deceat videre. Orat ad Brut. 26

Vt ad curſum equus, ad arandum bos, ad indagandum canis: ſit homo ad duas res, vt ait Ariſtoteles, intelligendum, & agendum, natus eſt, quaſi mortalis Deus. 4. de Finib. 27

Quemadmodum ſæpe fit, vt is qui commendatus ſit alicui, pluris eum faciat cui commendatus ſit quàm illum à quo ſit: ſic minimè mirũ eſt, primo nos ſapientiæ commendari ab intijs naturæ, poſt autem ipſam ſapientiam nobis cariorem fieri, quàm illa ſint à quibus ad hanc venerimus. 3. de Finib. 18

Vt obſcuratur & offunditur luce ſolis lumen lucernæ, ſic rerum corporearum æſtimatio, ſplẽdore virtutis & magnitudine obſcuretur & obruatur atque intereat neceſſe eſt. 2. de finib. 20

Vt multò maiora ſunt opera animi, quàm corporis: ſic hæ res, quas perſequimur ingenio, gratiores ſunt quàm illæ quas viribus. 2. Offic. 30

Vt maior eſt vis animi, quàm corporis: ſic ſunt grauiora ea quæ concipiuntur animo, quàm illa quæ corpore. Philip. 11. 31

Vt membrum turgidum ac tumidum vitiosè ſe habet: ſic inflatus ac tumens animus in vitio eſt. 3. Tuſc. 32

Vt ciuitas in ſeditione non poteſt eſſe beata, nec in diſcordia dominorum domus: ſic animus à

ſe

se ipso dissidens, secúmque discordans, nullam gustare partem liquidæ voluptatis ac liberæ potest. 1. de Finib. 33.

Quemadmodum oculus conturbatus non est probè affectus ad suum munus fungendũ: & reliquæ partes, totúmq; corpus a statu quum est motum, deest officio suo & muneri: sic conturbatus animus, non est aptus ad exequendum munus suum, Munus autem animi est, ratione bene vti. 3. Tusc. 34

Vt agri non omnes frugiferi sunt qui coluntur: sic animi non omnes culti fructum ferunt. 2. Tusc. 35

Vt ager quãuis fertilis sine cultura fructuosus esse nõ potest: sic sine doctrina animus. 2. Tus. 36

Vt medici toto corpore curando, minimæ etiã parti, si condoluit, medentur: sic philosophia, cùm vniuersam ægritudinem sustulit, tamen si quis error aliunde extitit, si paupertas momordit, si ignominia pupugit, si quid tenebrarum offudit exilium, semper ad eundem fontem reuertendum est. 3. Tusc. 37

Sicut equos propter crebras contentiones præliorum, fœrocitate exultantes, domitoribus tradere solent, vt ijs facilioribus possint vti: sic homines secundis rebus effrænatos, sibiq; præsidentes, tanquam in gyrum rationis, & doctrinæ duci oportet, vt perspiciant rerum humanarum imbecillitatem varietatémq; fortunæ. 1. Offic. 38

Quem-

Quemadmodum temperantia sedat omnes appetitiones, & efficit vt rectæ rationi pareant, conseruátq; considerata iudicia mentis: sic huic inimica intemperantia, omnem animi statum inflammat, conturbat, incitat. 4 Tusc. 39

Vt medici causa morbi inuenta, curationem esse inuentam putant: sic nos causa ægritudinis reperta, medendi facultatem reperiemus. 3. Tus. c 40

Qui suos casus aliter ferunt, atq; vt alijs auctores fuerunt, non sunt vitiosiores, quàm fere plerìq;, qui auari auaros, gloriæ cupidos gloriosi reprehendunt. 3. Tusc. 41

Vt in causis non semper vtimur eodem statu, sed ad tempus, ad controuersiæ naturam, ad personam accommodamus: sic in ægritudine lenienda. Nam quam quisq; curationem recipere possit, videndum est. 3 Tuscul. 42

Vt fit in prælio, vt ignauus miles ac timidus, simul ac viderit hostem, abiecto scuto, fugiat quãtum possit, ob eamq; causam pereat nonnunquam etiam integro corpore: quum ei qui steterit, nihil tale euenerit: sic qui doloris speciem ferre nõ possunt, abijciunt se, atq; ita afflicti & exanimati iacent: qui autem restiterint, discedunt sæpissimè superiores. 2 Tusc. 43

Vt onera cõtentis corporibus faciliùs feruntur remissis opprimũt: similimè animus intẽtione sua depellit pressum omnẽ ponderũ, remissione autẽ sic vrgetur, vt se nequeat extollere. 2 Tusc. 44

Vt natura alius ad aliquem morbum procliuior: sic animus alius ad alia vitia est propensior: 4.Tusc. 45

Vt turpes sunt qui se efferunt lætitia, tum quum fruuntur venereis voluptatibus: sic flagitiosi qui eas inflammato animo concupiscunt. 4.Tusc. 46

Non est necesse, tanquam meretricem in matronarum cœtum, sic voluptatem in virtutum cõsilium adducere. 2. de Finib. 47

Vt medicorum sciẽtiam non ipsius artis, sed bonæ valetudinis causa probamus: & gubernatoris ars quæ bene nauigandi rationem habet, vtilitate, non arte laudatur: sic sapientia, quæ ars viuendi putanda est, non expeteretur, si nihil efficeret: nunc expetitur, quia est tanquam artifex conquirendæ & comparandæ voluptatis. 1. de Fin. 48

Quemadmodum gubernatores optimi vim tẽpestatis: sic sapientes fortunæ impetum superare non possunt. C. Q. fratri. 49

Sicut medico diligenti prius quàm conetur ægroto adhibere medicinam, non solùm morbus eius, cui mederi volet, sed etiam consuetudo volẽtis, & natura corporis cognoscenda est: sic equidem quũ aggredimur ancipitem causam & grauem, ad animos iudicum pertractandos, omni mente in ea cogitatione curáq; versari debemus, vt odorari quàm sagacissime possimus quid sentiant, quid existiment, quid expectent, quid velint, quo deduci oratione facilimè posse videantur. 2. de Orat. 50

Vt

Vt nulla materies tam facilis ad exardescendum est, quæ nisi admoto igni ignẽ cõcipere possit: sic nulla mens est tum ad comprehendendam vim oratoris parata, quæ possit incẽdi nisi inflammatꝰ ipse ad eam, & ardens accesserit. 2. de O. 51

Vt quum in sole ambulamus etiam si aliam ob causam ambulemus, fit natura tamen vt coloremur: sic quum doctorum libros studiosiùs legimus sentimus orationem nostram illorum cantu quasi colorari. 2. de Orat. 52

Vt qui pila ludunt, etiam si non vtuntur in ipsa lusione artificio proprio palæstræ, sed indicat ipse motus didicerintne palæstram, an nesciant: & qui aliquid fingunt, etsi tum pictura nihil vtuntur, tamen vtrum sciant pingere an nesciant, non obscurum est: sic in dicendo facilè declaratur vtrum is qui dicat, ad dicendum omnibus ingenuis artibus instructus accesserit. 1. de. Orvt. 53

Vt gemmæ quamuis abijciantur in lutum, fulgorem tamen & proprietatem non omittunt: sic multi quamuis in tenebris inuoluti fuerint tamẽ optimam naturam quã non ab homine, sed ab ipso deo genitã putamus, non amiserunt. In Vatin. 54

Vt membra nobis ita data sunt, vt ad quandã rationem viuendi data esse appareant: sic appetitio animi, non ad quoduis genus vitæ, sed ad quãdam formam viuendi videtur data: itémq; & ratio, & perfecta oratio. 3. de Finib. 55

Vt in corporibus magnæ dissimilitudines sunt

(alios enim vedemus velocitate ad cursum, alios viribus ad luctandum valere : itémq; in formis, alijs dignitatem inesse, alijs venustatem) sic in animis existunt etiam maiores. 1. Offic. 56

Vt in Græcis artificibus aiunt eos auledos esse, qui citharœdi fieri nō potuerunt: sic nonnullos videmus qui oratores euadere non potuerunt, eos ad iuris studium deuenire. Pro Muræna. 57

Vt qui mortem in malis ponit, non potest eam non timere: sic nemo vlla in re potest id quod malū decernit, nō curare idq; timere. 3. de Fin. 58

Vt equus indomitus, quamuis natura bene cōpositus sit, idoneus nō potest esse ad eas vtilitatés, & aptus ad ea quæ desiderantur ab equo: sic homo indoctus, quamuis ingeniosus, ad virtutem nō potest peruenire. 4. ad Heren. 59

Vt locus in mari sine portu, nauibus non potest esse tutus : sic animus sine fide, stabilis amicis nō potest esse in ijs rebus, quæ sub eandem rationem cadunt. 1 de Inuent. 60

Vt qui stadium currit, eniti & contendere debet quàm maximè possit vt vincat: supplātare eū quicum certet, aut manu depellere nullo modo debet : sic in vita sibi quemque petere quod pertineat ad vsum non iniquum est : alteri diripere ius non est. 2 Offic. 61

Vt non omnem frugem atque arborem, in omni agro reperire possis : sic non omne facinus, in omni vita nascitur. Pro Rosc. Amer. 62

Vt ignis

Vt ignis in aquã coniectus, continuò restinguitur & refrigeratur: sic referuens falsum crimen, in purissimam & castissimam vitã collatum, statim cõcidit & extinguitur. Pro Rosc. Comœd. 63

Vt tẽpestates sæpe certo aliquo cœli signo commouẽtur, sæpe improuiso, nulla ex certa ratione, obscura aliqua ex causa concitantur: sic in comitiorum tempestate populari, sæpe intelligas quo signo commota sit: sæpe ita obscura est, vt casu excitata esse videatur. Pro Muræna. 94

Vt mare quod sua natura tranquillum est, vẽtorum vi agitari videmus, ac turbari: sic populus sua sponte pacatus, hominum seditiosorũ vocibus, & violentissimis tempestatibus concitari solet. Pro Cluent. 65

Vt imperatores instructa acie solent, quanquam paratissimos milites ad prœliandũ videant, eos tamen cohortari: ita iuuenes ardentes & erecti ad laudem, ad literas sunt adhortandi. Philip. 4. 66

Vt si gladium paruo puero, aut si imbecillo seni aut debili dederis, ipse impetu suo nemini noceat, sin ad nudum vel fortissimi viri corpus accesserit, possit acie ipsa & ferri viribus vulnerare: ita quũ hominibus eneruatis atq; exanguibus, Cõsulatus, tãquã gladius, esset datus, qui per se pũgere neminem vnquam potuissẽt, hi summi imperij nomine armati, Remp. contrucidauerunt. pro Sest. 67

Quemadmodum theatrum quum cõmune sit, recte tamen dici potest eius esse eum locum, quem

quisque occupârit: sic in vrbe, mundóue communi, non aduersatur ius, quò minus suum quidque cuiusq; sit. 3 de finib. 68

Vt enim necesse est lucem in libra ponderibus impositis deprimi: sic animum perspicuis cedere. Luc. 69

Vt fures earum rerum quas ceperunt, signa commutant: sic multi alienis sententijs pro suis vtuntur, nomina tanquam rerum notas mutantes. 5. de Finib. 70

Quemadmodum volucres videmus procreationis atque vtilitotis suæ causa fingere, & construere nidos, easdem cùm efficerint, leuandi laboris sui causa, passim ac liberè solutas opere volitare: sic nostri animi, forẽsibus negotijs atque vrbano opere defessi gestiunt, ac volitare cupiunt, vacui cura atq; labore. de Orat. 71

Vt cygni præuidentes quid in morte boni sit, cũ cantu & voluptate moriuntur: sic omnibus & bonis, & doctis est faciendum. 1 Tusc. 72

Vt stultitia, etsi adepta est quod concupiuit, nũquã se tamen satis consequutam putat: sic sapientia semper eo contenta est, quod adest, neq; vnquam sui pœnitet. 5 Tusc. 73

Vt mulieres ideo bene olere, quòd nihil olẽt, videntur: ita hoc ipso est ornatior oratio, quòd ornamenta negligat. Cic. Attic. lib. 2. 74

Vt quidã morbo aliquo, & sensus stupore suauitatẽ cibi non sentiunt: sic libidinosi, auari, facinoro-

norosi, veræ laudis gust non sentiũt. Phil. 2. 75

Vt leuitatis est inanem aucupari rumorem, & omnes vmbras etiam falsæ gloriæ consectari: sic leuis est animi lucẽ, splendorémq; fugientis, iustã gloriam quæ est fructus veræ virtutis honestissimus repudiare. In Pisonem. 76

Vt plerumq; bestiæ, fame dominante ad eum locum, vbi aliquando pastæ sunt reuertuntur: sic latrones, vrgente inopia. Pro Cluent. 77

Tanquam bona valetudo iucundior est ijs, qui è graui morbo recreati sunt, quàm qui nunquam ægro corpore fuerunt: sic omnia desiderata magis, quàm assiduè percepta delectant. Post red. ad Quirit. 78

Vt grauiùs ægrotant ij, qui quum leuati morbo videntur, in eum de integro inciderunt: sic vehementiùs laboramus, qui iam profligato bello ac pœne sublato, renouatum bellum gerere conamur. Cic. Cornificio, Fam. 12. 79

Vt ijs qui imprudenter læserunt, ignosci conuenit: ita ijs qui necessariò proferunt haberi gratiã non oportet. 1 de Inuent. 10

Vt in ædificijs architecti auertunt ab oculis naribúsq; dominorum, ea quæ profluentia necessariò tetri essent aliquid habitura: sic natura res similes procul amandauit à sensibus de Nat. Deor. 81

Vt innocens is dicitur, non qui nocet leuiter, sed qui nihil noceat: sic sine metu is habendus est:

non qui parua metuit, sed qui omnino metu vacat. 5. Tuscul. 82

Vt oculus, sic animus se non videns, alia cernit. 1. Tuscul.

Vt nauem & ædificium idem destruit facillimè, qui construxit: sic hominē eadem optimè quæ conglutinauit natura, dissoluit. Cato Maior. 84

Vt adolescentem in quo senile est aliquid, sic senem in quo adolescentis probi est aliquid laudamus. Cato Maior. 85

Vt adolescentibus bona indole præditis, sapientes senes delectantur, leuiorq́; sit eorum senectus, qui à iuuentute coluntur & diliguntur: sic adolescentes senum præceptis gaudent, quibus ad virtutum studia ducuntur. Cato Maior. 86

Adolescentes mori sic videntur, vt quū aquæ multitudine vis flāmæ opprimitur: senis autem sicut sua spōte, nulla adhibita vi, cōsumptus ignis extinguitur. Et quasi poma ex arboribus, si cruda sint, vi auelluntur: si matura & coacta, decidunt: sic vitam adolescentibus vis aufert senibus maturitas. Cato Maior. 87

Vt petulantia & libido magis est adolescentū, quàm senum, nec tamen omnium adolescentum, sed non proborum: sic ista senilis stultitia, quæ deliratio appellari solet, senum est leuium, non omnium. Cato Maio. 88

Vt non omne vinum, sic non omnis ætas vetustate coacescit. Cato Maior. 89

Vt pul-

Vt pulchritudo corporis, apta cōpositione mēbrorum mouet oculos, & delectat hoc ipso, quòd inter se omnes partes cum quodam lepôre consentiunt: sic hoc decorum quod elucet in vita mouet appprobationem eorum quibuscum viuitur, ordine & constantia, moderatione omnium dictorum atque factorum. 1 Offic. 90

Vt pictores, & ij qui signa fabricantur, & veri etiam poëtæ, suum quisque opus à vulgo considerari vult, vt si quid reprehēsum sit à pluribus, id corrigatur: híq; & secum, & cum alijs, quid in eo peccatum sit exquirunt: sic aliorum iudicio permulta nobis & facienda, & non facienda, & corrigenda sunt. 1 Offic. 61

Vt benefici liberalésq; sumus, non vt exigamus gratiam (neque enim beneficium fœneratur) sed natura propensi ad liberalitatem sumus: sic amicitiam non spe mercedis adducti, sed quod omnis eius fructus in ipso amore inest, expetendam putamus. In Lælio. 92

Vt aurũ igne, sic beneuolentia fidelis periculo aliquo perspici solet Cic. Papirio Pæto. Fam. 9. 93

Vt hirundines æstiuo tempore præsto sunt, frigore pulsæ recedunt: ita falsi amici sereno vitæ tempore præsto sunt simulatq; fortunæ hyemē viderint, deuolant omnes. 4 ad Heren. 94

Amici noui veteribus nō sunt anteponendi, vt equis vetulis teneros anteponere solemus. Non enim amicitiarum esse debent, sicut aliarum rerum

rum

rum societates: veterrima quæque esse suauissima debent. Nouitates tamen non repudiandæ: vetustas autem suo loco conseruetur. In Lælio. 95

Ut monere & moneri proprium est veræ amicitiæ, & alterum liberè facere, non asperè, alterum patienter accipere, non repugnanter: sic habendata nullam in amicitijs pestem esse maiorem, quàm adulationem, blanditias, assentationem. In Lælio.

AP-

APPENDIX PARABOLARVM AVT SIMILIVM EX QVIBVSdam authoribus selectorum.

Vanquam animæ substantia nihil vitij, nihilq; labis aut contagij ex concretione corporis contrahere creditur: vt tamen solis radijs officit, tenebrásque offundit densa nubes: vtque oculis obiecto varij coloris vitro aliter quàm re vera existunt, omnia apparēt, nimirum cœrulea, flaua, viridantia, cianea, rubentia: ita lumē rationis obfuscat, mentémq; obnubilat corporis intemperies, efficitq;, vt animæ actiones deterius perficiantur; sic ebrij, ac deliri, gemina se conspectare credunt, cùm vnica res sit obuia: sic melancholici absurda imaginantur, sibiq; somnia fingunt. Cholerici irritantur, ac temerè excandescunt, Cerebro scilicet humoris noxij fuligine oppresso.

Vt caries, vtq; teredines, ac verniculi lignum quamlibet durum erodunt, vt denique ignis in obuia quæque vim suam exerit: sic animum consciæ mentis stimuli confodiunt, interuæq; furiæ illum vrunt, pungunt, ac dilaniant.

Vt remiges sine gubernatore, ita milites sine imperatore nihil valent.

Vt ad peiora iuuenes laude ducuntur, ita laudari in bonis gaudent.

Vt

Ut facilius est vulnera facere, quàm sanare: ita facilius accusare, quàm defendere.

Ut vinitores, & hortulani superuacuas frondes, & folia resecare solent, relictis necessarijs: ita falsis repudiatis, quæ vera & certa sunt, in arte explicanda.

Ut terra altiùs effossa, generandis alendisque seminibus fæcundior est: sic profectus non à summo petitus, studiorum fructus effundit vberiùs, & fideliùs continet.

Ut natura nascendi hanc fecerit legem, vt maiora animalia, diutius visceribus parentum continerentur: sic nihil rerum ipsa natura voluit magnum effici citò, proposuitq; pulcherrimo cuiq; operi difficultatem.

Ut perueniri ad summa nisi ex principijs non potest: ita procedente iam opere, minima incipiunt esse, quæ prima sunt.

FINIS.

INDEX LOCORVM COMMVNIVM LOCVpletisſimus, qui ſine magno negotio pueros deducet in huius libelli cognitionem & vſum.

ABuſus non tollit vſum 62
Abuſus philoſophiæ. 68.
Abuſus odij 72
Abiectus anim s 93
Abuſus fortunæ ibid.
Abuſus rerum 111
Abdicato fratris 27
Acumem iudicij 35
Acceptio amicorum 48
Acceleratum iudicium 22
Actus vitæ 14
Acquiſitio amici 121
Acquiſitio imperij 7
Acumen iudicij non omnibus idem 37
Adulatio 12.13.17.142
Adulator 12.15.17.152 156 167
Adulationis fucus 13
Adulator obſequens ibi.
Adulator mutabilis ibi.
Adulatio capit homin. 14
Adfectus 6.14 97.106
Adulator varius 14
Adulator ſequax ibid.
Adulat. honeſtum neſ. ibi.
Adulator vitia diſſi. ibi.
Adulator delectat ibid.
Adulator vitia laudat 15
Adulat. non audita fi. ibi.
Adulator laudat ibidem
Adulator tyrannum facit principem 5
Adulator nō admonet 15
Adulatoris libertas 16
Adulator facile cæd. ibid.
Adulator intempeſtiuus monitor 16
Adulatoris oratio 17
Adulator nil ſyncerum dicit 18
Adulterium 180
Admonitio 19 136
Attentio 59
Admonitio placide f. 60
Aſſiduitas 59
Admonitio contempta 70
AEmulatio 29
AEtatis cura 175
AEquale ſtudium 29
AEqualitas 189
AEs alienum 34
AEtas fugax 163
AEmulatio bona 71
AEgrotus animus 92

AEtas

AEtas 173
AEstimatio hominis 106
Affectus domiti 52
Assuefactio ibid.
Admirator virtutis 71
Admirator alieni su. 94
Adolescentia dura 101
Admiratio stulta 131
Aditus ad virtutem 136
Administratio reip. 2
Accommodatio morū 15
Agnitio culpæ 6
Agnitio vitij 27
Aggressio prudens 178
Aliena exempla docent 56
Alieni curiosus 141
Amicus 12.15.17.164.
Amicitia 13.76.
Ambitiosus 4
Amicus iuuat 14
Amicus iucundus & vt. 15
Amicitiæ ruptores 30
Amantium iræ 42
Amicus simulatus 19
Amica admonitio 20
Amor 59.160
Amor philosophiæ 67
Amor virtutis 70
Amor vitæ 99
Amici habitus 99
Amici diuites 76
Amicus non exploratus ibidem
Amicus malus ibid.
Amor poëtices 128
Ambitiosus animus 113
Ambitio 143
Ambitus 153
Animus malus 26.100
Animus dubius 42.143
Animus veræ voluptatis capax 26
Animæ instrumentum 52
Animus commotus 81
Animus male cōs. 88.161
Animi rigor 91
Animus rebus agendis at commodus 92
Animus 97.152
Animus honestus ibid.
Animus sapientis 100
Antiquitas 172.129
Anceps animus 143
Anceps vita 159
Animus cito flectit. 99
Animus honesta app. 101
Animus infirmus 102
Animus rudis 125
Animaduersio 133
Anceps studium 184
Animantium remedia 157
Animus bene præp. 162
Appetitus vindictæ 74
Ars 162
ἀριστοκρατία 5
Argutiæ 100
Arduum negotium 173
Assentatio 15.112.157.139.166.
Asperitas parentum mitiganda 4
Astutus. 160

Auarus 24.162.171
Auri ſacra fam. 112.217
Aula 160.180
Aulicus 133.223
Auxilium nō lacrymæ 35
Auiditas laudis 84
Auditor vigilans 56.57
Auditio inanis 56
Aurium vſus 91
Auditus 62
Audita maxime nocēt aut proſunt ibid.
Auditor 59
Audiendi officium ibid.
Auxilium nocens 173
Βαττολογία 169
Barbarus 159
Benignitas 8
Bene viuere laus eſt 80
Beneficium 121.177.
Beneuolentia 81
Beneuolētia erga vnū ibid.
Bellum cum vitijs 67
Beneficia gratuita 104
Blandicia 116
Blandus hoſtis 152
Bonum occultandum 97
Bona animi 103
Bonus ſemper gaudet 25
Breuis vita 47
CAſus vitæ 79
Cautus conuict. 149
Cauta emendatio 25
Carmen 108
Calumniator 27.154
[illegible]ſus 114.109.126
Cauſa auſcultationis 57
Caute ius dicendum 56
Candidus animus 56
Cenſura vitioſorum 88
Celeritas dicendi 101
Charitas 27.122
Chriſtianus 115
Chriſtus 150
Ciuitas 7.
Cita mors 24
Clauus clauo pellit. 139
Clementia 5
Conſuetudo 109.114 191.197.
Conſuetudo bonorū 109
Conſolatio tempeſtiua 80. 110.121.
Correctio 26.118.87.
Concordia fratrum 27
Cognati neglecti 27
Conſultatio 112.157
Concordia 121.164
Compenſatio virium 124
Conſiliū intempeſtiuū 9
Contagium 162
Cōmemoratio benefi. 192
Collatio amicos prob. 18
Correctio pia 20.43
Conſortiū malorum 130
Conuictus principum 132
Commoda ex inimicis 72
Cōmoda excerpenda ibid.
Conuitum 4
Corrigenda vitia ibi.
Conſueta difficulter relinquuntur 74

Comitas

Comitas ibid.
Consultè facti non pœnitet 1
Constantia 5 37
Corruptela principis 78
Contentus suo 80
Commentandi libert. 81
Consuetudo potentum 3
Consuetudine deprau. 39
Coniugium 42
Cōtemplatio bonorū 116
Cognitio auctoris 169
Collatio 111
Corpus defectum 102
Consuetudo sapientū 131
Consensus coniugum 44
Coniugibus omnia communia ibid.
Corrupta vita 112
Corpus grauatum 50
Compositio operis 148
Consilium 166.290
Compensatio 184
Crapula 50
Crebra mutatio 51
Crebra ira 88
Cura 73
Curiositas 125.110
Curiositas alieni 144
Cupiditas 48 94.96.103.116.
Cunctatio senum 144
Custodia 130
Cum sorte & mores mutantur ibid.
Cum lupis vlula 158
Culpatio vitę immerita 24
Curiosorum aures 88
Curiosus 89
Curiosus alieni ibid.
Curiosus noua capt. ibid.
Curiosus à sermone excluditur 90
Curiosi pœna 90
Curiosi studium ibid.
Curiosi thesaurus ibid.
Curiosi voluptas ibid.
Cupiditas laudis 196
DEmolitio 136
Delirium 152
Dementia 95
Deligēda ratio vitæ ibid.
Deus vbique est 53
Delectus 54.135
Decorum 63
Deus 58
Delectus lectionis 168
Delictum principis 2
Dilatio pœnæ 82
Disciplinæ gratæ 48
Dissidia 6 33.112.163
Dignitas 37
Diuersa studia 30
Diuturna fratrum diss. ibi.
Dissensio 63
Dissimulatus morbus 20
Diuitiæ 25
Dispar vitæ institutio 95
Diues 124.158
Diues non est fælix 25
Dispar effectus 132
Dissimulata vitia 70

Dissi-

Dissimulatum odium 170
Diues auarus 171
Difficilia quæ pulch. 165
Dicta familiaria 92
Doctrina gratiam perdit 2
Dolor vanus 92
Doctor ineptus 68
Dolor 135
Domus à marito denominatur 32
Dubius animus 116
Dux fortis 135
Ebriosus 170
Effectus philoso. 96
Ebrietas 105
Ebrietas operta recl. ibid.
Educatio 54.179
Effœminatus prince. 151
Eloquentia 123
Emendatio lenis 4.59
Emendatio morum 57
Emendatio lenta 26
Epicuri schola 38
Epicuri dogmata ibid.
Episcopus 165
Egregia tardè maturescunt 154
Egregius artifex 148
Error publicus 107
Errans animus 89
Error adulatori locum præbet 19
Error humanus 81
Error 23.102.141
Eruditus 129
Eruditio 116.193
Euentus 92
Experimenta fidei 32
Extrema gaudij luctus occupat 48
Experientia 22.129
Exhortatio inefficax 1
Exercitium honestum 53
Explorandus amicus 71
Exempla docent 71
Exemplum ibid.
Exhortatio 175
Fama difficulter reuocatur 9
Facundia inutilis 170
Fama virtutis 118.143
Fama 105
Fama nequitiæ 198
Fauor audientis 59
Fama doctrinæ 275
Facilitas 47
Fastus doctrinæ impedimentum 55
Fastus 166
Fabula 64.81
Fabularum vsus ibid.
Fastus non cadit in sapientem 69
Fallax iudicium nostri 84
Falsa opinio 142
Fœtus ingenij 159
Fœnerator 34
Fœlicitas 23
Fœda prætereunda 62
Fœneratorũ commerc. 34
Fœlicitatis præmia 38
Fiducia in Deum 34
Fides danda auctorib. 64
Fortitudo 83.143.173

Fortuna 8.180
Fortis animus 102
Fortunæ casus 97.183
Fortunatus 103
Fortuna varia 77
Fortuna cæca 79
Fomes dissidij frater. 30
Fortuna coniuncta malitia 37
Fortuna bona 37
Fortunæ commoda 24
Fructus auditæ orat. 43
Friuola obiectio 58
Friuolæ breuiter di. 108
Frater 27
Fratrum dissimilitudo 29
Fratri non inuidẽdum 29
Fraterna dignitas honorem addit 27
Fratrum mutua opera 29
Fratrum dissensio 30
Fructus temporis 141
Fructus lectionis ex diuersis auctoribus 57
Frugalitas 34
Fucata amicitia 78
Furtum 169
Fugienda causa mali 91
Fundamentum 119
Fucus 117
GAudium malorũ 113
Garrulus fide caret 31
Garrulus 32
Garrulus arcana prod. ibi.
Generosus animus 161
Gestus assentandi 15
Gloria vana 81
Gloria belli 120
Gloria virtutem sequ. 105
Gloriam premit inuidia 9
Gloria ingens 23
Gratitudo 3.81
Gratia dispar 123
Gratia 5
HÆredipeta 171
Honos 59.6.163
Honestatis amor 153
Homo 50.113.141.ibid.
Hominum dimicatio 107
Homo homini lupus 109
Homo pestilens 210
Homo varius 99.161
Hostes 157
Humanus 192
IActantia nõ cadit in doctum 199
Iactantia 36.107.172
Iactatio maiorum 81
Ignauia 61
Imago veri 173
Imbecillitas animi 10
Imbecillitas 94
Immoderatus rerum vsus 183
Imitatio 45.93.106.122
Imitatio inepta 64
Imitatio bonorum 71
Immoderatus 165
Immodicum studium 165
Impietas 54
Importunum officium 18
Imperium 79
Imperium in vxorem 46
Impatiens animus 60

Incon-

Incommoda 2
Incommodi fructus 133
Increpatio vehemens 135
Incauta fuga vitij 18
Inconstantia 19.26 143.147.149. ibidem.
Incontinentia linguæ 122
Indoctus doctor 180
Indecorum 8
Indicia calamitatis 113
Industria 9.102
Indocti prouocant 39
Indocti iudicium 122
Indoctus 154
Indulgentia 159.163
Indulgendum pueris 35
Inepta callatio 106
Inæqualitas 155
Inertia 114
Inepta laus 59
Ineptum studium 68
Inexpectatus casus 93
Infelicitas causa virtutis 73
Infelices 105
Infidus amicus 164
Ignauus aliena virtute se tuetur 161
Ingenium 40.60.108.150 174
Ingenuus animus 15
Ingeniosus 162.109
Ingenium vulgare 153
Ingens bonum 148
Ingratitudo 84
Ingratus 33
Inhumanitas 142
Iniquum iudicium 16
Inopia verborum 120
Inimicus 73
Initium feruens 67
Inimicus carpit vi. 47
Iocus 63
Ira 86
Iratus ibid.
Iratus animus 85
Iram propria ratio compescit 85
Iracundia ibid.
Ira compescitur ibid.
Iræ mox occurrendum 86
Irę non habenda fides 87
Inscitia vbique exulat 22 48.143.
Inscitia doctrinæ æmula 167
Institutio 39 40.155. 109 122.
Institutionis vis 40
Intempestiua volup. 50
Intempestiua eloqu. 60
Intermissio modica 183
Interpellatio 61
Inuidia 3.55.152.159.
Inuidia amicorum 23
Inuidia virtutis æmu. 23
Inuidia fortunam comitatur 84
Irritatio 87
Irreuocabile verbum 31
Irrequietus animus 1
Iteratum beneficium 4
Iudicium stolidum 131 187
Iudicium de arduis 41

Iudicium orationis prudens 57
Iudicium authorum 84
LAbor 41
Labor irrit. 10.136.
Laconiſmus 33
Lapſus in vitium 8
Laus 15.41
Laus moderata 84
Laus ſui ibid.
Laus à laudatis 114
Lex 170
Legum cauſa 133
Lenitas 12
Lectio 61.183
Lenitas victa 116
Lectio frugifera 106
Lectio prouida 135
Lectio aſſidua 185
Lectio ibid.
Lenita increpatio 20
Lenta medicina 81
Lenita vitæ 136
Lente feſtinan. 171.177
Libido 10
Libertas amici 16
Libertas adulationis 17
Libertas grauis 18
Liber animus 67
Liber optimus 118
Lingua nocens 178
Lingua in morbo 86
Licentia peccandi 60
Luctus 23
Lux veritatis 69
MAgiſtratus 5.141
Magiſtratus inuti. 1
Magiſtratus prudens 2
Magiſtratus ſenex 4
Magiſtratus indoctus 111
Magnanimitas 154
Magnum ingenium 110
Magni imperij tranquillitas 7
Maledicus 167
Malitia 25.65.104
Malus 155
Malum malo pellitur 16
Malus animus ſibi 143
Malus non lædit non potens 22
Malum radicitus extirpandum 147
Malum conſilium 161
Malum minus 47
Malus princeps 21
Malum præmeditat. 104
Malum accerſitum 50
Maritus vxorē deprimit 43
Maritus familiæ ca. ibid.
Maturitas principem ornat 145
Matrimonium 45
Mater familias ibid.
Medela 83
Medicus iracundus 93
Mediocritas 100
Memoria 103
Memoria amici 97
Memoria bonorum 23
Memoria malorum 48
Mens 140
Mens latet 144
Mentis egeſtas 31

Men-

Mendacium 63
Mentium dispar ratio 47
Moeior 95
Mœror nimius 96
Miles 53
Minæ 147
Mixta philosophia 61
Minima sunt perfectissima 117
Modus 138
Moderatus labor 31
Moderamen vxoris 43
Monachus inuidus 169
Monasterium 159
μοναρχία 144
Morbus animi 6.36
Mordax 155
Mores principis 78
Mors 80.97
Mors Christi 140
Mors senum 101
Mors cita 111
Monendi ratio 127
Mulier formosa 155
Multiloquium 30
Multiloquus 31
Munera fortunæ 104
Musicæ effectus 121
Mutatio subita 185
Mutatio periculosa 9
Mutatio morum 66.146
Mutatio vitæ 92
Mutua calamitas 154
Mutuum 34
NAsci inuidium 39
Natura 173
Necessitas temperantiam docet 49
Necessarius victus 48
Neglectum fœnus 34
Nemo ex omni parte beatus 172
Nemo contentus suo 93
Non primum ornatus orationis spectandus 50
Nō temere iudicandū 225
Nocendi libido 159
Non temere culpandus amicus 16
Nobilitas non virtute parta 172
Nota placent 189
Numinis iræ 82
Nuncius tristis 32
Nimia fœlicitas 101
Nuptiæ lasciuæ 43
OBliuiosus 24
Obæratus 34
Obiurgatio acris 19 20.39.
Obiurgatio toleranda 50
Obliuio 155
Obscurè illustris 170
Obscura virtus 118
Occultata virtus 98
Occupatio 101
Occulta nocendi vis 167
Occasio breuis 169
Odium fraternum 27
Odium 29
Odium amicorum 123
Odium ex cauillis prou. 58
Odium naturale 187
Odium plebis erga sena. 23

Odium principum 163
Officium debitum 103
Offensa 42
Offensa iterata 204
Opes 8.24.100.111.126.
Opum iactura 117.147.
Opes datæ malis 51
Opera nocens 35
Opera mutua 173
Optima cito pereunt 180
Optima retinenda 41
Opus longa vita dignum 156.164.
Oratio 31.64.121.144. 125.
Orator 118
Oratio placida 3
Oratio malorum 112
Oratio inutilis 55
Oratio pestilens 54
Oratio prodest 56
Oratio infacunda 59
Oratio irati 86
Oratio cōprimens iram 87
Oratio theologica 148
Oratio vitæ index 172
Ordo studij 55
Ordo 12
Ornatus immeritus 171
Ostentatio 68
Otium 41
Otium ab aula 174
PArsimonia 48
Paratum solatium 91
Patrum castigatio 83
Patientia 133
Patriæ fumus 35
Patriæ amator 36
Paupertas 25.150
Pauciloquus 33.143
Paucitas amicorum 77
Pauci ad summa enit. 95
Perturbatio subita 113
Pertinacia 6.150.161
Persuasio inanis 117
Perseuerantia 66
Præceptor 40.128
Peccatum 82
Peregrin. 45. Pecunia 167
Philosophia 6.41.85.99. 103.112.155.149.159.
Philosophus 22.58.78.141
Philosophiæ optimū 109
Philosophia medicina animi 142
Philtrum 53
Philosoph. vsus incog. 57
Philosophiæ initia 60
φιλαυτία 17.58.87.163
φιλαργυρία 116.145
Pictura vitiorum 114
Pietas in Deum 116
Pietas 145. Pius 124
πολυαρχία 5
πολυφιλία 78
Populus inconstans 2
Potentia 145
Poëta 62
Poëta phil. 63. Poësis 63
Præmeditatus anim. 120
Præfractus animus 117
Preparand.sapient.an. 110
Præposterus vsus 122

Præcep-

...eceptor principis	78	Rara ...nt chara	49
...aetextus boni	129	Rarum est optimum	162
...ecatio	157	Ratio	2.20.22.41.79
...aecox ingenium	152	Ratio pædagogus est	54
...æposterum studium	75	Recta eundum	107
...æcipitatum opus	159	Recta educatio	40
...ronuntiatio	111	Regum error	36
...rouentus bonorum	100	Relapsus in vitia	67
Prouidentia	112	Religio coacta	54
Progenies mala	83	Remedium	147
Propria laus sor.	38. 83	Repentina felicitas	37
Profectus	152	Repudium	42
Prouidus animus	37	Res à persona denom.	151
Prudens 80.158. Puer.	54	Respublica	10.72.144
Publici boni obliuio	170	Responsio	33
Puerile ingenium	40	Rex	8.20.21.12
Pulchra sunt rara	159	Rex sine sapient. def.	107
Punitio intempestiua	87	Rupta amic. ægre sar.	115
Principis amici	4	SAcramenta	134
Principi non est cess.	111	Sacerdos	123.139
Princeps malus	146	Salub. præstāt iucund.	133
Princeps non frugi	10	Sapientia	21.104.115
Principia amara	12.52	Sapiens 22.23.65.97.104. 105.107.140.146.151. 164.167.	
Princeps vitijs careat	21	Scortum	130
Princeps	4.21.144.158.	Satietas	92
Princeps iustos amat	21	Seditiosus	166
Princeps occasio mali	121	Sedulitas	46
Princeps ambitiosus	173	Senectus	10.12
Princeps nouus	145	Senum inuita mors	23
QVerulus animus	108	Sermonis finis	33.56
Quies	6	Serus ad studia acces.	97
Qui vxorem ducit	45	Seruitus	47
Quod quisque amat, id laudari cupit	111	Sceleratus	82
Quod capita tot sens.	153	Signa iracundiæ	87
RApina	142	Silentiū ornat sœ.	32.170
Raritas sentent.	101		

Simu'a.

Simult. 90
Simulati. 105
Similes facile copulã. 77
Solerti inutilis 55
Sors inuidiæ obnox. 146
Sophistica 142
Sors beata 145.146
Sorex suo strepitu 171
Spes 131
Stimulus gloriæ 84
Stulta reprehensio 72
Stultitia 66
Stultum iudicium 82
Stultus 51.73.149
Studium 124.100.126
Stultaopi. 160
Stupi. 61
Subita fortuna 145
Submissio animi 69
Superbia 21
Superuacuus metus 59
Superstitiosus 48
Superstitio 5.38.52
Suspicio 164
Sumpt. 176
TAcita laus 42
Taciturnitas 31
Tarde amicus compar. 12
Tædia vsus tollit 50
Temeritas 3.111.146
Temeritas frustra pœ. 1
Tempus 97
θεολογία 118
Theologiæ effect. 131
Theologus 175
Tituli 39
Timidus 156
Trahit sua quenque volu-
ptas 37.52.16
Tristitia
Tolerant.
Tyrãnus 82.132.156.1
VAletudo 5
Vastum corpus 152
Vbi res grata, ibi & li. 39
Venus 136
Veneficijs acquisitus 43
Venatio 36 Verecund. 45
Vexus amicus 77
Versutia 151
Verborum paucitas 214
Vltio diuina 83
Vindicta 87.120
Vicissitudo 48.167
Vicinitas 146
Vinum 159
Vir 44.166
Virtus 22.123.167.198
202.
Vires ars compensat 133
Vita 80
Vitæ institutio 66.78
Virtutem mariti vxor se-
quitur 44
Vitium 40.70.105
Vitæ genus 92
Vita tranquilla 98
Vitiligator 164
Voluptas 38.49
Vomitus 50
Votum stolidum 95
Vultus animi index 154
Vsus 72.96
Vxor 25.43.4

FINIS

olu
16
ıe
52
152
39
136
43
.45
77
51
14
83
20
67
46
59
66
98
33
80
78
ſc.
44
05
92
98
64
49
50
95
54
96